

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

لایحه

برنامه هفتم توسعه

(۱۴۰۲-۱۴۰۶)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

لایحه

برنامه هفتم توسعه

(۱۴۰۲-۱۴۰۶)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸.....	فصل ۱- رشد اقتصادی.....
۱۶.....	فصل ۲- اصلاح نظام بانکی و مهار تورم.....
۲۵.....	فصل ۳- اصلاح ساختار بودجه.....
۳۷.....	فصل ۴- اصلاح نظام مالیاتی.....
۳۹.....	فصل ۵- اصلاح صندوق‌های بازنشستگی.....
۴۵.....	فصل ۶- تأمین اجتماعی، سیاست‌های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد.....
۴۷.....	فصل ۷- امنیت غذایی و ارتقاء تولید محصولات کشاورزی.....
۵۱.....	فصل ۸- نظام مدیریت یکپارچه منابع آب.....
۵۹.....	فصل ۹- رفع ناترازی انرژی.....
۶۴.....	فصل ۱۰- طرح‌های کلان پیشران و زنجیره ارزش.....
۶۸.....	فصل ۱۱- توسعه مسکن.....
۷۵.....	فصل ۱۲- ترانزیت و اقتصاد دریا محور.....
۸۰.....	فصل ۱۳- توسعه شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رومی (دیجیتال).....
۸۴.....	فصل ۱۴- ارتقاء نظام سلامت.....
۹۴.....	فصل ۱۵- ارتقاء فرهنگ عمومی و رسانه.....
۹۸.....	فصل ۱۶- زن، خانواده و جمعیت.....
۱۰۰.....	فصل ۱۷- میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی.....
۱۰۴.....	فصل ۱۸- سیاست داخلی و ارتقاء سلامت اجتماعی.....

صفحه	عنوان
۱۰۹.....	فصل ۱۹- ارتقاء نظام آموزشی.....
۱۱۶.....	فصل ۲۰- ارتقاء نظام علمی، فناوری و پژوهشی.....
۱۲۲.....	فصل ۲۱- سیاست خارجی.....
۱۲۴.....	فصل ۲۲- دفاعی و امنیتی.....
۱۳۰.....	فصل ۲۳- ارتقاء نظام اداری.....
۱۴۲.....	فصل ۲۴- تحول قضائی و حقوقی.....

باسمه تعالی

مقدمه

در اجرای سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه در طی سال‌های ۱۴۰۶-۱۴۰۲ با رویکرد تحقق رشد اقتصادی عدالت‌محور، اصلاح نظام بانکی و مهار تورم، اصلاح ساختار بودجه، اصلاح نظام مالیاتی، اصلاح صندوق‌های بازنشستگی، امنیت غذایی و ارتقاء تولید محصولات کشاورزی، بهبود نظام مدیریت یکپارچه منابع آب، رفع ناترازی‌های انرژی، تسریع در اجرای طرح‌های کلان پیشران و زنجیره ارزش، توسعه ساخت مسکن، افزایش سهم ترانزیت و اقتصاد دریامحور در اقتصاد ملی، ارتقاء نظام سلامت، ارتقاء فرهنگ عمومی و رسانه، بهبود جایگاه و منزلت زن و خانواده و رشد جمعیت، افزایش نقش میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، بهبود وضعیت تأمین اجتماعی و سیاست‌های حمایتی، بهبود سیاست داخلی و ارتقاء سلامت اجتماعی، افزایش سهم و نقش شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال)، ارتقاء نظام علمی، فناوری و پژوهشی، ارتقاء نظام آموزشی، افزایش اثربخشی سیاست خارجی، ارتقاء توان دفاعی و امنیتی، اصلاح نظام اداری و تحول قضایی و حقوقی لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه کشور برای انجام تشریفات قانونی تقدیم می‌شود:

ماده ۱- در این قانون، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- برنامه: برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه (۱۴۰۶-۱۴۰۲)

ب- سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور

پ- دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات

کشوری مصوب ۱۳۸۶ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور

ت- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فصل ۱- رشد اقتصادی

ماده ۲- در اجرای بند اول سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با

احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی رشد اقتصادی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	متوسط رشد سالانه در برنامه
رشد اقتصادی	درصد/ سالانه	۸
رشد بهره‌وری کل عوامل تولید	درصد	۲.۸
		(سه‌م ۳۵ درصدی در تامین رشد اقتصادی ۸ درصدی)
رشد اشتغال	درصد/ سالانه	۳.۵
		(متوسط سالی یک میلیون شغل)
رشد صادرات نفتی	درصد/ سالانه	۱۲
رشد صادرات غیرنفتی	درصد/ سالانه	۲۳
رشد بخش نفت	درصد/ سالانه	۹
رشد بخش آب و برق و گاز	درصد/ سالانه	۸
رشد بخش حمل و نقل و انبارداری	درصد/ سالانه	۱۰
رشد بخش معدن	درصد/ سالانه	۱۳
رشد بخش صنعت	درصد/ سالانه	۸.۵
رشد بخش ساختمان	درصد/ سالانه	۹.۰
رشد بخش کشاورزی	درصد/ سالانه	۵.۵
رشد بخش ارتباطات	درصد/ سالانه	۱۱
رشد بخش سایر خدمات	درصد/ سالانه	۶.۵

تبصره ۵- سازمان اداری و استخدامی کشور (سازمان ملی بهره‌وری ایران) مکلف است ضمن پایش و گزارشگری سالانه بهره‌وری کل عوامل تولید، با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط سازوکارهای ارتقای بهره‌وری از طریق هسته‌های فناوری، شرکت‌های خصوصی و دانش بنیان را حداکثر تا شش ماه پس از تصویب قانون فراهم نماید.

تجهیز منابع

ماده ۳- در راستای تقویت تامین منابع مالی تولید، اقدامات زیر انجام می‌شود.

الف- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های اجرایی تا پایان هر سال، برنامه تأمین مالی برای تحقق رشد اقتصادی هشت درصد، شامل میزان منابع مالی موردنیاز و نحوه تأمین آن از بازار سرمایه، بازار پول، سرمایه‌گذاری (تأمین مالی) خارجی، مولدسازی و فروش اموال و دارایی‌ها و منابع صندوق توسعه ملی را تهیه و به تصویب شورای اقتصاد برساند. متوسط سالانه سرمایه‌گذاری و تأمین مالی خارجی حداقل ۱۰ میلیارد یورو تعیین می‌شود.

ب- به دولت اجازه داده می‌شود به منظور تسویه بدهی‌های خود به صندوق توسعه ملی از طریق وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) نسبت به عقد قرارداد توسعه و بهره‌برداری از میادین جدید نفت و گاز مشترک با صندوق توسعه ملی اقدام نماید. صندوق مکلف است با جذب سرمایه‌های مردمی و سرمایه‌گذاری خارجی در پروژه‌های سرمایه‌گذاری صادرات‌گرا و ارزآور و از طریق شرکت‌های غیردولتی اکتشاف، توسعه، استخراج و تولید دارای صلاحیت به توسعه و بهره‌برداری از این میادین بپردازد، مشروط بر آنکه سرمایه‌گذاری صندوق کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) باشد و طی پنج تا ده سال پس از بهره‌برداری، نسبت به واگذاری سهم خود به بخش غیردولتی اقدام نماید.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) مکلف است ظرف مدت

سه ماه بستر مناسب برای عرضه عمومی سهام پروژه‌های دارای بازدهی و ارزش‌آوری بالا در قالب شرکت سهامی عام پروژه یا انتشار اوراق بدهی برای تأمین مالی آن‌ها را فراهم آورد و نسبت به رفع موانع تأمین مالی از طریق انتشار اوراق بدهی اقدام نماید.

ت- به بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری، صندوق‌های مالی و سازمان بازار بورس و اوراق بهادار اجازه داده می‌شود بر اساس آیین‌نامه‌ای که حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های ذیربط به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، نسبت به پذیرش دارایی‌های نامشهود باقابلیت تبادل در بازار از جمله دارایی‌های رقومی در فرآیندهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیرهنویسی اقدام نمایند.

محیط کسب‌وکار

ماده ۴- به منظور بهبود محیط کسب‌وکار و تقویت تولید:

الف- از ابتدای سال دوم برنامه، صدور و تمدید هرگونه مجوز کسب‌وکار توسط سازمان‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی و دستگاه‌های خود انتظام شامل اتحادیه‌ها، کانون‌ها و تشکل‌های صنفی فقط از طریق درگاه ملی مجوزها صورت می‌پذیرد.

ب- دولت مکلف است ظرف مدت شش ماه حمایت‌های تعرفه‌ای را مقید به زمان نموده و نرخ سود بازرگانی واردات را متناسب با سیاست‌های تجاری و صنعتی کشور بازنگری نماید.

پ- وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان توسعه تجارت ایران) مکلف است بسترهای لازم برای ایجاد، توسعه و حمایت از شرکت‌های واسطه صادراتی شامل شرکت‌های مدیریت صادرات، مشارکت (کنسرسيوم)های صادراتی و شتاب‌دهنده‌های صادراتی را ایجاد نماید.

ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ظرف مدت سه ماه نسبت به اصلاح سازوکارهای گمرکی برای جلوگیری از هرگونه بیش اظهاری در واردات و کم اظهاری در صادرات اقدام نماید.

ث- به دولت اجازه داده می‌شود، به منظور تسریع و تسهیل در فرایندهای پرداخت و وصول مالیات و کسور بیمه از طرف واحدهای کسب‌وکار، فرایند وصول دریافت حق بیمه را توسط سازمان امور مالیاتی کشور انجام دهد.

تبصره- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به الکترونیکی نمودن فرایند صدور مفاصاحساب به نحوی اقدام نماید که در تمامی قراردادهای پیمان، تشخیص نوع قرارداد، محاسبه نرخ حق بیمه و تعهدات طرفین، به صورت سیستمی، در زمان صدور مفاصاحساب تعیین شود.

ج- قوه قضائیه مکلف است به منظور تسهیل محیط کسب‌وکار و تسهیل محاسبه خطر (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی با اشخاص از جنبه سوابق قضایی، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، امکان استعلام برخط سوابق محکومیت‌های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت‌ها، نوع عمل ارتكابی، نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت‌های مالی پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوائر اجرای ثبت را به صورت ساختاریافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات و مشروط به رضایت شخص استعلام‌شونده فراهم نماید.

چ- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی از ابتدای سال دوم برنامه، نسبت به راه‌اندازی سامانه دفاتر تجاری موضوع مواد (۶) الی (۱۷) قانون تجارت به صورت الکترونیکی به جای مهر و موم (پلمپ) دفاتر سنتی اقدام نماید.

ح- به منظور تسهیل فعالیت کارآفرینان و ارتباطات بین‌المللی حوزه کسب‌وکار، از ابتدای سال دوم برنامه، اجرای ممنوعیت خروج از کشور توسط فرماندهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران منوط به ارسال ابلاغیه ممنوعیت خروج به همراه درج اطلاعات مرجع درخواست‌دهنده در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه می‌باشد.

تبصره ۵- مصادیق مورد نظر در بند (۳) ماده (۱۶) قانون گذرنامه به تشخیص مقامات قضائی و افرادی که دستور دستگیری آنها در مبادی ورودی و خروجی کشور از سوی مراجع قضائی صادر می‌شود، از شمول مقررات این بند خارج است.

مردمی‌سازی اقتصاد

ماده ۵- به منظور مردمی‌سازی اقتصاد، جلب مشارکت بخش خصوصی و کاهش تصدی‌های دولت و نهادهای عمومی غیردولتی:

الف- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند تمامی شرکت‌های متعلق به خود اعم از شرکت‌های تولیدی، خدماتی و بازرگانی، به استثنای مواردی که در سیاست‌های کلی اصل (۴۴) منع واگذاری آنها تصریح شده است را به صورت تدریجی، حداکثر تا پایان سال سوم برنامه واگذار نمایند. سازمان خصوصی‌سازی مکلف بر اجرای این بند بوده و در صورتی که در موعد مقرر اقدامات لازم از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط انجام نشود، این سازمان مکلف است راساً نسبت به انجام فرایند خصوصی‌سازی در مورد واحدهای مشمول این ماده، تا پایان برنامه اقدام نماید.

تبصره ۵- در مورد نهادهای تحت پوشش دفتر مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی)، اجرای این حکم منوط به تأیید معظم‌له است.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی تا پایان سال دوم برنامه، با هدف متناسب‌سازی اختیارات مدیریتی دولت و نهادهای عمومی غیردولتی در بنگاه‌ها با میزان سهامشان، اقدامات زیر را انجام دهد.

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان بورس و اوراق بهادار) مکلف است به منظور تقویت جایگاه سهامداران خرد و سهامداران غیرحاکمیتی در نظام حکمرانی شرکتی، سازوکارهای مناسب برای ارائه پیشنهاد سهامداران خرد جهت طرح در هیأت‌مدیره و مجامع شرکت‌ها را فراهم نماید.

۲- برای مقابله با ساختارهای سهامداری هرمی و چندلایه، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است پس از شناسایی لایه‌های سهامداری، ذی‌نفعان واحد شرکت‌های مادر (هلدینگ‌ها) را مشخص نماید. دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی مکلف‌اند مطابق با فهرست اعلامی این وزارت، سهام موردنظر را تا پایان سال دوم برنامه واگذار نمایند.

تبصره- از تاریخ ابلاغ این قانون در صورت تملک سهام شرکت‌های سهامی عام توسط شرکت‌های فرعی یا وابسته به آن‌ها، صاحبان این سهام فاقد حق رأی بوده و در نصاب‌های مربوط به تشکیل مجامع عمومی و تصمیمات آن‌ها منظور نمی‌شوند. مدیران شرکت‌هایی که حداقل یک کرسی مدیریتی آن به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم (باواسطه) تحت مالکیت شرکت‌های سهامی عام ثبت‌شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار هستند، مکلف‌اند فهرست شرکت‌های تحت تملک و درصد مالکیت خود در آن‌ها را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه دهند. سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است به نحوی اقدام نماید که اعلام ترکیب سهامداران دارای حق رأی هر شرکت توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، با لحاظ مفاد این ماده صورت پذیرد.

پ- به‌منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تسهیل فرایند واگذاری:

۱- استفاده از روش رد دیون از طریق انتقال مالکیت یا سهام شرکت‌های دولتی به نهادهای عمومی غیردولتی، صندوق‌های بازنشستگی و نظایر آن در واگذاری‌ها ممنوع است.

۲- واگذاری اموال و دارایی‌های دولت به نهادهای عمومی تنها پس از دو بار فراخوان عمومی و عدم استقبال بخش خصوصی از فراخوان مجاز است.

اشتغال

ماده ۶- به‌منظور توسعه اشتغال به‌ویژه اشتغال‌های حاصل از ایجاد کسب‌وکارهای خرد خانگی و کارگاه‌های خرد و کوچک با اولویت استقرار در مناطق محروم و روستایی:

الف - سازمان مکلف است نسبت به تأیید صلاحیت مؤسسات و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار با وظایفی نظیر طراحی مدل‌های کسب‌وکار برای ایجاد و توسعه بنگاه‌ها، تسهیل فرایند تأمین مالی، کسب مجوزهای لازم، تضمین مالی یا بیمه‌ای برای کسب‌وکارها و تسهیل شکل‌گیری شبکه‌های تأمین، تولید، بازاریابی و فروش اقدام نماید.

ب - به منظور ایجاد یا توسعه کسب‌وکارهای خانگی خرد (تا دو نفر شاغل) و کارگاه‌های خرد (تا ۷ نفر شاغل) و کوچک (تا ۲۰ نفر شاغل) با اولویت مناطق محروم و روستایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی و نهادهای توسعه‌ای اقدامات زیر را انجام دهد.

۱- تدوین برنامه کمی سالانه برای اشتغال‌زایی از محل ایجاد و توسعه کسب‌وکارها به تفکیک سهمیه وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنعت، معدن و تجارت؛ وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، آموزش و پرورش، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، معاونت علم و فناوری ریاست جمهوری، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان امور زندان‌ها و نهادهای توسعه‌ای همراه با توزیع استانی

۲- انتخاب نهادهای توسعه‌ای کسب‌وکار برخوردار از مدل، تجربه و شبکه تسهیل‌گری و دارای ماهیت غیردولتی، اعم از نهادهای عمومی غیردولتی مانند بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام^(ع) و کمیته امداد امام خمینی^(ع)؛ سازمان‌های خیریه‌ای؛ سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی به عنوان رابط میان دولت و مردم و تعیین سهمیه برای هر یک از آنها.

تبصره ۱ - هزینه‌های تسهیل‌گری نهادهای توسعه‌ای کسب‌وکار، بین یک درصد (۱٪) تا یک و نیم درصد (۱.۵٪) تسهیلات اعطایی به متقاضیان، بر اساس قرارداد منعقد شده با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، متناسب با کیفیت ارائه خدمات، تعیین و به‌طور مستقیم از تسهیلات اعطایی کسر و به حساب آن نهادها واریز می‌شود.

تبصره ۲- استخدام و به‌کارگیری افراد برای انجام وظیفه تسهیل‌گری در بخش دولتی ممنوع است و تسهیل‌گران از طریق قراردادهای پیمانکاری و مبتنی بر محصول ایجاد کسب‌وکار و اشتغال، با نهادهای توسعه‌ای کسب‌وکار، فعالیت می‌نمایند.

پ- تسهیلات اعطایی به کسب‌وکارهای خرد خانگی و کارگاه‌های خرد به‌صورت قرض‌الحسنه و در خصوص کارگاه‌های کوچک به صورت تسهیلات ارزان قیمت است.

تبصره ۱- مابه‌التفاوت نرخ تسهیلات ارزان قیمت اعطایی به کارگاه‌های کوچک از طریق پرداخت مابه‌التفاوت نرخ تسهیلات تأمین می‌شود.

تبصره ۲- سازمان مکلف است در سقف اهداف سالانه این نوع کسب‌وکارها که با پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب شورای عالی اشتغال می‌رسد و همچنین میزان تسهیلات مورد نیاز برای هر یک از کسب‌وکارهای مذکور در بند (ب) این ماده، منابع قرض‌الحسنه مورد نیاز و منابع بودجه عمومی برای تلفیق با منابع بانکی را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

تبصره ۳- بانک مرکزی مکلف است ضمن تعیین سهم بانک‌های عامل در اعطای منابع قرض‌الحسنه، نسبت به توسعه روش‌های تأمین مالی زنجیره‌ای، افزایش دامنه شمول وثایق مانند مابه‌التفاوت ارزش وثیقه از مانده تسهیلات، منافع حاصل از قراردادها و سایر دارایی‌های قابل توثیق؛ اصلاح سازوکارهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیره‌نویسی و ایجاد مشوق‌های لازم برای بانک‌ها در تسریع تشکیل پرونده اعطای تسهیلات و ایجاد کانال‌های ارتباطی با مردم از طریق نهادهای توسعه‌ای اقدام نماید.

تبصره ۴- اعطای تسهیلات به متقاضیان ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای خرد خانگی، بر مبنای تعهد دهیاران و معتمدین (در مناطق روستایی) و معتمدین محلی (در مناطق شهری) انجام می‌پذیرد و در صورت وجود معوقات به میزان بیش از چهار درصد (۴٪)، اعطای تسهیلات به متقاضیان آن روستاها یا محلات شهری تا زمان رسیدن به معیار سقف چهار درصد (۴٪) به تعویق می‌افتد.

فصل ۲- اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

ماده ۷- در اجرای بند دوم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام بانکی و مهار تورم

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
رشد نقدینگی	درصد	۱۳.۸
تورم	درصد	۹.۵
کاهش سالانه ناترازی بانکها (تجمعی)	درصد	۲۰

ساختار مالی نظام بانکی

ماده ۸- به منظور اصلاح ساختار مالی نظام بانکی و حل و فصل ناترازی بانکها:

الف- بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری غیربانکی با نسبت کفایت سرمایه زیر ۸ درصد (۸٪)، با هدف بهبود نسبت مذکور، ظرف مدت یک‌ماه پس از ابلاغ برنامه، مکلف به ارائه برنامه افزایش سرمایه نقدی و سایر روش‌های مورد تأیید هستند. بانکها یا مؤسسات مالی و اعتباری غیربانکی مکلف‌اند حداکثر یک ماه پس از اعلام بانک مرکزی، برنامه افزایش سرمایه خود را ارائه و حداکثر ظرف مدت دو ماه، نسبت به برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده برای افزایش سرمایه اقدام نمایند. سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف هستند برای افزایش سرمایه در بانک‌هایی که دولت در آنها سهامدار است، بر اساس برنامه‌ای که به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید، اقدام نموده و منابع مالی لازم در این خصوص را در قوانین بودجه سنواتی کل کشور پیش‌بینی نمایند. در صورت عدم افزایش سرمایه از سوی سهامداران فعلی، بانک مرکزی با رعایت قوانین و ضوابط مربوطه نسبت به افزایش سرمایه از طریق سلب حق تقدم از سهامداران فعلی اقدام می‌نماید.

پ- بانک مرکزی مکلف است نسبت به ارزیابی دقیق کیفیت دارایی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به هزینه بانک و مؤسسه ذیربط، اقدام و تا پایان سال دوم برنامه آنها را در سه طبقه سالم، قابل احیاء و غیرقابل احیاء، طبقه‌بندی نموده و اصلاحات ساختاری لازم را در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ناتراز قابل احیاء و غیرقابل احیاء، به عمل آورد. سازوکار اجرایی و دستورالعمل ارزیابی کیفیت دارایی مؤسسات اعتباری ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی پس از تصویب در شورای پول و اعتبار ابلاغ می‌گردد. بانک مرکزی می‌تواند از تمامی روش‌ها و ظرفیت‌های ممکن از جمله تأسیس شرکت ارزشیابی دارایی‌ها، استفاده از خدمات مؤسسات حسابرسی و کارشناسان رسمی استفاده نماید. در صورت تأسیس شرکت ارزشیابی دارایی‌ها توسط بانک مرکزی، دوره فعالیت شرکت مزبور محدود به سال‌های اجرای برنامه خواهد بود.

پ- بانک مرکزی مکلف است، پس از ارزیابی کیفیت دارایی‌ها و شناسایی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ناتراز قابل احیاء و غیرقابل احیاء، نسبت به تأسیس شرکت مدیریت دارایی‌های بانکی اقدام نماید. صرف‌نظر از میزان مشارکت بانک مرکزی در تأمین سرمایه شرکت، بانک مرکزی به‌منظور کاهش دارایی‌های نامطلوب بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، سهامدار ممتاز تلقی می‌شود و از حق تعیین کلیه مدیران شرکت برخوردار است و حداقل دوسوم آرای مجامع عمومی را در اختیار دارد. هرگونه شناسایی درآمد، تجدید ارزیابی و نقل‌وانتقال دارایی‌های بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به شرکت مدیریت دارایی‌ها، برای یک‌بار در طول برنامه مشمول مالیات با نرخ صفر است. اساسنامه و ضوابط ناظر بر تأسیس، فعالیت و انحلال شرکت مدیریت دارایی‌ها و نحوه قیمت‌گذاری دارایی‌های بانکها و مؤسسات اعتباری ناتراز، ظرف مدت شش ماه از ابلاغ این قانون، به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی، پس از تأیید شورای پول و

اعتبار به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. دوره فعالیت شرکت محدود به پایان مأموریت آن بوده و بانک مرکزی مکلف به انحلال آن پس از پایان مأموریت می‌باشد. مراجع قضایی و غیرقضایی نمی‌توانند با شکایت سهامداران، مدیران یا سایر اشخاص، این اقدامات را متوقف، باطل یا بی‌اثر نمایند. چنانچه اشخاص نامبرده به‌موجب رأی قطعی دادگاه متضرر شناخته شوند، خسارات وارده در حدود مقرر در قانون و حکم دادگاه، صرفاً به‌صورت مالی توسط بانک مرکزی جبران می‌شود.

ت- به منظور ساماندهی بانک‌ها و موسسات اعتباری، بانک مرکزی حسب مورد با تصویب شورای پول و اعتبار یا رأی قطعی هیأت انتظامی و یا هیأت انتظامی تجدیدنظر از اختیارات ذیل برخوردار است:

- ۱- لغو مجوز فعالیت بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه بانک خارجی.
- ۲- عزل اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و مدیران مؤثر؛
- ۳- در اختیار گرفتن اداره امور بانک و مؤسسه اعتباری غیر بانکی و تعیین هیأت سرپرستی با اختیارات کامل هیأت مدیره پس از عزل اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل و مدیران مؤثر؛
- تبصره- با تعیین هیأت سرپرستی، تمامی اختیارات مجامع عمومی عادی و فوق‌العاده بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی به بانک مرکزی محول می‌شود.
- ۴- جلوگیری از توزیع سود قابل تقسیم و اندوخته‌ها بین سهامداران؛
- ۵- انتصاب ناظر یا ناظران مقیم برای حصول اطمینان از حسن اجرای اقدامات اصلاحی مقرر؛
- ۶- انتصاب حسابرس مستقل جهت تهیه گزارش‌های ویژه؛
- ۷- الزام به نگهداری اندوخته ویژه؛
- ۸- ممنوعیت پرداخت‌های جبرانی یا پاداش‌های مدیران حداکثر به مدت یک سال؛

- ۹- الزام سهامدار عمده (مالک واحد) به کاهش میزان سهام از طریق واگذاری تمام یا بخشی از سهام تحت تملک خود در مهلت زمانی مقرر؛
- تبصره-** در صورت عدم واگذاری سهام موردنظر در مهلت مقرر، تمامی حقوق و اختیارات سهامداران به استثناء حق دریافت سود تقسیمی سالانه سلب و به بانک مرکزی واگذار می‌گردد. به منظور کاهش میزان سهامداری مالک واحد، بانک مرکزی می‌تواند عنداللزوم پس از اعمال برخی اصلاحات در مؤسسه اعتباری رأساً یا از طریق صندوق ضمانت سپرده نسبت به فروش تمام یا بخشی از سهام مزبور و پرداخت عواید به سهامداران اقدام نماید. با اعلام خاتمه فرآیند واگذاری سهام توسط بانک مرکزی، حقوق و اختیارات سهامداران نسبت به سهام واگذار نشده مطابق با قوانین جاری کشور برقرار می‌گردد.
- ۱۰- الزام مجامع عمومی، هیأت مدیره و مدیرعامل بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی به ارائه و اجرای برنامه اصلاح ساختار مالی، سهامداری و مدیریتی و یا انحلال مطابق با برنامه زمان‌بندی تعیین شده و نظارت بر اجرای مؤثر آن؛
- ۱۱- الزام به افزایش سرمایه از جمله از طریق انتشار و فروش سهام جدید به اشخاص ثالث بدون نیاز به تصویب مجمع عمومی و در صورت لزوم با سلب حق تقدم از سهامداران؛
- ۱۲- تبدیل مطالبات حال شده سهامداران عمده به سرمایه؛
- ۱۳- تبدیل بخشی از سپرده‌های عمده به سرمایه؛
- ۱۴- تبدیل بدهی‌های غیر سپرده‌ای به سهام؛
- ۱۵- فروش یا انتقال تمام یا بخشی از دارایی‌ها و بدهی‌ها با انتقال تمامی تضمین‌ها و تعهدهای مربوط عیناً به بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی دیگر یا شرکت‌های مدیریت دارایی‌های بانکی؛
- ۱۶- اجرای عملیات بازار باز از طریق سپرده‌گذاری، ثبت و نگهداری و انجام معاملات در خصوص تمام یا قسمتی از اوراق مالی اسلامی دولتی در اختیار بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و سایر نهادهای مالی غیربانکی.

تبصره ۵- سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است تا پایان سال اول برنامه زیرساخت‌های فنی و قانونی لازم برای این منظور را فراهم کرده و در ارائه و تبادل روزانه اطلاعات اوراق مالی اسلامی دولتی میان دو بازار پول و سرمایه همکاری نماید.

۱۷- واگذاری و برون‌سپاری اقدامات نظارتی در خصوص صندوق‌های قرض‌الحسنه تحت نظر سازمان اقتصاد اسلامی به آن سازمان

ث- صندوق ضمانت سپرده‌ها مکلف است ظرف مدت تعیین‌شده توسط بانک مرکزی، سپرده‌های تضمین‌شده را پرداخت نماید. صندوق به میزان مبالغ پرداخت‌شده جزء بستانکاران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی محسوب می‌گردد. سایر مطالبات از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بر اساس اولویت حقوق و مزایای کارکنان، سپرده‌های تضمین‌نشده به تناسب گروه‌بندی ارزشی و سایر مطالبات طبق دستورالعمل این بند که توسط بانک مرکزی تهیه می‌شود تسویه می‌گردد. سقف تضمین سپرده‌های مشمول ضمانت صندوق، با لحاظ هدف ثبات و سلامت نظام بانکی، حمایت از حقوق مشتریان خرد و نرخ تورم، حداقل هر دو سال یک‌بار با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.

ج- جبران تعهدات و پرداخت بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی غیردولتی در فرآیند حل‌وفصل از محل دارایی‌های آن‌ها و عنداللزوم با حکم قطعی دادگاه صالحه از محل سهم و سایر دارایی‌های مدیران و سهامداران مقصر انجام می‌گیرد. مراجع قضایی مکلف‌اند حداکثر ظرف مدت یک سال نسبت به صدور رأی در خصوص دعاوی موضوع این بند اقدام نمایند.

چ- طرح هرگونه دعوا که منشأ آن اقدامات نظارتی به‌عمل‌آمده و یا سایر اقدامات مربوط به حل‌وفصل مالی در خصوص بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از سوی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مزبور صورت پذیرد و افراد مؤثر در این اقدامات را نمی‌توان طرف دعوا قرار داد. در مواردی که به تشخیص مرجع قضایی، اقدامات نظارتی بانک مرکزی موجب وارد

آمدن خسارت به طرف دعوا شده باشد و خسارت مذکور حسب تشخیص مرجع قضایی، ناشی از تقصیر مدیران یا کارکنان بانک مرکزی باشد، خسارت وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود و متعاقباً بانک مذکور مکلف است حسب مورد از طریق هیأت رسیدگی به تخلفات اداری یا دستگاه قضایی نسبت به استیفای منافع عمومی از مقصرین اقدام نماید.

نظارت بر مؤسسات بانکی و مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی

ماده ۹- در راستای اعمال نظارت کامل و فراگیر بر مؤسسات پولی بانکی و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات:

الف- بانک مرکزی مکلف است تا پایان سال اول برنامه، ضوابط ناظر بر تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری را به تفکیک هر یک از انواع مؤسسات اعتباری اعم از جامع، تجاری، قرض‌الحسنه، توسعه‌ای و مجازی و متناسب با ماهیت و مقتضیات خاص هر یک از آنها تهیه و پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، ابلاغ نماید.

ب- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلف‌اند صورت‌های مالی و گزارش‌های مالی خود را مطابق رویه‌های ابلاغی از طرف بانک مرکزی تهیه و افشاء کنند. در صورتی که ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص حاکمیت شرکتی، نظارت (کنترل) داخلی، مقررات احتیاطی، ضوابط تهیه صورت‌های مالی و رویه‌های گزارشگری مالی با ضوابط ابلاغی از سوی سایر نهادها و مراجع ذیربط در تعارض باشد، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلف به رعایت مقررات و ضوابط بانک مرکزی می‌باشند.

پ- بانک مرکزی مکلف است از طریق مقررات‌گذاری، مجوزدهی، پایش عملیات و عملکرد، ارزیابی مخاطرات و انجام اقدامات نظارتی و اصلاحی نسبت به نظارت مستمر بانکی بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و شعب بانک‌های خارجی در داخل کشور به‌صورت انفرادی و یا

گروهی در خصوص یک «گروه بانکی» به صورت یکپارچه مطابق با دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار اقدام نماید. بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، اشخاص عضو «گروه بانکی» (اشخاص مشمول نظارت یکپارچه) و سهامداران، مالکان، مدیران و حساب‌رسان آن‌ها و شعب بانک‌های خارجی در داخل کشور مکلفاند ضمن همکاری با بازرسان بانک مرکزی، آمار، اطلاعات و اسناد و مدارک را در زمان مقرر مطابق با شرایط درخواستی به بانک مرکزی ارائه نمایند. عدم رعایت مفاد این تبصره در مهلت زمانی مقرر و مطابق با چارچوب‌های ابلاغی یا ارائه اطلاعات خلاف واقع، ناقص یا گمراه‌کننده به بانک مرکزی جرم محسوب گردیده، مرتکب با شکایت بانک مرکزی به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ محکوم می‌شود.

ت- ارائه هرگونه خدمات بانکی، واسپاری (لیزینگ) و صرافی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین مشارکت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و اشخاص حقوقی که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بیش از بیست درصد (۲۰٪) سهام یا سرمایه آن‌ها را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار دارند، در تأسیس و فعالیت نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار و تصدی سمت رکن در صندوق‌های سرمایه‌گذاری، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار ممنوع است. مرتکب عملیات صرافی، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار به مجازات‌های مقرر در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز- مصوب ۱۳۹۲ و با اصلاحات و الحاقات بعدی- و مرتکب عملیات بانکی و واسپاری (لیزینگ)، بدون اخذ مجوز از شورای پول و اعتبار به مجازات‌های تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

ث- شرکت‌ها، مؤسسات و نهادهای مالی تابعه و وابسته بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به استثنای صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی، مجاز به خرید سهام بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی متبوع به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم

نمی باشند. در غیر این صورت، معامله مزبور باطل بوده و مرتکب علاوه بر جبران خسارات وارده حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه هفت موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

ج- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از ابلاغ این قانون، نسبت به ثبت و نگهداری اطلاعات تمامی صاحبان حداقل یک درصد از سهام یا سرمایه اشخاص حقوقی، غیر از شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار و همچنین هرگونه نقل و انتقال مالکیت سهام یا سرمایه مذکور به صورت اختیاری یا قهری در سامانه اطلاعاتی آن سازمان اقدام نموده و دسترسی‌های لازم را برای بانک مرکزی فراهم نماید. مالکیت سهام یا سرمایه مذکور و هرگونه نقل و انتقال آن در صورتی معتبر و قابل استناد می‌باشد که در این سامانه، ثبت شده باشد. احراز مالکیت سهام یا سرمایه مذکور صرفاً براساس اطلاعات ثبت شده در سامانه فوق صورت می‌گیرد.

ج- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلف‌اند مطابق با ضوابط مصوب شورای پول و اعتبار نسبت به تعیین تکلیف و یا بستن حساب‌های بانکی راکد یا مازاد اشخاص حقیقی و حقوقی اقدام نمایند.

ح- بانک مرکزی مکلف است فرآیند اعطای تسهیلات خرد از جمله قرض‌الحسنه را در شبکه بانکی کشور از طریق اتخاذ تدابیر مقتضی از جمله توسعه نظام اعتبارسنجی و مدل وثیقه‌گیری کالایی (بانک کارگشایی) تسهیل و تسریع نماید.

خ- کلیه دستگاه‌های اجرایی، مراجع قضایی و نهادها از جمله وزارت اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان تأمین اجتماعی، شهرداری‌ها و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف‌اند علاوه بر ارائه اطلاعات در اجرای برنامه اصلاح نظام بانکی بر اساس دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار، با بانک مرکزی همکاری نمایند.

سیاست‌های پولی

ماده ۱۰- به منظور اصلاح چارچوب و اعمال سیاست‌گذاری پولی:

الف- بانک مرکزی به عنوان مقام پولی و مرجع اصلی مهار تورم، با همکاری دستگاه‌های ذیربط و با استفاده از ابزارهای سیاست پولی از جمله کنترل رشد نقدینگی به گونه‌ای اقدام نماید که در پایان برنامه، نرخ تورم تک‌رقمی گردد. برنامه عملیاتی سالانه مربوط به کنترل و کاهش نرخ تورم حداکثر تا پایان فروردین هر سال بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد. بانک مرکزی مکلف است گزارش عملکرد این برنامه و دلایل عدم تحقق احتمالی آن را ماهانه به شورای پول و اعتبار ارائه نماید.

ب- اعطای اعتبار جدید به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بدون دریافت وثیقه، صرفاً منوط به اخذ مصوبه شورای پول و اعتبار است. نوع و میزان وثایق قابل‌پذیرش توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود.

پ- هرگونه تکلیف جدید به نظام بانکی مبنی بر پرداخت تسهیلات، بخشش سود، جرائم و وجه التزام، تهاثر بدهی بانکی اشخاص و انتقال بدهی دولت به بانک مرکزی ممنوع است.

ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سازمان حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نحوه تسویه بدهی بخش دولتی (اعم از دولت و شرکت‌های دولتی) به بانک‌ها (اعم از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شبکه بانکی) را به تصویب هیأت وزیران برساند و به نحو مقتضی در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ث- دولت مکلف است از طریق پیش‌بینی پرداخت بخشی از اصل و سود بدهی حسابرسی شده خود به بانک‌ها در بودجه‌های سنواتی، اوراق بهادارسازی بدهی خود به بانک‌ها، تهاثر بدهی مالیاتی و سهم سود دولت با بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه نقدی از محل فروش اموال مازاد دولت نسبت به بهبود کیفیت ترازنامه بانک‌ها اقدام نماید.

سیاست‌های ارزی

ماده ۱۱- به منظور ساماندهی و ثبات بخشی به بازار ارز، موارد زیر انجام می‌گیرد.

الف- دستگاه‌های اجرایی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، صرافی‌ها و کلیه صادرکنندگان (حقیقی و حقوقی) شامل دولتی، عمومی، خصوصی و تعاونی مکلف‌اند کلیه اطلاعات موجودی ارزی و جریان درآمد ارزی خود را تحت ضوابط و مطابق با شیوه‌ای که بانک مرکزی مشخص می‌کند در اختیار این بانک قرار دهند و در رابطه با زمان و میزان عرضه و نحوه آن با هماهنگی بانک مرکزی عمل نمایند.

ب- بانک مرکزی مجاز به هر نوع مداخله ارزی و ریالی در بازارهای ارز و طلا و خرید یا فروش ارز و طلا، اوراق بهادار مبتنی بر ارز و طلا یا مشتقات آن‌ها می‌باشد.

فصل ۳- اصلاح ساختار بودجه

ماده ۱۲- در اجرای بند دوم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۳)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح ساختار بودجه

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
نسبت اعتبارات تملک دارایی به بودجه عمومی	درصد	۲۵
نسبت بدهی دولت و شرکت‌های دولتی به تولید ناخالص داخلی	درصد	۴۰

ماده ۱۳- به منظور نظم بخشی و انسجام بودجه:

الف- دولت می‌تواند لوایح بودجه سالانه کل کشور را برای دو سال متوالی به‌طور همزمان ارائه نماید، به نحوی که در هر سال ضمن ارائه اصلاحیه بودجه سال بعد، لایحه بودجه سال دوم را نیز به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ب- قانون بودجه کل کشور نباید متعرض احکام غیر بودجه‌ای از جمله سیاست‌های پولی، بانکی، اعتباری، ارزی، تجاری و اصلاح یا تغییر در قوانین دائمی یا برنامه‌های توسعه شود.

پ- سازمان مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی نسبت به ایجاد نظام یکپارچه و هوشمند مدیریت مالی دولت با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه بر اساس ضوابط ذیل اقدام نماید:

۱- واگذاری وجه توسط خزانه‌داری کل کشور در سقف تخصیص‌های ابلاغی به صورت تأمین اعتبار در حساب‌های اعتباری دستگاه‌های اجرایی صورت می‌گیرد و تمامی پرداخت‌های دستگاه‌های اجرایی از محل حساب پشتیبان حساب‌های اعتباری نزد خزانه‌داری کل کشور، تأمین و در وجه ذی‌نفع نهایی انجام شود.

۲- تمامی حساب‌های بانکی فرعی دستگاه‌های اجرایی اعم از حساب‌های عاملین ذیحساب و تنخواه‌گردان پرداخت در قالب حساب اعتباری ذیل حساب اعتباری اصلی دستگاه‌های اجرایی تعریف و پرداخت‌های آن‌ها از محل حساب پشتیبان حساب اعتباری اصلی به ذی‌نفع نهایی انجام شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر سازوکار افتتاح حساب‌های اعتباری نزد بانک مرکزی و بانک‌های دولتی و خصوصی، تعیین ذی‌نفع نهایی، اصلاح فرآیندهای مقرر در قانون محاسبات عمومی کشور و چگونگی اعمال آن در دستگاه‌های نظامی، دفاعی و امنیتی ظرف مدت شش ماه به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ت- دستگاه‌های اجرایی که از منابع بودجه کل کشور استفاده می‌کنند، مکلف‌اند برنامه عملیاتی خود را هر ساله بر اساس تکالیف برنامه شامل اهداف سال موردنظر، شاخص‌های عملکرد، مخاطرات رسیدن به اهداف، منابع لازم، نحوه تأمین مالی، طرح‌های توسعه‌ای مرتبط و

گزارش عملکرد سال گذشته در چارچوبی که توسط سازمان اعلام می‌شود، حداکثر تا پایان مرداد هر سال برای استفاده در تدوین لایحه بودجه سال بعد به سازمان ارائه نمایند. سازمان مکلف است با استفاده از کلیه ابزارها و ظرفیت‌های قانونی خود، نسبت به راهبری و هماهنگی اجرای برنامه و نظارت بر حسن اجرای آن اقدام نماید.

درآمد نفت و گاز

ماده ۱۴- با هدف کاهش ناپایداری منابع مالی دولت، منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز پس از کسر سهم وزارت نفت، به حساب صندوق توسعه ملی نزد بانک مرکزی واریز می‌شود. صندوق توسعه ملی مکلف است سهم دولت از این منابع را که در قوانین بودجه تعیین می‌شود، به صورت یک دوازدهم در اختیار دولت قرار دهد. بانک مرکزی معادل ریالی منابع ارزی سهم دولت را به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌نماید.

رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت

ماده ۱۵- به منظور مولدسازی ذخایر نفت و گاز کشور و سرعت بخشیدن به توسعه میادین نفت و گاز:

الف- در خصوص میادین موجود و دارای قرارداد توسعه، سهم شرکت ملی نفت ایران از منابع حاصل از صادرات و فروش داخلی نفت خام، میعانات گازی، خالص صادرات گاز طبیعی و فروش داخلی گاز طبیعی تولیدی، بابت مصارف مندرج در ماده یک قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، در طول سال‌های برنامه همچنان چهارده و نیم درصد (۱۴.۵٪) تعیین می‌گردد. پرداخت‌هایی که به صورت نقدی یا غیرنقدی بر اساس قراردادهای موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور به سرمایه‌گذاران صورت می‌گیرد، از سهم فوق کسر می‌گردد. ارزش ذخایر قابل برداشت نفت و گاز در این میادین می‌تواند در دارایی‌های شرکت ملی نفت ایران منظور گردد.

ب- درخصوص سایر میادین، وزارت نفت نسبت به واگذاری توسعه، اکتشاف و بهره‌برداری از میادین به شرکت‌های اکتشاف و تولید اعم از دولتی و غیردولتی، با استفاده از سازوکارهای رقابتی و با رعایت سقف سهم سرمایه‌گذار که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، اقدام می‌نماید.

ماده ۱۶- به منظور مدیریت دارایی‌ها و ارتقاء شفافیت دارایی دستگاه‌های اجرایی:

الف- دستگاه‌های اجرایی ملزم به ثبت اطلاعات اراضی، املاک و سایر اموال غیرمنقول از جمله انفال و اموال تملیکی که به عنوان مالک، بهره‌بردار، متولی و نماینده دولت در اختیار دارند اعم از اینکه مورد بهره‌برداری بوده یا متولی واگذاری باشند (دارای سند مالکیت یا فاقد سند مالکیت، اجاره‌ای، وقفی و حقوق و امتیازات مرتبط با اموال غیرمنقول از جمله حق انتفاع، حق ارتفاق، سرقفلی و غیره) در سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا) هستند. هرگونه پرداخت بابت تجهیز، نگهداری و سایر هزینه‌ها برای موارد ثبت نشده در سامانه سادا ممنوع است. عدم اجرای این بند توسط مدیران مربوطه دستگاه‌های اجرایی تخلف محسوب می‌شود.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به شناسایی، مستندسازی و تثبیت مالکیت دولت از طریق تشخیص، تعیین بهره‌بردار، صدور گواهی بهره‌برداری برای دستگاه اجرایی به استثنای انفال و مصادیق مندرج در اصل هشتاد و سوم قانون اساسی است. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است بنا بر اعلام و تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی، اسناد مالکیت دولتی اموال غیرمنقول را بنام دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان مالک و وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان امین اموال دولت صادر نماید.

پ- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است ضمن رصد، شناسایی، مستندسازی، آماده‌سازی و پایش اموال غیرمنقول نسبت به فروش اموال غیرمنقول مازاد دولتی یا مولدسازی آن‌ها از طریق تغییر کاربری، فروش، اجاره، معاوضه و تهاتر با دستگاه‌های غیردولتی یا بخش خصوصی، تبدیل به احسن کردن، ترهین، توثیق، انتشار اوراق مالی اسلامی به پشتوانه دارایی‌ها، ایجاد صندوق‌های املاک و مستغلات، نوسازی و بهینه‌سازی با

مشارکت بخش غیردولتی، به استثنای انفال و مصادیق مندرج در اصل هشتاد و سوم قانون اساسی بر اساس دستورالعمل هیأت عالی مولدسازی دارایی‌های دولت اقدام نماید. هیأت عالی مولدسازی دارایی‌های دولت با ترکیب معاون اول رئیس‌جمهور (رئیس)، وزیر امور اقتصادی و دارایی (دبیر)، رئیس سازمان، وزیر کشور، وزیر راه و شهرسازی، معاون حقوقی رئیس‌جمهور، نماینده رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده رئیس قوه قضائیه به منظور تعیین ضوابط و چارچوب حاکم بر مدیریت دارایی‌های مازاد دستگاه‌های اجرایی، رفع موانع حقوقی و اطاله فرآیندهای اجرایی و ایجاد هماهنگی لازم میان دستگاه‌های اجرایی و نظارتی در زمینه واگذاری و مولدسازی دارایی‌ها تشکیل می‌شود.

ت- منابع حاصل از مولدسازی دارایی‌های دستگاه‌های اجرایی در چارچوب قوانین بودجه سنواتی صرفاً برای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی یا استانی دستگاه اصلی یا استان واگذارکننده اموال غیرمنقول مازاد و یا در قالب وجوه اداره شده برای طرح‌های افزایش تولید اختصاص می‌یابد. منابع حاصل از مولدسازی دارایی‌های شرکت‌های دولتی صرفاً به طرح‌های سرمایه‌ای شرکت ذی‌نفع اختصاص می‌یابد.

سایر درآمدها

ماده ۱۷- به منظور افزایش درآمدهای دولت:

الف- کلیه وجوهی که به موجب آراء مراجع قضایی، شبه قضایی، انتظامی و اداری به عنوان جزای نقدی یا جریمه نقدی بابت جرائم و تخلفات اخذ و به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود، به عنوان درآمد عمومی دولت تلقی می‌گردد و دستگاه‌های وصول‌کننده این درآمدها حق استفاده مستقیم از آن به عنوان درآمد اختصاصی یا درآمد- هزینه را ندارند. دولت مکلف است نیازمندی مالی دستگاه‌های مذکور را در قوانین بودجه سنواتی از محل اعتبارات عمومی کشور پیش‌بینی نماید.

ب- هرگونه ایجاد درآمد اختصاصی جدید (به استثنای دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فناوری) و اختصاصی نمودن درآمدهای عمومی موجود ممنوع است. ایجاد درآمدهای جدید به شکل درآمد- هزینه امکان‌پذیر است.

پ- سازمان مکلف است نسبت به طراحی و استقرار نظام نوین درآمد- هزینه استان‌ها با هدف افزایش پایدار درآمدهای استانی و توازن و تعادل‌های استانی، در چارچوب سازوکارهای انگیزشی کارا و اثربخش و با تاکید بر تفکیک وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی و بازگشت نظام‌مند درآمدهای مازاد وصولی به استان‌ها اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، توسط سازمان و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

مصارف

اعتبارات هزینه‌ای

ماده ۱۸- به منظور کاهش هزینه‌های جاری، ارتقای بهره‌وری منابع و ارتقای شفافیت در هزینه‌کرد دستگاه‌های اجرایی:

الف- سازمان مکلف است تا پایان سال دوم برنامه نسبت به استقرار تدریجی نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در دستگاه‌های اجرایی ارائه‌دهنده خدمت و محصول اقدام نماید، به نحوی که پیش‌بینی و پرداخت اعتبارات بر اساس فعالیت‌ها (محصولات و خدمات) متناسب با قیمت تمام شده و حجم فعالیت صورت گیرد. اعتباراتی که بر این اساس به دستگاه‌های اجرایی اختصاص می‌یابد، بدون الزام به رعایت قوانین و مقرات عمومی حاکم بر دستگاه‌های اجرایی و فقط بر اساس آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی، اداری و استخدامی هزینه می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی مذکور شامل اعطای اختیارات به مدیران اجرایی و سازوکارهای تشویقی و همچنین معیارها و فهرست دستگاه‌های اجرایی مشمول این حکم و

ضوابط اجرایی مربوطه بنا پیشنهاد سازمان به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ب- اعطای هرگونه کمک به بخش غیردولتی مشروط به اینکه در راستای مأموریت‌ها و وظایف دولت یا الزام قانون و متناسب با قیمت تمام‌شده محصول (کالا یا خدمت) باشد، مجاز است. بخش غیردولتی نسبت به کمک‌های دریافتی پاسخگو خواهد بود.

پ- به منظور نظم بخشی به تعهدات و بدهی‌های دولت، ایجاد هرگونه بدهی یا تعهد مزاد بر اعتبارات مصوب توسط دستگاه‌های اجرایی و مراجع تصمیم‌گیری و شوراها مانند شورای عالی فضای مجازی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و مجامع عمومی شرکت‌های دولتی به اشکال مختلف تصویب‌نامه، بخشنامه، دستورالعمل، تغییر تشکیلات، تغییر احکام کارگزینی (به صورت تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه‌بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی)، اعطای مجوز هر نوع استخدام و به‌کارگیری نیرو، خرید تضمینی، جبران زیان، جایزه صادراتی و نظایر آن صرفاً با تأیید سازمان مجاز است. به هر حال، اصل و فرع بدهی‌هایی که در هر سال ایجاد می‌شود، نباید از ده درصد (۱۰٪) سقف بودجه عمومی مصوب، تجاوز نماید.

ت- برآورد تسهیلات بانکی تکلیفی یا تحت تضمین دولت، در چارچوب برنامه کنترل تورم بانک مرکزی که تا پایان شهریور هر سال توسط بانک مرکزی تهیه و به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد؛ انجام می‌شود.

تبصره ۱- سازمان مکلف است پیش‌بینی و عملکرد تسهیلات پرداختی شبکه بانکی بابت اجرای قوانین بودجه سنواتی از جمله تسهیلات تکلیفی اعطایی به بخش‌ها و مناطق دستگاه اجرایی را وفق این قانون تهیه و نحوه و میزان تادیه بدهی دولت بابت تسهیلات بر عهده دولت را به صورت سالانه در جداول لوایح بودجه سنواتی درج نماید.

تبصره ۲- پرداخت تسهیلات تکلیفی، صرفاً بر پایه قوانین و در چارچوب نرخ سود و سقف مصوب شورای پول و اعتبار و نیز در صورت تأمین مابه‌التفاوت یارانه سود در قوانین بودجه سنواتی مجاز است.

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

ماده ۱۹- به منظور ساماندهی طرح‌های عمرانی، کاهش زمان اجرای آن‌ها و ارتقای بهره‌وری منابع اختصاص یافته به این بخش:

الف- به دولت اجازه داده می‌شود از طریق واگذاری، حذف، خاتمه، توقف عملیات اجرایی و مشارکت عمومی- خصوصی پروژه و یا طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای و همچنین بازنگری در مجوزهای ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) نسبت به غربالگری طرح‌ها و یا پروژه‌های تملک با هدف کاهش تعداد و مدت‌زمان اجرای آن‌ها اقدام نماید.

ب- شروع عملیات اجرایی طرح (پروژه)های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بدون اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و افزایش احجام طرح (پروژه)های دارای مجوز مذکور، ممنوع و به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.

پ- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند قبل از اجرای طرح (پروژه)های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کلان، براساس شیوه‌نامه‌ای که به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به تصویب هیات وزیران می‌رسد، نسبت به تهیه پیوست فرهنگی- اجتماعی اقدام نمایند.

ماده ۲۰- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند با همکاری سازمان، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های سرمایه‌ای جدید، نیمه‌تمام، آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری خود را که قابل مشارکت با بخش خصوصی و تعاونی است، از طریق روش رقابتی شفاف (مناقصه یا مزایده) با رعایت قوانین مربوط و شروط زیر اجرا نمایند:

الف- بهای محصول طرح (پروژه) در قرارداد سرمایه‌گذاری و مشارکت تابع الگوی مالی قرارداد مشارکت بوده و از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در تمامی قوانین و مقررات مستثنی است. در صورت تعیین قیمت تکلیفی یا دخالت در تعرفه‌گذاری، مابه‌التفاوت قیمت محاسباتی بر مبنای

الگوی مالی و قیمت تکلیفی، از محل سرجمع اعتبارات دستگاه اجرایی با محاسبه خسارات مربوطه پرداخت می‌شود.

ب- راهبری مشارکت عمومی- خصوصی در چارچوب قوانین و مقررات بر عهده سازمان است. تعهدات بودجه‌ای قراردادهای مشارکت که پیش‌تر به تأیید سازمان رسیده است، در اولویت تخصیص اعتبار قرار می‌گیرد.

پ- درآمدهای طرح(پروژه) از مشوق‌های مالیاتی، موضوع جزءهای (۱) و (۲) بند «ث» ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم و ماده (۳۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و آورده نقدی برای تأمین مالی پروژه اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع ماده (۱۳۸) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار می‌باشد. طرح‌های موضوع «قانون احداث پروژه‌های عمرانی بخش راه و ترابری از طریق مشارکت بانک‌ها و سایر منابع مالی و پولی کشور» نیز مشمول این حکم هستند.

ت- صدور مفادحساب توسط سازمان تأمین اجتماعی برای حق بیمه کارکنان شاغل در دوران بهره‌برداری در قراردادهای مشارکت، در چارچوب تبصره الحاقی ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی موضوع ماده (۴۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور بر اساس فهرست ارسالی صورت می‌گیرد.

ث- دستگاه اجرایی ذیربط می‌تواند برای تجاری‌سازی و اعطای مشوق برای توجیه مالی طرح‌های مشارکتی، نسبت به استفاده از سازوکارهای تشویقی از قبیل اعطای یارانه سود تسهیلات و خرید تضمینی محصولات که به تصویب هیات وزیران می‌رسد، اقدام نماید.

ج- تا سقف ده درصد (۱۰٪) از سرجمع اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای یا طرح‌های سرمایه‌ای مربوط به هر دستگاه اصلی می‌تواند با درخواست دستگاه اصلی و تأیید سازمان صرف حمایت از طرح(پروژه)های موضوع این بند شود.

چ- دستگاه‌های اجرایی مجازند نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری بلندمدت از زیرساخت‌های تکمیل‌شده و همچنین طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های سرمایه‌ای آماده بهره‌برداری و در حال بهره‌برداری اقدام نمایند.

ح- عقد قرارداد مشارکت با نهادهای عمومی غیردولتی در صورتی مجاز است که بخش خصوصی صاحب صلاحیت، پس از دو مرحله در فراخوان شرکت نماید.

خ- سازمان می‌تواند از خدمات مشاوران ذی‌صلاح، برای بررسی طرح‌های توجیه فنی اقتصادی، زیست‌محیطی و پدافند غیرعامل و نظارت بر اجرای طرح‌ها استفاده نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف چهار ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن قانون به پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۲۱- سازمان مکلف است سند نظام فنی-اجرایی یکپارچه کشور موضوع ماده (۳۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور را حداکثر تا پایان سال اول برنامه با رویکرد کنترل نهایی طرح اجرا شده بر مبنای قیمت تمام شده مورد بازنگری قرار داده و به تصویب هیأت وزیران برساند. تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) این قانون، مشمول نظام فنی-اجرایی یکپارچه فوق‌الذکر هستند.

ماده ۲۲- با هدف رعایت استانداردهای محیط زیستی:

الف- کلیه طرح (پروژه)های بزرگ جدید و طرح‌های توسعه‌ای بزرگ که توسط دستگاه‌های اجرایی، بخش‌های خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی در پهنه سرزمین از جمله مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی اجرایی می‌شود، می‌بایست قبل از اجرا براساس شاخص‌ها، ضوابط و معیارهای محیط‌زیستی که به تصویب شورای عالی حفاظت محیط‌زیست می‌رسد، توسط مشاوران ذی‌صلاح مورد ارزیابی اثرات محیط‌زیستی قرار گرفته و در صورت تأیید مشاور حداکثر ظرف مدت سه ماه توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست تعیین تکلیف شود. عدم تعیین تکلیف ظرف مدت مقرر به منزله تأیید می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این حکم شامل

شاخص‌ها، ضوابط و معیارهای محیط‌زیستی، ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط‌زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- دستگاه‌های اجرایی مکلف اند طرح‌های کلان توسعه‌ای خود را مورد ارزیابی راهبردی محیط‌زیستی قرار داده و گزارش آن را برای تأیید به سازمان محیط‌زیست ارسال نمایند. آیین‌نامه اجرایی این موضوع، ظرف مدت چهارماه پس از ابلاغ برنامه، توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- سازمان حفاظت محیط‌زیست مجاز است از طریق آزمایشگاه‌های معتمد و همکار، بر میزان آلاینده‌گی و ارزیابی خوداظهاری واحدهای آلاینده و واسنجی (کالیبراسیون) تجهیزات پایش آلاینده‌های منابع زیستی نظارت و کنترل نماید. پرداخت تعرفه خدمات مذکور بر عهده واحدهای مشمول می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند شامل شاخص‌ها، ضوابط و معیارهای محیط‌زیستی و تعیین تعرفه‌های ارائه خدمات به واحدهای مشمول، ظرف مدت سه‌ماه اول پس از ابلاغ این برنامه به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط‌زیست تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ماده ۲۳- هزینه خدمات مدیریت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، شرکت مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی تجهیزات پزشکی کشور و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی تا دو و نیم درصد (۲.۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذیربط با احتساب کل وجوه دریافتی از بودجه عمومی اعم از وجوه نقد، اسناد خزانه و اوراق مشارکت تعیین و از محل اعتبارات دستگاه مربوط هزینه می‌شود.

تعهدات و بدهی‌ها

ماده ۲۴- به‌منظور نظم‌بخشی به تعهدات و تأدیه بدهی‌های دولت:

الف- پذیرش بدهی‌های قطعی بر عهده دولت، منوط به طی مراحل رسیدگی و حسابرسی ویژه

مطالبات ادعایی اشخاص از دولت و ارائه شناسه تعهد دولت از سازمان است. سازمان مکلف است از طریق شرکت‌های حسابرسی نسبت به عقد قرارداد حسابرسی ویژه بدهی دولت اقدام نماید.

ب- با هدف پایش پایداری بدهی بخش عمومی، دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند اطلاعات موردنیاز وزارت امور اقتصادی و دارایی را برای سنجش پایداری بدهی بخش عمومی ارائه نمایند.

شرکت‌های دولتی

ماده ۲۵- به‌منظور ساماندهی و افزایش کارایی و اثربخشی شرکت‌های دولتی و تسریع در واگذاری شرکت‌های قابل واگذاری:

الف- در تمامی قوانین (اعم از قوانین بودجه سنواتی) اختصاص درصدی از هزینه، درآمد یا سود شرکت‌های دولتی تحت هر عنوان و به هر میزان ممنوع است.

ب- به دولت اجازه داده می‌شود دارایی‌های ثابت شرکت‌های دولتی دارای زبان انباشته را که صددرصد سهام آن‌ها متعلق به دولت یا سایر شرکت‌های دولتی است، تا پایان سال دوم برنامه برای یک‌بار مورد تجدید ارزیابی قرار دهد. منابع حاصل از تجدید ارزیابی این شرکت‌ها معاف از مالیات خواهد بود و می‌بایست حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت یا شرکت دولتی مربوط در شرکت‌های دولتی یادشده منظور شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است آیین‌نامه اجرایی و چگونگی استهلاک دارایی‌های ثابت استهلاک‌پذیر تجدید ارزیابی‌شده را حداکثر سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

پ- شرکت‌های دولتی مکلف‌اند تمامی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری از محل منابع داخلی خود موضوع ماده (۸۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰) را که مبلغ سرمایه‌گذاری آن بیش از شصت برابر سقف نصاب معاملات متوسط باشد، برای یک‌بار قبل از شروع به تأیید شورای اقتصاد برسانند.

ت- دولت مکلف است تا پایان سال اول برنامه با رعایت تبصره (۷۲) دائمی قانون بودجه

سال ۱۳۵۲، نسبت به بازنگری در ترکیب اعضای مجامع عمومی شرکت‌های دولتی با رویکرد رفع تعارض منافع اقدام نماید.

ث- پرداخت هرگونه پاداش به اعضای هیات‌مدیره، مدیران و کارکنان شرکت‌های دولتی، صرفاً بر اساس نتایج کارنامه بهره‌وری آن‌ها که به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور (سازمان ملی بهره‌وری ایران) می‌رسد، انجام می‌پذیرد. مجامع عمومی و ذی‌حسابان شرکت‌ها و مؤسسات مذکور و بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی ذیربط مسئول حسن اجرای این حکم می‌باشند.

فصل ۴- اصلاح نظام مالیاتی

ماده ۲۶- در اجرای بند چهارم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۴)- اهداف کمی سنجیه‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/ سالانه	۱۰
نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای	درصد/ سالانه	۸۰

ماده ۲۷- به‌منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور:

الف- وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید در سال‌های برنامه ممنوع است.

ب- میزان درآمد مالیاتی از دست‌رفته دولت از محل مجموع معافیت، نرخ صفر، اعتبار، کاهش نرخ‌های مالیاتی و بخشودگی‌های مالیاتی در خصوص مالیات بر درآمد هر شخص حقیقی نمی‌تواند بیشتر از پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال در سال باشد.

پ- از ابتدای سال دوم برنامه، نرخ مالیات ارزش افزوده موضوع ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰، به‌عنوان مالیات سهم دولت، هر سال یک واحد درصد تا سقف سیزده درصد (۱۳٪) افزایش می‌یابد.

ت- دولت مکلف است شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، لایحه مالیات بر مجموع درآمد خانوار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ث- به‌منظور شفافیت حمایت‌های مالیاتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است فهرست تمامی تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را به‌صورت سالانه تهیه و میزان درآمد از دست‌رفته دولت ناشی از این موارد و استنادات قانونی مربوطه را به تفکیک گزارش نماید. سازمان مکلف به انتشار این گزارش در قالب پیوست بودجه سنواتی است.

ج- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است تمهیدات قانونی (از جمله ارائه لوایح قانونی) جهت کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را به نحوی فراهم نماید که ارزش واقعی مجموع این اقلام، سالانه ده درصد (۱۰٪) کاهش یابد و در سال پایان برنامه، پنجاه درصد (۵۰٪) نسبت به سال اول برنامه کاهش یافته باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند به‌طور مشترک توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

چ- بانک مرکزی، کلیه بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شهرداری‌ها، پلیس راهور فراجا، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف‌اند اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور به صورت برخط در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع مزبور در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسئولیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم خواهند بود.

ح- در خصوص استان‌هایی که میزان درآمد مالیاتی سالانه آن‌ها نسبت به سال قبل بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) رشد داشته باشد، ده درصد (۱۰٪) از مالیات‌های وصولی مازاد بر رشد پنجاه درصد (۵۰٪)، در اختیار همان استان‌ها قرار می‌گیرد.

خ- معافیت بند (ب) ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنجم توسعه صرفاً برای فعالیت‌های تولیدی و معدنی واحدهای تولیدی و معدنی که پروانه بهره‌برداری یا قرارداد استخراج آن‌ها طی دوره اجرای قانون مذکور صادر شده باشد، جاری است.

د- در طول سال‌های برنامه، ارقام ریالی موضوع مواد ۴۴، ۴۶ و ۴۷ قانون مالیات‌های مستقیم و تبصره‌های آن‌ها بر اساس شاخص قیمت مصرف‌کننده تعدیل و اعمال می‌شود.

فصل ۵- اصلاح صندوق‌های بازنشستگی

ماده ۲۸- در اجرای بند پنجم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق هدف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۵)- هدف کمی سنجه عملکردی اصلاح صندوق‌های بازنشستگی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
کاهش نسبت کمک‌های دولت به صندوق‌های بازنشستگی به بودجه عمومی کشور در هر سال	درصد	۱

ماده ۲۹- به‌منظور کاهش ناترازی مالی سازمان‌ها و صندوق‌های بازنشستگی و جلوگیری از ورشکستگی و همچنین کاهش وابستگی آن‌ها به بودجه عمومی و ارتقاء کیفیت و اصلاح ساختار بیمه‌های اجتماعی، اقدامات زیر از سال اول برنامه در صندوق‌های بازنشستگی کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی که از این پس، صندوق نامیده می‌شوند؛ انجام می‌شود.

اصلاحات مدیریتی و مالی

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است، ظرف مدت یک‌سال پس از ابلاغ برنامه، نسبت به اصلاح ساختار این صندوق‌ها اعم از ادغام، انحلال، انتقال و همچنین ایجاد سازوکار تنظیم‌گری بیمه‌های اجتماعی طی مراحل قانونی اقدام نماید.

ب- دولت مکلف است در سال‌های اجرای این قانون نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی شده (به‌صورت غیرمرکب) خود به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر از محل سهام قابل‌واگذاری دولت، اوراق بهادار، سایر روش‌های مورد توافق و یا تأدیه نقدی در قالب بودجه‌های سنواتی اقدام نماید. کلیه وجوه پرداختی دولت به صندوق‌های بازنشستگی مزاد بر سهم کارفرمایی و سهم دولت و همچنین کلیه تضامین تأدیه نشده صادره به نفع صندوق‌های بازنشستگی توسط دولت، به عنوان تأدیه بدهی دولت محسوب می‌شود.

پ- دولت مکلف است به منظور ارتقای ذخایر سازمان‌ها و صندوق‌های بیمه‌گر اجتماعی، حفظ حقوق و تعهدات بین نسلی بیمه‌شدگان، تقویت حاکمیت شرکتی، شفافیت در امور سرمایه‌گذاری‌ها، افزایش سودآوری و کارآمدسازی سبد سرمایه‌گذاری‌ها، کاهش بنگاه‌داری، تغییر رویکرد به سمت سرمایه‌گذاری‌های بورسی، افزایش مسئولیت‌پذیری هیأت مدیره و التزام بیشتر به اصول تحلیل مخاطره (ریسک)، «ضوابط سرمایه‌گذاری سازمان‌ها و صندوق‌های بازنشستگی» را علاوه بر ضوابط مندرج در بند (هـ) ماده (۱۵) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی- مصوب ۱۳۸۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی-، با پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ظرف مدت شش ماه به نحوی تصویب نماید، که تا پایان برنامه حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) از دارایی‌های سازمان‌ها و صندوق‌های بازنشستگی به سهام غیرمدیریتی سودآور تبدیل شود.

اصلاحات سنجهای

ت- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند تسویه قراردادهای خود با اشخاص حقیقی اعم از موقت یا دائمی را منوط به اخذ تأییدیه پرداخت حق بیمه توسط اشخاص مذکور به سازمان تأمین اجتماعی نمایند.

ث- کارفرمایان موضوع بند (۴) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴- با اصلاحات و الحاقات بعدی- در صورت عدم برخورداری از پوشش بیمه بازنشستگی در سایر صندوق‌های بازنشستگی، می‌توانند به ترتیب مقرر در ماده (۲۸) قانون مذکور و اصلاحات بعدی آن از تاریخ اشتغال به کار در کارگاه در زمره مشمولین قانون مذکور قرار گیرند. آیین‌نامه اجرایی این بند شامل اشخاص مشمول، فرآیند اجرایی، تعریف استمرار پوشش بیمه‌ای و دستمزد مبنای کسر حق بیمه، ظرف مدت شش ماه از ابلاغ این قانون توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ج- ارائه‌دهندگان خدمات حمل‌ونقل بار و مسافر که از طریق سکو (پلتفرم)های مجازی به فعالیت مشغول‌اند و دارای بیمه بازنشستگی نمی‌باشند، مکلف‌اند خود را نزد سازمان تأمین اجتماعی بیمه نمایند. صاحبان سکو (پلتفرم)های مجازی مکلف‌اند هرگونه پرداخت به افراد مذکور را منوط به ارائه گواهی بیمه بازنشستگی از سازمان تأمین اجتماعی نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حداکثر ظرف نه (۹) ماه از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. افرادی که تحت پوشش بیمه می‌باشند، با رعایت قوانین و مقررات تأمین اجتماعی از این حکم مستثنی می‌باشند.

چ- حق بیمه سهم دولت، کارفرما و بیمه‌شده در مورد کلیه بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی با رعایت ماده (۲۹) قانون تأمین اجتماعی برای مابه‌التفاوت دستمزدهای مازاد بر دو تا پنج برابر حداقل دستمزد قانون کار به ترتیب دو، بیست و هشت درصد (۲٪، ۲۰٪، ۸٪) و برای مابه‌التفاوت دستمزدهای مازاد بر پنج برابر حداقل دستمزد قانون کار به ترتیب یک، نوزده و ده

درصد (۱٪، ۱۹٪، ۱۰٪) خواهد بود.

ح- در صندوق‌های بازنشستگی لشکری و کشوری، حق بیمه سهم کارفرما و بیمه‌شده برای مابه‌التفاوت دستمزدهای مازاد بر دو تا پنج برابر حداقل دستمزد قانون کار به ترتیب پنج، دوازده و ده درصد (۵٪، ۱۲٪، ۱۰٪) و برای مابه‌التفاوت دستمزدهای مازاد بر پنج برابر حداقل دستمزد قانون کار به ترتیب پنج، یازده و یازده درصد (۵٪، ۱۱٪، ۱۱٪) خواهد بود. در سایر صندوق‌های بازنشستگی، سطح‌بندی و ترکیب کسور بازنشستگی سهم بیمه‌شده و کارفرما به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

خ- تمامی بیمه‌پردازانی که طبق قوانین و مقررات فعلی واجد شرایط بازنشستگی هستند و سن آن‌ها برای زنان کمتر از پنجاه و سه سال و برای مردان کمتر از پنجاه و شش سال است؛ در طول برنامه، هر سال به میزان چهارماه به سنوات اشتغال آن‌ها برای بازنشستگی تا تحقق شرایط سنی مذکور، اضافه می‌شود. صندوق‌هایی که شرط سنی بازنشستگی مشمولان آن‌ها بالاتر از ارقام فوق‌الذکر است، از مفاد این بند مستثنی هستند.

د- سنوات ارفاقی مشمولان قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۸۰) برای هر سال یک و دو دهم (۱/۲) برابر و حداکثر هفت سال و برای مشمولان قوانین مربوط به مشاغل سخت و زیان‌آور در دستگاه‌های اجرایی حداکثر پنج سال حسب شرایط سخت و زیان‌آور خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی در خصوص میزان سنوات ارفاقی مشاغل سخت و زیان‌آور مختلف، ظرف مدت شش‌ماه از ابلاغ این برنامه، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ذ- حداقل سن لازم برای بازنشستگی مشاغل سخت و زیان‌آور برای زنان چهل و پنج سال و برای مردان پنجاه سال است.

و- در مواردی که در قوانین، بازنشستگی پیش از موعد، مقرر شده است به ازای هر سال کمتر از سی سال بیمه‌پردازی، معادل دو سال از سنوات مبنای محاسبه اولین حقوق یا

مستمری بازنشستگی کسر می‌گردد.

ز- معافیت سهم کارفرما از پرداخت کسور بازنشستگی مازاد بر سی سال برای افرادی که سنوات بیمه‌ای آنان از تاریخ اجرای این قانون از سی سال بیشتر می‌شود، در قوانین و مقررات عام و خاص ملغی می‌گردد.

ژ- میزان مستمری بازنشستگی در تمامی صندوق‌ها و سازمان‌های بازنشستگی از سال اول برنامه عبارت است از یک‌سی‌ام متوسط حقوق یا دستمزد ماهیانه مشمول کسور فرد در پنج سال آخر بیمه‌پردازی ضرب در سنوات پرداخت حق بیمه، مشروط بر آن که از سی و پنج سی‌ام متوسط مذکور بیشتر نباشد. معادل یک‌دوم مجموع درصد افزایش ضریب سالانه حقوق یا دستمزد طی سه سال آخر به حقوق یا مستمری محاسبه شده فوق اضافه می‌شود.

س- از تاریخ ابلاغ این برنامه، دوران تحصیل و ایام کارآموزی که به صورت تعهد خدمت یا آموزش بدو خدمت قبل از استخدام یا ماموریت آموزشی حین خدمت که منجر به اخذ مدرک تحصیلی رسمی توسط کارمندان دستگاه‌های اجرایی از جمله مشمولان قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش می‌شود، جزء سابقه خدمت برای بازنشستگی منظور نمی‌گردد. موارد قبل از ابلاغ این برنامه، در صورتی جزء سوابق خدمت برای بازنشستگی منظور می‌گردد که کسور بازنشستگی آن توسط بیمه شده و یا دستگاه به‌طور کامل قبل از اجرای این قانون پرداخت شده باشد. ایثارگران مشمول مقررات خاص خود می‌باشند.

ش- از سال اول برنامه، معافیت‌های بیمه‌ای بیمه‌شدگان بدون کارفرما در سازمان تأمین اجتماعی (از جمله مشمولان قانون بیمه‌های اجتماعی قالی‌بافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار (کددار) (مصوب ۱۳۸۸)، بند (ض) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بند (ب) ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها منوط به ارزیابی آزمون وسع توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است. در خصوص بیمه‌شدگان بدون کارفرما در سازمان تأمین اجتماعی سالانه ده درصد (۱۰٪) از افراد دارای استطاعت مالی حذف و معادل

پنجاه درصد (۵۰٪) محذوفین، افراد پشت نوبتی واجد شرایط متناسب با محل سکونت، مشمول معافیت بیمه‌ای حسب مورد می‌شوند.

مبنای مشارکت دولت برای جبران حق بیمه ناشی از معافیت‌های بیمه‌ای مذکور در این بند، معادل حداقل دستمزد مشمولین قانون کار در هر سال خواهد بود. در صورتی که مبنای پرداخت حق بیمه مشمولان این بند، بالاتر از حداقل دستمزد باشد، مابه‌التفاوت میزان حق بیمه بالاتر از حداقل دستمزد، به‌طور کامل بر عهده بیمه‌شده خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند، ظرف مدت شش‌ماه، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ص - معافیت بیست درصد (۲۰٪) سهم کارفرمایی موضوع «قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما تا پنج نفر، مصوب ۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی آن» سالانه نیم درصد (۰.۵٪) کاهش می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی در خصوص کارگاه‌های مشمول تا شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد و مازاد بر آن به‌طور کامل بر عهده کارفرما است.

ض - چنانچه افراد بازخرید شده و بازنشستگان دستگاه‌های اجرایی و بازنشستگان مشمول قانون کار و قانون تأمین اجتماعی (با رعایت «قانون ممنوعیت به‌کارگیری بازنشستگان» مصوب ۱۳۹۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی) در دستگاه‌های اجرایی و یا کارگاه‌های موضوع جزء (۳) ماده (۲) قانون تأمین اجتماعی بکارگیری شوند، کارفرمایان مکلف‌اند علاوه بر پرداخت حقوق یا دستمزد به افراد بکارگیری شده وفق قرارداد منعقد و ارسال اسامی آنان در فهرست (لیست) حق بیمه ارسالی به سازمان تأمین اجتماعی، ماهانه معادل ده درصد (۱۰٪) حقوق یا دستمزد پرداخت‌شده را تحت عنوان «مالیات اجتماعی» به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. منابع مذکور در قالب بودجه سنواتی بابت اشتغال جوانان و کمک به صندوق‌های بازنشستگی هزینه می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان و سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ط- مدت خدمت و وظیفه عمومی (سربازی) بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی، موضوع تبصره (۱) ماده (۱۳) قانون کار و همچنین مشترکان سایر صندوق‌ها، با درخواست بیمه‌شده بر اساس حکم حقوقی زمان واریز در خصوص کارمندان و آخرین دستمزد مبنای پرداخت حق بیمه در خصوص مشمولین قانون کار و یا میانگین مبالغ مذکور حسب مورد طی یک سال قبل از زمان درخواست، هرکدام که بیشتر باشد در سوابق بیمه‌ای آنان محاسبه می‌گردد. مبنای پرداخت حق بیمه معادل درصدهای تعیین‌شده در هر صندوق با کسر درصد حق بیمه مربوط به درمان است. مشارکت دولت بابت سهم کارفرمایی در پرداخت حق بیمه مذکور معادل حداقل دستمزد مطابق قوانین و مقررات موجود و مازاد بر آن به‌طور کامل بر عهده بیمه‌شده است.

فصل ۶- تأمین اجتماعی، سیاست‌های حمایتی و توزیع عادلانه درآمد

ماده ۳۰- در اجرای بندهای اول و پنجم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۶)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی نظام تأمین اجتماعی و توزیع عادلانه درآمد

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ضریب جینی	درصد	۰.۳۵
ضریب پوشش بیمه‌های اجتماعی	درصد	۷۶
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی	نسبت	۹.۳
نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش شهری	نسبت	۱۰.۳
فقر مطلق	درصد	صفر

ماده ۳۱- به منظور توسعه عدالت اقتصادی و بهبود توزیع درآمد:

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است نسبت به استقرار تدریجی نظام تأمین اجتماعی چندلایه، مبتنی بر آزمون وسیع، با تأکید بر کاهش فقر مطلق، بهبود توزیع درآمد، شناسایی اقشار کم‌درآمد و تأمین اقلام ضروری مورد نیاز خانوارهای کم‌درآمد در قالب بسته معیشتی پایه به صورت یارانه نقدی یا کالا برگ الکترونیکی اقدام نماید.

ب- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است تا پایان سال اول برنامه، پنجره واحد خدمات حمایتی و پرونده الکترونیک رفاهی افراد یا خانوار را به‌طور کامل راه‌اندازی نماید. دستگاه‌های اجرایی که به هر شکل از اقشار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند مکلف‌اند تمامی حمایت‌های نقدی و غیرنقدی خود را از طریق پنجره واحد خدمات حمایتی وزارت مذکور ارائه دهند. متقاضیان دریافت حمایت‌ها باید از طریق پنجره واحد خدمات حمایتی برای دریافت حمایت‌های مذکور اقدام کنند.

پ- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، زمینه‌های لازم برای تکمیل اظهارنامه مالیاتی تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی و ارائه اطلاعات آن به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌صورت برخط به‌منظور شناسایی دقیق افراد یا خانوارهای دهک‌های با درآمد پایین را فراهم نماید.

ت- با توجه به شأن و منزلت خانواده معظم شهدا و ایثارگران و ضرورت توسعه خدمت‌رسانی به ایشان از طریق مراجع ذیربط و با هدف تقویت عدالت و حمایت هدفمند، ارتقاء اثربخشی و افزایش رضایتمندی جامعه هدف در ارائه خدمات، بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به اصلاح، تنقیح و تجمیع کلیه قوانین و مقررات موجود در حوزه خدمات‌رسانی به ایثارگران از جمله قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران و اصلاحات بعدی آن، قانون حالت اشتغال مستخدمین شهید، جانباز، ازکارافتاده و مفقودالایه انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و اصلاحات بعدی آن، قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی متناسب با نوع و سابقه ایثارگری، میزان ازکارافتادگی با

لحاظ سن و دهک درآمدی اقدام و مراتب را جهت انجام اقدامات قانونی لازم به هیات دولت گزارش نماید.

فصل ۷- امنیت غذایی و ارتقاء تولید محصولات کشاورزی

ماده ۳۲- در اجرای بند ششم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق هدف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۷)- هدف کمی سنجه عملکردی امنیت غذایی و ارتقاء تولید محصولات کشاورزی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ضریب خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی	درصد	۹۰

ماده ۳۳- به‌منظور افزایش ضریب خوداتکایی و بهره‌برداری بهینه از منابع و عوامل تولید به‌ویژه منابع آب، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان و سایر دستگاه‌های اجرایی ذیربط، بر اساس اسناد آمایش سرزمین و شرایط اقلیمی، متناسب با استعدادها و قابلیت‌های منطقه‌ای و مزیت‌های اقتصادی و با رعایت ملاحظات محیط‌زیستی، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف- برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) محصولات اساسی و منتخب را هر ساله تهیه و تا یک‌ماه قبل از فصل کشت در هر حوضه و دشت تعیین نماید.

ب- حمایت از بهره‌برداران متناسب با میزان رعایت برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) تعیین‌شده صورت می‌گیرد. در غیر این‌صورت هرگونه حمایت به منزله تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است.

تبصره- در راستای ارتقای تولید داخلی محصولات کشاورزی و ایجاد انگیزه در کشاورزان، قیمت خرید تضمینی برای مازاد محصول تولیدی نسبت به سال ۱۴۰۱ بر اساس قیمت تمام

شده وارداتی (قیمت واردات و هزینه‌های مترتب بر آن نظیر حمل‌ونقل و انبارداری) همان محصول به نرخ ارز مرکز مبادله ارز و طلا محاسبه می‌گردد.

پ- تا پایان برنامه و به‌صورت تدریجی، حمایت‌های دولتی فنی و مالی بخش کشاورزی را به انتهای زنجیره تولید و متناسب با میزان محصول نهایی منتقل نماید.

ت- به‌منظور آزادسازی آب و زمین برای تولید گیاهان روغنی، با تصویب شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به تأسیس مناطق ویژه تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای بزرگ مقیاس اقدام نماید. این مناطق تابع کلیه مقررات مناطق ویژه بوده و ورود محصول از این مناطق به سرزمین اصلی مشمول مقررات واردات و مالیات ارزش افزوده خواهد بود. کلیه نهاده‌ها در این مناطق با نرخ‌های غیرحمایتی تأمین خواهد شد.

ث- برای کوچک‌سازی و افزایش اثربخشی نظام آموزش، پژوهش و فناوری بخش کشاورزی و بازتعریف نقش دولت و افزایش نقش بخش غیردولتی؛ ساختار سازمانی، وظایف و اختیارات سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) و مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی وزارت جهاد کشاورزی را برای ایفای کارکردهای مدیریت خلاق، توسعه و انتشار فناوری و نوآوری، بازطراحی و تا پایان سال اول برنامه به تصویب شورای عالی اداری برساند.

ج- برای افزایش بهره‌وری صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی، با رعایت ضوابط و مقررات مربوط نسبت به ادغام، اصلاح ساختار و کاهش تعداد و تنوع صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی (موضوع ماده (۱۷) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب سال ۱۳۸۹) اقدام نماید.

چ- مصوبات «شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی» که دارای بار مالی است صرفاً پس از تأیید وزیر جهاد کشاورزی و تصویب هیات‌وزیران لازم‌الاجراست.

تبصره ۱- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است، در اجرای قانون جامع حدنگار برای کلیه قطعات اراضی کشاورزی که منشاء تصرفات قانونی داشته باشد و با تأیید وزارت

جهاد کشاورزی دارای کاربری کشاورزی باشد و متقاضی اخذ سند مالکیت، مالک هیچ‌یک از اراضی کشاورزی مجاور نباشد، با هر مساحتی سند مفروزی حدنگار قید کاربری کشاورزی صادر کند. پس از صدور سند مالکیت حدنگاری موضوع این تبصره، هرگونه افراز، تقسیم و تفکیک اراضی مذکور، مشمول قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی مصوب ۱۳۸۵/۱۱/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌شود و تنظیم سند معاملات رسمی در خصوص اراضی با کاربری کشاورزی منوط به اخذ تأییدیه از وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر حفظ کاربری کشاورزی است.

تبصره ۲- بیمه مرکزی ایران مکلف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، به‌منظور ترویج و توسعه کاربرد فناوری‌های نوین در بخش کشاورزی، دستورالعمل ورود بیمه‌های تجاری به فرایند بیمه مسئولیت مدنی شرکت‌ها و مؤسسات ارائه‌دهنده خدمات فنی و مهندسی کشاورزی فناورانه را ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، ابلاغ نماید.

ماده ۳۴- به‌منظور افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی و جلوگیری از تعارض منافع، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی مجازند برای کارآمد کردن نظارت بهداشتی و فنی دولت بر کارخانه‌ها و کارگاه‌های تهیه مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی موضوع «قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی» مصوب ۱۳۴۶/۰۴/۲۲ و «قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی» مصوب ۱۳۳۴/۰۳/۲۹ و کشتارگاه‌ها و کارخانه‌های تولید و تهیه فرآورده‌های خام دامی موضوع «قانون سازمان دامپزشکی کشور» مصوب ۱۳۵۰/۰۳/۲۴ با اصلاحات بعدی و «قانون نظارت شرعی بر ذبح و صید» مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۱۴، نسبت به صدور مجوز تأسیس کانون‌های مسئولان فنی و بهداشتی اقدام نمایند.

آیین‌نامه اجرایی این بند مبنی بر چگونگی تشکیل کانون‌ها، آموزش، تعرفه خدمات و چگونگی دریافت آن‌ها از واحدهای مذکور و نحوه فعالیت مسئولان فنی و بهداشتی و چگونگی اداره کانون‌ها، نظارت بر آن‌ها و مسئولیت آن‌ها در قبال وزارتخانه‌های ذیربط و سایر دستگاه‌های نظارتی

ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مذکور و با همکاری وزارت دادگستری و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ماده ۳۵- واگذاری اراضی ملی توسط وزارت جهاد کشاورزی به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی صرفاً به صورت اجاره، حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع مشخص در دوره معین و در قالب طرح مصوب (موضوع لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و اصلاحات بعدی آن) صورت می‌پذیرد.

الف- هرگونه تأخیر غیرموجه اجرای طرح، تغییر کاربری این اراضی، بهره‌برداری غیر از طرح مصوب و یا بهره‌برداری نامناسب، به تشخیص هیأت سه‌نفره نظارت (موضوع قانون اصلاح ماده (۳۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع - مصوب سال ۱۳۸۶)، موجب لغو قرارداد و اعاده به وضع سابق توسط طرف قرارداد می‌شود. در صورت عدم اقدام از سوی طرف قرارداد، وزارت جهاد کشاورزی از طریق دستگاه ذیربط مکلف است نسبت به اعاده به وضع سابق اقدام و کلیه هزینه‌های مترتب را از طرف قرارداد اخذ نماید. نظارت بر حسن اجرای این ماده بر عهده رئیس دستگاه مربوطه است و قصور در این امر موجب مجازات موضوع ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی می‌شود.

ب- حق انتفاع این اراضی قبل از بهره‌برداری طرح، قابل انتقال به غیر نمی‌باشد.

پ- اراض واقع در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی نیز مشمول این حکم خواهند بود و در صورت انصراف از تولید یا عدم احداث واحد تولیدی در چارچوب زمانی تعیین شده بایستی به سازمان مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی هر منطقه به نمایندگی از دولت واگذار گردند. سازمان‌های مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی نیز صرفاً در قالب طرح‌های جامع مصوب شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی می‌توانند اقدام به واگذاری مجدد این زمین‌ها کنند.

ماده ۳۶- سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور مکلف به حفظ و احیاء جنگل‌ها در چارچوب طرح‌های جنگل‌داری نوین است. هرگونه بهره‌برداری چوبی از جنگل‌ها ممنوع است.

الف- برداشت درختان ریشه‌کن، شکسته و افتاده تجمعی ناشی از بروز عوامل طبیعی خطرناک (طوفان و سیل؛ برف سنگین؛ لغزش و رانش وسیع) و آفت‌زده غیرقابل احیاء جنگل‌ها (خارج از مدیریت شهرداری‌ها) و همچنین درختان خطرناک در حاشیه جاده‌های جنگلی و پارک‌های جنگلی صرفاً توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور با تأیید رئیس سازمان انجام خواهد گرفت.

ب- از طریق فراخوان و تعیین برنده با انعقاد قراردادهای دوره‌ای و مدت‌دار اقتصادی (بدون انتقال مالکیت) طرح‌های زراعت چوب را در اراضی مناسب و عرصه‌های جنگلی فاقد پوشش و مخروبه (در مقیاس اقتصادی) و همچنین بهره‌برداری از درخت‌کاری‌ها و جنگل‌های دست‌کاشت سنواتی با هدف زراعت چوب براساس طرح مصوب را از طریق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اجرا نماید.

فصل ۸- نظام مدیریت یکپارچه منابع آب

ماده ۳۷- در اجرای بند هفتم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۸)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی نظام مدیریت یکپارچه منابع آب

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
منبع تامین آب سطحی	میلیارد متر مکعب	۴۳.۴
منبع تامین آب زیرزمینی	میلیارد متر مکعب	۳۶.۷
منبع تامین آب‌های غیرمتعارف (آب دریا و پساب)	میلیارد متر مکعب	۱.۷۷۴
کشاورزی	درصد	-۱۸.۳

سنگه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
شرب	درصد	۸.۲
صنعت	درصد	۴۷.۲
جبران تراز آب	میلیارد متر مکعب	۱۵

نظام مدیریتی آب

ماده ۳۸- به منظور بهبود نظام تصمیم‌گیری، ایجاد وحدت رویه در انجام امور و ارتقاء بهره‌وری:

الف- وزارت نیرو مکلف است با هدف کاهش ساختارهای موازی، کاهش هزینه‌های بالاسری و تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری، تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به رفع هرگونه تعارض منافع شرکتی در مدیریت بخش آب و همچنین اصلاح ساختار و اساسنامه‌های شرکت‌های زیرمجموعه خود اعم از ادغام یا انحلال، پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور و تصویب هیات‌وزیران اقدام نماید.

ب- هماهنگی، سیاست‌گذاری، تحقق رویکرد توسعه پایدار و مدیریت به هم پیوسته آب در سطح ملی و حوضه‌های آبریز، و همچنین هماهنگی و سیاست‌گذاری در زمینه منابع طبیعی و آبخیزداری به وظایف شورای عالی آب اضافه می‌شود.

پ- وزارت نیرو مکلف است تا پایان سال اول برنامه، سازوکارهای اجرایی لازم را برای مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور با تأکید بر وظایف و اختیارات وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و سازمان حفاظت محیط زیست و با جلب مشارکت بهره‌برداران در دشت‌های پیرامون تالاب‌ها و دریاچه‌ها ایجاد نماید.

ت- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت، نسبت به تنظیم مقررات و سازوکارهای لازم برای کاهش صادرات آب مجازی محصولات کشاورزی با وضع عوارض صادرات برای کالاهای آب‌بر و فراهم‌نمودن زمینه واردات محصولات کشاورزی آب‌بر در سال اول برنامه و اجرای آن از

ابتدای سال دوم برنامه اقدام نماید.

ث- وزارت نیرو مکلف است در سال اول برنامه، بازار مبادله آب‌های غیرمتعارف را ایجاد و برای تشویق سرمایه‌گذاران این موضوع، حمایت‌های لازم را با اعطای مجوزها، تسهیلات بانکی و کمک‌های فنی و اعتباری ارائه نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر سازوکار این بازار، شرایط مبادله، حجم، دوره و نوع مصرف آب با پیشنهاد وزارت نیرو و همکاری سازمان، سازمان حفاظت محیط‌زیست، وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ج- هزینه‌های انجام شده توسط خیرین در احداث، توسعه و تکمیل طرح‌های آبرسانی در چارچوب طرح‌های مصوب ملی و استانی قوانین بودجه سنواتی، با تأیید وزارت نیرو و سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

چ- وزارت نیرو مکلف است ظرف مدت یک‌ماه پس از ابلاغ برنامه، موقعیت نقاط گلوگاهی (سازه‌های تقاطعی فاقد آبگذری لازم برای عبور سیلاب) را جهت رفع انسداد، بهسازی و اصلاح شرایط فنی و هندسی سازه‌های مذکور به وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی به ترتیب برای سازه‌های تقاطعی درون‌شهری و برون‌شهری اعلام نماید. وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی مکلف‌اند ضمن اولویت‌بندی سازه‌های مذکور بر اساس خطرپذیری بالا، ظرف مدت شش‌ماه نسبت به تدوین، تصویب و اعلام برنامه عملیاتی برای رفع انسداد، بهسازی و اصلاح شرایط فنی و هندسی این سازه‌ها اقدام نموده و ظرف مدت دو سال برنامه مصوب را اجرایی نمایند. شهرداری‌ها مکلف‌اند بر اساس اعلام برنامه وزارت کشور نسبت به اجرای طرح‌ها از محل منابع داخلی خود اقدام نمایند.

ح- وزارت نیرو مکلف است تمامی پروژه‌های در دست اجرای خود را بررسی و نسبت به اصلاح اهداف و عملیات و یا حذف پروژه‌های غیراقتصادی و فاقد اولویت تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

مدیریت مصرف و بهره‌وری آب

ماده ۳۹- به‌منظور اصلاح الگوی مصرف بهینه آب و ارتقای بهره‌وری:

الف- وزارت نیرو مکلف است در سال اول برنامه، الگوی مصرف بهینه آب شرب و بهداشتی خانگی (برحسب بعد خانوار) را به تفکیک مناطق و اقلیم‌های آب و هوایی مختلف شهری و روستایی تعیین و ابلاغ نماید. آب‌بهای شهری و روستایی با پیشنهاد وزارت نیرو به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد. تعرفه آب مشترکین خانوارهای شهری و روستایی کشور به گونه‌ای اصلاح می‌گردد که تعرفه مشترکین تا الگوی مصرف به صورت تخفیفی، مشترکین بالاتر از الگوی مصرف متناسب با قیمت تمام شده آب جایگزین و به صورت افزایش پلکانی در هر یک از شهرها و روستاها محاسبه و از مصرف‌کنندگان اخذ گردد، به نحوی که منابع ناشی از تعرفه دریافتی از مشترکین خانگی پرمصرف بالاتر از الگوی مصرف، بار مالی تعرفه مشترکین تا الگوی مصرف را جبران نماید و منجر به زیان شرکت‌های مربوط نشود.

۱- آب‌بهای مصارف تجاری و اداری بر اساس ارزش اقتصادی محاسبه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

۲- معافیت یا تخفیف در تعرفه برای کاربری‌هایی که بر اساس قوانین، مشمول معافیت یا تعرفه مخفف هستند صرفاً در سقف الگوی مصرف یا ظرفیت قراردادی و یا پروانه بهره‌برداری و کاربری تعیین شده است.

۳- شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات آب و فاضلاب مکلف‌اند در مورد مشترکین جدید شهری و روستایی نسبت به نصب ابزار اندازه‌گیری هوشمند دارای استاندارد معتبر اقدام کنند. به شرکت‌های مزبور اجازه داده می‌شود نسبت به تعویض ابزار مزبور برای مشترکین موجود (با اولویت پرمصرف) اقدام کنند. پرداخت هزینه نصب ابزارهای هوشمند برعهده مشترکین یا بهره‌برداران بوده و به صورت اقساطی مجاز است.

ب- هرگونه بارگذاری فعالیت و جمعیت و اقدام برای طراحی و ایجاد و توسعه شهرک‌های مسکونی، صنعتی، کشاورزی (زراعت، باغداری، دام و طیور) و خدماتی و واحدهای صنعتی و معدنی، ایجاد شهرهای جدید و نیز گسترش شهرهای کنونی بر اساس اسناد آمایش سرزمین و منوط به اخذ مجوز تأمین آب از وزارت نیرو است. آب مورد نیاز صنایع، به‌جز صنایع غذایی، بهداشتی و آشامیدنی، از پساب و آب نامتعارف تأمین خواهد شد. وزارت نیرو مکلف است در مواردی که امکان تأمین آب از پساب یا آب دریا وجود ندارد، مشروط به وجود آب به‌طور موقت بر اساس قیمت آب جایگزین، مجوز بهره‌برداری از آب متعارف را صادر نماید.

پ- به وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی اجازه داده می‌شود به‌منظور تسریع در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی اصلی و فرعی، اعتبارات مصوب طرح‌های مربوطه و منابع داخلی را به صورت کمک‌های فنی و اعتباری صرف حمایت از سرمایه‌گذاران در طرح‌های مشارکت منافع شبکه‌های آبیاری و زهکشی مطابق الگویی که در تا پایان سال اول برنامه با پیشنهاد مشترک وزارتین به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد، هزینه نمایند.

ت- وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی مکلف است، الگوی مصرف آب کشاورزی در واحد سطح را برای گروه محصولات مختلف (اساسی و سایر) و در هر اقلیم و قیمت به صورت پلکانی تعیین نماید. آب‌بها برای مصارف کشاورزی از سال دوم برنامه تا سطح الگوی مصرف به صورت یارانه‌ای و مازاد بر الگوی مصرف به صورت پلکانی تا معادل بهای آب جایگزین خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تهیه و تا پایان سال اول برنامه به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ث- شرکت‌های کشت و صنعت و اشخاص حقیقی و حقوقی دارای اراضی آبی بیش از ده هکتار مکلف‌اند به‌منظور افزایش بهره‌وری آب کشاورزی، شبکه‌های آبیاری نوین (سطحی و یا زیرسطحی) اراضی خود را تا پایان سال دوم برنامه با حمایت‌های مصوب هیات‌وزیران اجرا نمایند. در صورت عدم اجرا، از ابتدای سال سوم برنامه، آب‌بهای شرکت‌های مزبور، به

بالاترین نرخ آب کشاورزی منطقه اخذ خواهد شد. وزارت جهاد کشاورزی مکلف به نظارت بر حسن اجرای این بند است.

ج- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، به منظور کاهش آب مصرفی بخش صنعت و معدن، ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه نسبت به باز تخصیص آب مصرفی صنایع، معادن، پالایشگاه‌ها و نیروگاه‌ها و ابلاغ زمان‌بندی تأمین آب جایگزین با اولویت منابع آبی نامتعارف اقدام نماید. در پایان زمان‌بندی ابلاغ شده، بهای آب تحویلی یا برداشتی صنایع و معادن از منابع آبی، معادل متوسط بهای تمام شده طرح‌های تأمین آب جایگزین در محدوده استقرار صنایع تعیین می‌گردد. منابع حاصله به حساب درآمد شرکت مدیریت منابع آب ایران نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و متناسب با وصول درآمد، صرف اجرای طرح‌های بخش آب مصوب قوانین بودجه سنواتی می‌گردد. شهرک‌ها و نواحی صنعتی و صنایع و معادن مشمول این بند در دریافت تسهیلات و مزایده استفاده از پساب در اولویت هستند.

منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی

ماده ۴۰- به منظور حفظ منابع آبی و تعادل بخشی مهار افت سطح آب‌های زیرزمینی و جلوگیری از اضافه برداشت از منابع آبی کشور:

الف- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند با همکاری وزارت نیرو، در سال اول برنامه تمامی منابع آبی در اختیار خود را به ابزار اندازه‌گیری هوشمند استاندارد مجهز و مصارف آب خود را در سقف مجاز اعلامی وزارت نیرو تنظیم نمایند. در غیر این صورت هرگونه برداشت از منابع آبی مذکور غیرمجاز تلقی شده و وزارت نیرو مکلف است در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه با آن برخورد نماید.

ب- تأمین آبیاری فضای سبز با استفاده از آب شرب در کلیه اماکن عمومی و دولتی ممنوع است. شهرداری‌ها و سایر متولیان اماکن عمومی و دولتی مکلف‌اند نسبت به احداث شبکه‌های مستقل آبیاری فضای سبز و جداسازی آن از آب شرب و استفاده از پساب و سایر

آب‌های غیرمتعارف اقدام نمایند.

پ- وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های نفت و جهاد کشاورزی و به‌منظور کنترل اضافه برداشت از منابع آبی نسبت به تعیین و تحویل سهمیه انرژی مصرفی (سوخت و برق) به برداشت‌کنندگان از منابع آب در سقف پروانه بهره‌برداری آب اقدام نماید. در صورت برداشت آب مازاد بر پروانه بهره‌برداری پس از اخطار به آنان نسبت به قطع موقت سهمیه آب و انرژی اقدام نماید و در صورت تکرار اضافه برداشت آب، وزارت نیرو ملزم به قطع انرژی، ابطال پروانه بهره‌برداری و پلمب چاه اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه توسط وزارت نیرو تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ت- وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی مکلف است ظرف مدت یک‌سال پس از ابلاغ برنامه، نسبت به تدوین نظام‌نامه و استقرار مدیریت مشارکتی آب با ایجاد یا تقویت تشکل‌های بهره‌برداران در هریک از آبخوان‌های کشور اقدام نماید و همچنین مجاز است وظایف تصدی‌گری خود در حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی و سطحی نظیر گشت و بازرسی، جلوگیری از اضافه برداشت از چاه‌های مجاز، اقدامات انسداد چاه‌های غیرمجاز، جمع‌آوری آب‌پها و تعمیر و نگهداری شبکه‌های آبیاری را به تشکل‌های مذکور، با عقد قرارداد واگذار نماید. نظارت بر عملکرد این تشکل‌ها بر عهده وزارت نیرو است.

ث- هرگونه بهره‌برداری و برداشت غیرمجاز آب و تجاوز به حریم رودخانه‌ها، تالاب‌ها و دریاها ممنوع و مرتکبین علاوه بر جبران خسارت و اعاده به وضع سابق، مشمول مجازات‌های درجه (۶) موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی (مصوب سال ۱۳۹۲) می‌شوند. واحدهای انتظامی و قضائی مکلف‌اند در این خصوص با وزارت نیرو همکاری نمایند.

ج- تردد و فعالیت هرگونه دستگاه حفاری چاه با مجوز وزارت نیرو انجام می‌پذیرد و استتکاف از آن جرم محسوب می‌شود. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف به همکاری و جلوگیری از تردد دستگاه‌های بدون مجوز مذکور است. در صورت تخلفی از این حکم علاوه بر

توقیف تجهیزات و ماشین‌آلات حفاری چاه، اشخاص حقیقی دارای دستگاه حفاری و مدیرعامل و اعضاء هیات‌مدیره شرکت‌های حفاری مشمول مجازات مقرر در صدر ماده (۴۵) قانون توزیع عادلانه آب (مصوب سال ۱۳۶۱) با اصلاحات و الحاقات بعدی خواهند بود. پروانه فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از دو بار مرتکب جرم فوق گردند، لغو می‌شود. وزارت نیرو مکلف است با هماهنگی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دادستانی، چاه‌های غیرمجاز حفر شده را شناسایی و مسلوب‌المنفعه نماید. آیین‌نامه اجرایی این موضوع، توسط وزارت نیرو با همکاری وزارت جهاد کشاورزی تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

چ - وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت، تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تعدیل پروانه چاه‌ها متناسب با وضعیت منابع آبی در هر دشت اقدام نماید.

ح - انتقال آب بین حوضه‌های آبریز داخلی برای مصارف غیر شرب ممنوع است. تأیید تخصیص آب و اجرای طرح‌های انتقال آب شرب بین حوضه‌های آبریز و استان‌ها پس از طی مراحل فنی و تصویب در شورای عالی آب با لحاظ نمودن حقایق‌های محیط‌زیستی و حقایق‌های مبدأ خواهد بود.

بازچرخانی پساب

ماده ۴۱ - رهاسازی آب آلوده و آلوده نمودن منابع آب سطحی و زیرزمینی ممنوع است. شهرداری‌ها، دهیاری‌ها از طریق بخش خصوصی، شهرک‌های موضوع «قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن مصوب ۱۳۵۳»، شهرک‌های صنعتی و کشاورزی، مجتمع‌های تولیدی، صنعتی، نظامی و سایر واحدهایی که دارای آلاینده‌ی عمده و بیش از حد مجاز هستند، با همکاری وزارت نیرو ملزم به جمع‌آوری، تصفیه، بازچرخانی و مدیریت پساب و فاضلاب تولیدی خود هستند. در صورت عدم اقدام مشمولان این ماده، وزارت نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذریبط مکلف است، هزینه کاهش آلاینده‌ی و جریمه آن را اخذ و برای اجرای

طرح‌های پایش و حفاظت کیفی منابع آب و جمع‌آوری و تصفیه آب‌های آلوده صرف نماید. وزارت نیرو ملزم به جمع‌آوری، تصفیه و رفع آلودگی‌های مزبور است. آیین‌نامه اجرایی این ماده مشتمل بر سازوکارها و تعرفه هزینه رفع آلودگی و جریمه‌های آن، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، به پیشنهاد وزارت نیرو و با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، کشور، جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

فصل ۹- رفع ناترازی انرژی

ماده ۴۲- در اجرای بند هشتم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۹)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی انرژی (نفت و گاز)

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۴۴۵۰	هزار بشکه در روز	ظرفیت تولید نفت خام
۴۲۵۰	هزار بشکه در روز	تولید نفت خام (توان)
۸۰۴	هزار بشکه در روز	تولید میعانات گازی
۱۲۳۹	میلیون مترمکعب در روز	تولید گاز خام
۱۱۵	میلیارد مترمکعب در سال	جمع‌آوری گازهای همراه (گاز پالایش NGLها)
۶۲۵	معادل هزار بشکه نفت خام در روز	کاهش مصرف نهایی از طریق اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف سوخت
۱۲۹	میلیون لیتر در روز	تولید بنزین
۱۳۰	میلیون لیتر در روز	تولید نفت گاز
۴۹	میلیون لیتر در روز	تولید نفت کوره
۷۵	درصد	نسبت تولید بنزین و نفت گاز یورو ۴ به بالا به کل تولید این دو فراورده
۱۲.۹	درصد	نسبت تولید نفت کوره به کل تولید محصولات پالایشگاهی

جدول شماره (۱۰) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی انرژی (برق)

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در سال پایان برنامه
کل ظرفیت نامی منصوبه	مگاوات	۱۲۴،۴۸۵
ظرفیت منصوبه تجدیدپذیر	مگاوات	۷،۳۸۸
تولید برق	میلیون کیلووات ساعت	۴۸۹،۲۹۵
تولید برق تجدیدپذیر	میلیون کیلووات ساعت	۱۳،۶۲۴
راندمان تولید برق	درصد	۴۱
تلفات انتقال و توزیع برق	درصد	۱۲
صادرات برق	میلیون کیلووات ساعت	۱۰،۱۲۸
واردات برق	میلیون کیلووات ساعت	۴،۹۸۳
حداکثر توان تولید برق در اوج بار	مگاوات	۸۷،۱۴۰
حداکثر نیاز مصرف برق در اوج بار	مگاوات	۸۵،۵۰۸
تراز برق در اوج بار	مگاوات	۱،۶۳۲

نظام راهبری انرژی

ماده ۴۳ - در راستای بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری:

الف - وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلف‌اند با همکاری سازمان تا پایان سال اول برنامه، نسبت به اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکت‌ها و سازمان‌های زیرمجموعه خود در حوزه برق، گاز و نفت با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری، اقدام و پیشنهاد لازم را پس از تأیید شورای عالی اداری برای طی تشریفات قانونی به تصویب هیات‌وزیران برسانند.

ب - وزارت نیرو مکلف است با لحاظ ارزش سوخت نیروگاه‌ها و افزایش سهم معاملات برق در بورس انرژی به‌گونه‌ای عمل نماید که با عرضه برق تولیدی نیروگاه‌های کشور تا پایان سال دوم برنامه سهم معاملات مذکور را به حداقل سی درصد (۳۰٪) و در انتهای برنامه به حداقل شصت درصد (۶۰٪) از کل معاملات برساند و همچنین رابطه مالی وزارت نیرو و

دولت را به گونه‌ای اصلاح نماید که ضمن ایجاد استقلال مالی صنعت برق و قطع وابستگی به بودجه عمومی دولت، ناترازی مالی صنعت برق رفع گردیده و انگیزه اقتصادی کافی برای بهبود بازدهی نیروگاه‌ها و کاهش تلفات در شبکه فراهم شود.

آیین‌نامه اجرایی این بند، ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد وزارت نیرو به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

پ- به‌منظور تقویت نظارت بر تأسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران به صورت یک مؤسسه دولتی با شخصیت مستقل تغییر وضعیت می‌یابد. تمامی اختیارات، اعتبارات و اموال مرکز مزبور به مؤسسه منتقل می‌شود. اساسنامه مؤسسه ظرف مدت یک‌سال پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی ایران و با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

تولید و دیپلماسی انرژی

ماده ۴۴- با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارت نفت مجاز به انجام اقدامات زیر می‌باشد:

الف- از طریق شرکت ملی نفت ایران، نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک و قراردادهای مشارکت در تولید بدون واگذاری حق مالکیت با همسایگان اقدام نماید.

ب- از طریق شرکت‌های تابعه ذیربط یا شرکت‌های متقاضی غیردولتی مشروط به اخذ تضامین لازم، نسبت به مشارکت در احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه جدید خارجی و یا تملک سهام آن‌ها از محل تحویل نفت خام مازاد بر تعهدات بودجه‌ای با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

پ- از طریق شرکت‌های تابعه ذیربط و حتی‌الامکان با جلب مشارکت بخش خصوصی نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم برای ذخیره‌سازی گاز طبیعی از جمله مخازن

زیرزمینی و مخازن روزمینی به نحوی اقدام نماید که ظرفیت ذخیره‌سازی گاز طبیعی در پایان برنامه به معادل حداقل پنج درصد (۵٪) مصرف سالانه گاز طبیعی کشور افزایش یابد. وزارت نفت مسئول حسن اجرای این حکم است.

ت- وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفاند نسبت به افزایش حجم سوآپ، ترانزیت و تجارت انرژی (برق، نفت و گاز) با همسایگان با هدف ارزآوری و تأمین پایدار نیازهای داخلی اقدام نمایند. وزارت امور خارجه مکلف است با اجرای دیپلماسی انرژی فعال، بسترهای سیاسی لازم را فراهم نماید.

ماده ۴۵- دولت مکلف است در راستای افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین‌المللی، سازوکارهای موردنیاز برای ارتقای کیفی فرآورده‌های تولیدی و کاهش تولید فرآورده‌های سنگین را به‌نحوی تدوین نماید که تا سال پایان برنامه، ترکیب و کیفیت فرآورده‌های نفتی تولید شده توسط شرکت‌های پالایش نفت از استانداردهای لازم برخوردار باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت نفت و با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه تدوین و به تصویب هیات-وزیران می‌رسد.

مصرف انرژی

ماده ۴۶- به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی:

الف- وزارتخانه‌های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و کشور مکلفاند به‌منظور رفع ناترازی‌های انرژی و افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در تأمین برق کشور، در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور، نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت توسعه احداث نیروگاه‌های خورشیدی و بادی؛ نیروگاه‌های خودتأمین در بخش‌های صنایع کوچک و متوسط، کشاورزی، تجاری، عمومی، اداری و خانگی؛ برقی‌سازی خودروها با اولویت اتوبوس‌های شهری، تاکسی‌ها، موتورسیکلت‌ها و تأمین سرمایه‌های گرمایش

ساختمان‌ها در استان‌های ساحلی جنوب کشور با استفاده از پمپ‌های حرارتی زمین‌گرمایی اقدام نمایند.

پ- دولت مکلف است با بکارگیری سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی نسبت به اجرای برنامه صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی به گونه‌ای عمل نماید که در پایان این برنامه با در نظر گرفتن الزامات رشد اقتصادی هدف برنامه، میزان مصرف کل انرژی کشور در سطح مصرف سال ۱۴۰۱ حفظ شود. دولت مجاز است نسبت به اصلاح ساختار واحدهای متولی حوزه بهره‌وری انرژی در وزارتخانه‌های نفت و نیرو با تصویب شورای عالی اداری اقدام کند.

پ- به وزارتخانه‌های نفت و نیرو اجازه داده می‌شود از طریق شرکت‌های تابعه ذیربط نسبت به صدور گواهی صرفه‌جویی انرژی ناشی از اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی، به نفع سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی مطابق سازوکار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست در بورس انرژی اقدام نمایند. گواهی‌های صرفه‌جویی در زمان اوج مصرف در اولویت آخر برنامه‌های مدیریت بار و مدیریت تقاضای گاز وزارت نیرو و وزارت نفت می‌باشند. حسب نوع گواهی، بالاترین مقام شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو (ناشر گواهی) مکلف‌اند نسبت به ارائه تضمین تحویل حامل صرفه‌جویی شده به خریداران طبق مقررات بورس اقدام نمایند. ناشر مکلف است تضامین مورد قبول سازمان بورس و اوراق بهادار را ارائه نماید. سازوکار ارائه تضامین و نحوه انتشار این گواهی‌ها حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ قانون به پیشنهاد سازمان و با همکاری وزارتخانه‌های نفت، نیرو و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ت- شرکت ملی نفت ایران مجاز است براساس مصوبات شورای اقتصاد در هر یک از طرح‌های صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به ارائه حواله یا سپرده نفت خام معادل حامل صرفه‌جویی شده از سهم دولت به

سرمایه‌گذاران اقدام و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل را تضمین نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت نفت و همکاری وزارت امورات اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی و سازمان ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ث- جرایم موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی بر مبنای قیمت صادراتی اخذ می‌گردد.

فصل ۱۰- طرح‌های کلان پیشران و زنجیره ارزش

ماده ۴۷- در اجرای بندهای هشتم و نهم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۱)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی طرح‌های کلان پیشران و زنجیره ارزش

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی	میلیون تن	۱۳۱.۵
ظرفیت تولید پروپیلن و زنجیره پروپیلن	میلیون تن	۱۱.۶
ظرفیت تولید پایین‌دستی زنجیره متانول	میلیون تن	۰.۷
ظرفیت تولید پایین‌دستی زنجیره اتیلن	میلیون تن	۱۱.۹
ظرفیت تولید پایین‌دستی زنجیره آروماتیک	میلیون تن	۳
ذخایر قطعی اکتشاف سنگ آهن	میلیون تن	۳.۸
استخراج سالانه سنگ آهن	میلیون تن	۱۱۷.۸
ظرفیت سالانه شمش فولاد	میلیون تن	۵۵
ظرفیت سالانه مقاطع طویل	میلیون تن	۴۱
ظرفیت سالانه مقاطع تخت	میلیون تن	۱۸.۳
استحصال درصدی از محتوای آهن موجود در باطله معادن و کارخانه‌های فراوری	درصد	۱۰

لایحه برنامه هفتم توسعه □ ۶۵

سنگه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
کاهش ضایعات تولید فولاد	درصد	۱۰
تأمین نیاز گاز از محل بهینه‌سازی مصرف گاز در سایر بخش‌ها (فولاد)	درصد	۳۰
اکتشاف (ذخیره مس محتوی قطعی)	میلیون تن	۱۹.۷
ظرفیت کنسانتره مس	هزار تن	۳۳۶۰
ظرفیت کاتد مس	هزار تن	۱۴۱۲
ظرفیت محصولات مسی (مفتول، مقاطع، لوله و محصولات تخت)	هزار تن	۱۸۰۰

ماده ۴۸- به‌منظور جلوگیری از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره ارزش و رویکرد جهش اقتصادی:

الف- سازمان مکلف است کلان‌پروژه‌های اولویت‌دار از جمله دالان‌های راهبردی ترانزیت ریلی، زنجیره اکتشاف و استخراج نفت و گاز و پترو پالایشگاه‌ها، قطار سریع‌السیر در مسیرهای طولانی و پرمسافر و جایگزین هوایی، مهار آب‌های مشترک و مرزی، شهرهای ساحلی، تحول رقومی (دیجیتال)، هوشمندسازی و دستیابی به توانمندی تزریق ماهواره به مدارهای زمین‌آهنگ را ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیات‌وزیران برساند.

ب- سرمایه‌گذاری در اکتشافات معدنی که منجر به صدور پروانه بهره‌برداری شود، مشمول معافیت موضوع تبصره (۵) ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن (مصوب سال ۱۳۹۰) خواهد شد.

پ- احداث و توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر (خورشیدی و بادی) توسط بهره‌برداران معادن در داخل محدوده‌های معدنی یا جوار آن به میزان بیست درصد (۲۰٪) سرمایه‌گذاری در نیروگاه (به تأیید وزارت نیرو) مشمول معافیت موضوع تبصره (۵) ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن (مصوب سال ۱۳۹۰) در دوره اجرا می‌شوند.

ت- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است نسبت به بازنگری در ضوابط صدور، تمدید

و لغو جوازهای تأسیس واحدهای صنعتی با رویکرد ایجاد حداکثر ارزش افزوده از منابع پایه، ایجاد توازن و رفع ناترازی زنجیره‌های تولید و رعایت ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین ظرف شش ماه از ابلاغ این قانون اقدام نماید.

کلیه مجوزهای صادره در زنجیره ارزش پتروشیمی (به‌ویژه تولید متانول، اوره و پلی‌اتیلن) و زنجیره ارزش صنایع معدنی (به‌ویژه فولاد) که تا پایان سال ۱۴۰۱ به بهره‌برداری نرسیده‌اند، می‌بایست با توجه به ظرفیت‌های تأمین خوراک، تأمین زیرساخت‌ها، ملاحظات سند ملی آمایش سرزمین، صرفه و صلاح اقتصادی، ظرف مدت یک سال از ابلاغ این قانون مورد بازنگری قرار گیرد. همچنین مجوزهای تأمین خوراک، انرژی و تخصیص آب به بنگاه‌های اقتصادی در دوره اجرا تا آغاز بهره‌برداری، زمان‌مند بوده و صرفاً مشروط به بهره‌برداری در زمان‌بندی تعیین شده است و تمدید آن صرفاً بر اساس قوانین و مقررات مجاز خواهد بود.

ث- معافیت مالیاتی درآمد حاصل از صادرات مواد و محصولات معدنی و صنایع معدنی فلزی و غیرفلزی و محصولات نفتی، گازی و پتروشیمی (از جمله بیلت، بلوم، اسلب، قیر، متانول، اوره و پلی‌اتیلن) به صورت خام و نیمه‌خام در تمام نقاط کشور لغو می‌گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف یک‌ماه پس از برنامه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و نفت و سازمان پیشنهاد و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

ج- دولت مکلف است از سال اول برنامه، نسبت به وضع عوارض کاهنده (با لحاظ یارانه‌های مستقیم متعلقه) صادرات مواد خام و نیمه‌خام در طول زنجیره ارزش به‌نحوی که صادرات این محصولات بر عرضه داخلی رجحان نداشته و هم‌زمان منجر به توقف تولید اقتصادی نشود، اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت نفت ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

چ- به وزارت نفت اجازه داده می‌شود تخفیف‌های پلکانی نرخ خوراک موضوع جزء (۳) تبصره ذیل بند الف ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)

را با استفاده از «اوراق تسویه»، در طول زنجیره ارزش صنایع پایین دستی نفت و گاز به سرمایه‌گذاران دارای قراردادهای بلندمدت تخصیص دهد. این اوراق صرفاً با ارزش اسمی و بدون قابلیت مبادله برای تسویه هزینه خوراک قابل استفاده خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر شیوه اجرا و نحوه توزیع مشوق در حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش و سایر ضوابط توسط وزارت نفت با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی و سازمان ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این برنامه به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ح- به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران اجازه داده می‌شود ارزش اقتصادی پروانه‌های بهره‌برداری معادن در اختیار خود را به عنوان دارایی و حقوق صاحبان سهام ثبت نماید.

خ- وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران) می‌تواند با همکاری شهرداری‌ها و در چارچوب طرح جامع شهری نسبت به ایجاد مجتمع‌های صنایع خلاق، صنایع دستی و صنفی تولیدی و خدماتی در داخل حریم شهری اقدام نماید.

د- به منظور نظارت بر رعایت حریم‌های ساخت‌وساز و بررسی میزان تخلفات ساخت‌وساز و نقض حریم‌ها در اراضی با کاربری صنعتی، فسخ و خلع ید از اراضی و قراردادهای غیرفعال، تعیین جریمه ساخت‌وسازهای غیرمجاز و رسیدگی و تعیین تکلیف وضعیت واحدهای تولیدی راکد، در هر استان کارگروه صیانت از اراضی با کاربری صنعتی متشکل از نماینده سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، نماینده استاندار و نماینده رئیس کل دادگستری استان (قاضی) تشکیل می‌شود. احکام این کارگروه‌ها قابل اعتراض در محاکم قضایی نخواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ذ- در خصوص پرونده‌های حقوقی مربوط به واحدهای تولیدی و همچنین در رابطه با مطالبات موضوع ماده (۵۰) قانون تأمین اجتماعی (مصوب ۱۳۵۴)، هرگونه توقیف و ضبط ماشین‌آلات، ابزار تولید، تجهیزات و مواد اولیه واحدهای تولیدی، بازداشت و حبس مدیرعامل

و یا اعضای هیات‌مدیره که با تشخیص ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان منجر به توقف تولید شود، تا زمان قطعی شدن حکم ممنوع است.

فصل ۱۱- توسعه مسکن

ماده ۴۹- در اجرای بند نهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی مسکن

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی	
۷.۵	سال	دسترسی به مسکن	راهبردی
۴۰	درصد	واحدهای ناپایدار در بافت فرسوده	
۱۵	درصد	تولید صنعتی ساختمان	
۳۰۰	هزار واحد	احداث مسکن حمایتی	عملیاتی
۲۰۰	هزار واحد	احداث مسکن روستایی	
۱۰۰	هزار واحد	احداث مسکن بافت فرسوده و ناکارآمد شهری	
۴۰۰	هزار واحد	سایر انواع احداث مسکن	

مسکن حمایتی

ماده ۵۰- وزارت راه و شهرسازی در اجرای قانون جهش تولید مسکن مکلف است به‌منظور زمینه‌سازی و تسهیل دسترسی به مسکن مناسب به‌ویژه برای فاقدین مسکن و در راستای ارتقای کمی و کیفی سکونت:

الف- بارگذاری جمعیتی با تراکم بیش از ۵۰ نفر در هکتار در قلمروهای فاقد اولویت استقرار جمعیت بر اساس اسناد آمایش سرزمین ممنوع است.

ب- برنامه تولید و عرضه مسکن حمایتی را پس از تأیید در شورای مسکن استان‌ها و سپس

تصویب در شورای عالی مسکن با رویکرد حمایت از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی، شهرداری‌ها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی در چارچوب تفاهم‌نامه‌های فی‌مابین و با استفاده از ابزار اعتبارات حمایتی مصوب عملیاتی نماید.

پ- برای تأمین زمین متقاضیان واجد شرایط مسکن خودمالکی در طرح‌های حمایتی دولت، زمین‌های تحت مالکیت متصل و داخل محدوده خدماتی شهرها و زمین‌های مستحصل مواد (۹)، (۱۰) و (۱۲) قانون جهش تولید مسکن را پس از تهیه طرح‌های توسعه شهری، اجرای طرح‌های آماده‌سازی و تفکیک قطعات از طریق سامانه طرح‌های حمایتی مسکن واگذار نماید.

تبصره ۱- در صورتی که زمین مناسب در اختیار برای واگذاری در این موضوع نباشد؛ از طریق بازنگری در طرح‌های جامع و تفصیلی شهری اقدام به افزایش محدوده خدماتی نماید.

تبصره ۲- تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای پروژه‌های حمایتی و بافت فرسوده طرح نهضت ملی مسکن حمایتی، از مصادیق قراردادهای مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تأمین اجتماعی محسوب نمی‌شوند.

تبصره ۳- در اجرای پروژه‌های حمایتی مسکن موضوع قانون جهش تولید مسکن، دریافت عوارض ناشی از ارزش‌افزوده تغییر کاربری زمین یا الحاق به محدوده توسط شهرداری مجاز نیست.

ت- از طریق توافق با مالکین اراضی غیردولتی فاقد کاربری مسکونی با رعایت ماده (۸) قانون جهش تولید مسکن نسبت به تأمین زمین برای اجرای طرح‌های حمایتی ساخت مسکن و یا احداث شهرک‌های مسکونی توسط بخش خصوصی با رعایت ضوابط وزارت راه و شهرسازی اعم از رعایت سرانه‌های شهری و تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی مورد نیاز و همچنین سایر قوانین و مقررات اقدام نماید.

مسکن روستایی

ماده ۵۱- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلف است در روستاهای بالای پنجاه خانوار، متناسب با بعد خانوار و تبصره (۲) ماده (۹) قانون جهش تولید مسکن، جهت ساخت مسکن خودمالکی روستایی با ایجاد زیرساخت‌های لازم و بازنگری در محدوده طرح‌های هادی روستایی مناطق فاقد زمین و تصویب در مراجع مربوطه، اقدام به واگذاری زمین به متقاضیان واجد شرایط نماید.

تبصره- طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاها در سراسر کشور بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، توسط اداره بنیاد مسکن شهرستان تهیه و به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان می‌رسد.

مسکن بافت فرسوده و ناکارآمد شهری

ماده ۵۲- وزارت راه و شهرسازی مجاز است به‌منظور تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت‌های فرسوده، در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوساز یا اراضی تحت مالکیت خود، در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا اراضی معوض مزبور، تا سقف چهل درصد (۴۰٪) تخفیف اعمال نماید و یا اراضی یا واحدهای مسکونی واقع در بافت فرسوده را، تا سقف چهل درصد (۴۰٪) بیش از قیمت کارشناسی قیمت‌گذاری نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند شامل معیار انتخاب شیوه مناسب و سقف ریالی تخفیفات قابل اعمال، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، توسط وزارت راه و شهرسازی تهیه و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

تبصره- افزایش محدوده شهر تهران صرفاً به‌منظور باز تنظیم کاربری‌های خدماتی و بازآفرینی بافت‌های ناکارآمد و رساندن تراکم جمعیتی این بافت‌ها به کمتر از صد و پنجاه نفر در هر هکتار برای تأمین خدمات دولتی غیرانتفاعی و انتقال حق توسعه بافت‌های تاریخی و باغات درون‌شهر از طریق تهاتر زمین یا واحد مسکونی و با رعایت ثبات جمعیت شهری تهران و حومه مجاز است.

سایر روش‌های ساخت

ماده ۵۳- به منظور تسهیل ساخت مسکن توسط مردم، اقدامات زیر انجام می‌گیرد.

الف- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تکمیل رفرمی‌سازی اطلاعات تمامی طرح‌های جامع و تفصیلی شهرها در سامانه طرح‌های جامع و تفصیلی و همچنین الکترونیکی نمودن فرایند اخذ مجوزهای مربوط به شورای عالی معماری و شهرسازی ایران و کمیسیون‌های استانی ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، اقدام نماید. از زمان راه‌اندازی این سامانه، کلیه مصوبات شورا و کمیسیون‌های فوق‌الذکر به صورت برخط و آنی در سامانه مزبور بارگذاری و اعلام عمومی می‌شود و صرفاً پس از بارگذاری در سامانه مذکور قابل اجرا است. نحوه اجرای طرح‌های جامع و تفصیلی از طریق این سامانه به صورت دوره‌ای رصد و پایش می‌شود و گزارش عملکرد آن با اولویت کلان شهرها به صورت عمومی منتشر می‌گردد.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، بازار رقابتی تنظیم‌شده برای ارائه خدمات واسطه‌امین (ضامن) بین خریداران و مالکان شامل زیرساخت ثبت رسمی قرارداد پیش‌فروش، ارائه ضمانت‌نامه تضمین به موقع و با کیفیت ساختمان، مدیریت ریسک تامین مصالح، اعتبارسنجی خریداران و سازندگان و اعطای تسهیلات ساخت به خریدار ایجاد نماید.

پ- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و مراجع صادرکننده گواهی پایان کار ساختمانی مکلفند در صورتی که صدور گواهی پایان کار برای ساختمانی، بنا بر حکم کمیسیون ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها یا سایر مراجع ذی‌صلاح صرفاً منوط به پرداخت جریمه یا بدهی باشد، برای هر یک از واحدهای آن ساختمان که جریمه قسمت‌های اختصاصی تعیین شده توسط کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها و سهم واحد ساختمانی از جریمه قسمت‌های مشترک (به نسبت مساحت اختصاصی) تعیین شده توسط کمیسیون‌های مذکور را پرداخت کرده باشند، گواهی پایان کار ساختمانی آن واحد، صورت‌مجلس تفکیک

آپارتمان‌ها (اعیانی) و سند تفکیکی مالکیت را صادر نمایند.

ت- به شرکت عمران شهرهای جدید اجازه داده می‌شود از محل منابع داخلی خود نسبت به مشارکت در تأمین منابع موردنیاز برای ساخت آذراه‌ها، بزرگراه‌ها و خطوط ریلی شهری- حومه‌ای در داخل و خارج از حریم شهرهای جدید کشور (بدون ایجاد شرکت جدید و صرفاً برای اتصال خود به شهرهای مادر) اقدام نماید.

ث- شهرداری‌های مراکز استان‌ها مکلف‌اند با استفاده از حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از منابع عوارض موضوع ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده و تلفیق منابع فوق با سایر منابع حسب مورد اعم از منابع مالی، تسهیلات قابل تأمین و زمین‌های در اختیار وزارت راه و شهرسازی با عقد تفاهم‌نامه با شرکت بازآفرینی شهری نسبت به بازآفرینی محلات هدف با اولویت بافت میانی و حاشیه‌ای در جهت حصول به حداقل سرانه‌های طرح تفصیلی شهر اقدام نمایند.

تأمین منابع مالی

ماده ۵۴- به منظور تأمین بخشی از منابع مالی موردنیاز برای اجرای طرح‌های حمایتی تأمین مسکن، وزارت راه و شهرسازی مجاز به انجام اقدامات زیر است.

الف- به منظور تأمین بخشی از منابع مالی موردنیاز برای اجرای پروژه‌های آماده‌سازی، تأمین خدمات زیربنایی و روبنایی طرح‌های حمایتی تأمین مسکن، نسبت به تهاتر اراضی در اختیار خود با پیمانکاران بر اساس قیمت کارشناسی روز اقدام نماید.

ب- به منظور تأمین هزینه‌های مسکن محرومین و اعتبارات بخش مسکن از طریق صندوق ملی مسکن نسبت به فروش متمرکز حداکثر سی درصد (۳۰٪) از زمین‌های پهنه مسکونی با رعایت تشریفات قانونی و سایر قوانین و مقررات مربوطه اقدام نماید.

پ- از طریق شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه خود نسبت به انتقال مالکیت اراضی و املاک در اختیار، به بانک مسکن در سقف مبالغ پیش‌بینی شده در بودجه سنواتی اقدام نماید.

معادل ارزش روز کارشناسی دارایی‌های مزبور به عنوان افزایش سرمایه دولت در بانک مسکن منظور می‌گردد.

بانک مسکن مکلف به مولدسازی دارایی‌های فوق حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان واگذاری جهت افزایش ارائه تسهیلات در اجرای قانون جهش تولید مسکن است.

ت- به منظور اجرای طرح (پروژه)‌های حمایتی مسکن از جمله طرح نهضت ملی، مطابق طرح توجیهی فنی و اقتصادی مورد تأیید (شامل مشخصات فنی ضروری اعم از تعداد واحدها مسکونی و سرانه‌های شهری مورد نیاز)، بخشی از اراضی تحت تملک و در اختیار خود را از طریق مزایده و رعایت تشریفات قانونی به سرمایه‌گذاران، توسعه‌گران، انبوه‌سازان و نهادهای عمومی غیردولتی مشروط به ساخت به صورت فروش یا اجاره یا انتقال مالکیت پس از دوره اجاره زمین واگذار نماید و منابع حاصل را به حساب صندوق ملی مسکن واریز نماید و یا منابع حاصل از آن را به صورت واحدهای مسکونی آماده در همان اراضی دریافت نماید. فروش زمین مشروط به ساخت‌وساز در زمان‌بندی معین بوده و مطابق مدل مالی زیرساخت‌ها و سرانه‌های شهری شهرک تأمین و بخشی از مسکن‌های ساخته شده به گروه‌های حمایتی اختصاص می‌یابد.

تبصره- وزارت راه و شهرسازی مکلف است در قراردادهای منعقد شده شرط فسخ قرارداد در صورت تأخیر در ساخت‌وساز بیش از حدود تعیین شده را پیش‌بینی نموده و در صورت وقوع نسبت به بازپس‌گیری زمین، تسویه هزینه‌های انجام شده و واگذاری مجدد اقدام نماید.

ارتقای بهره‌وری

ماده ۵۵- به منظور بهبود کیفیت و کاهش هزینه‌های ساخت‌وساز مسکن:

الف- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا پایان برنامه، حداقل پانزده درصد از برنامه‌های تأمین مسکن را با استفاده از فناوری‌های نوین و صنعتی‌سازی (پیش‌ساخته و مجموعه‌ای

(مدولار)) با اولویت در احداث شهرک‌های مسکونی، انبوه‌سازی و توسعه شهرهای جدید عملیاتی نماید.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است نسبت به بازنگری شناسنامه فنی-ملکی ساختمان و ایجاد و راهبری سامانه صدور الکترونیکی آن اقدام نماید به طوری که امکان درجه‌بندی ساختمان‌ها و مستحقات جدیدالاحداث در دو بخش کیفیت ساخت و بهره‌وری انرژی در چهار رده فراهم گردد. تکمیل مرحله‌ای شناسنامه فنی-ملکی از شروع اخذ پروانه ساخت و در زمان تنظیم گزارش‌های مرحله‌ای توسط مهندسین ناظر انجام کار تا صدور پایان کار الزامی بوده و شهرداری‌ها مکلف‌اند که از صدور پایان کار برای ساختمان‌های فاقد شناسنامه فنی-ملکی مورد تأیید سازمان نظام مهندسی ساختمان خودداری نمایند و حسب مورد پرونده متخلفین را برای تعیین تکلیف به کمیسیون ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها و شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی ساختمان ارجاع نمایند. از تاریخ ابلاغ برنامه، کارکنان دستگاه‌های اجرایی، امکان فعالیت به عنوان مجری یا ناظر حقیقی، یا نماینده مجری یا ناظر حقوقی در فرایند ساخت‌وساز ساختمان‌ها را ندارند. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، شامل تکالیف دستگاه‌ها، عوامل فنی، اجرایی و نظارت ساختمان، فرایندهای تهیه و صدور شناسنامه فنی-ملکی ساختمان و ضوابط و معیارهای صنعتی‌سازی و بهره‌وری انرژی با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارتخانه‌های کشور، نفت و نیرو، سازمان و نماینده شورای عالی استان‌ها به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

پ- وزارت کشور مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، اقدامات قانونی لازم را برای ساماندهی و اصلاح ترکیب اعضای کمیسیون ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها انجام دهد.

فصل ۱۲- ترانزیت و اقتصاد دریامحور

ماده ۵۶- در اجرای بند دهم و یازدهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۳)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ترانزیت و اقتصاد دریامحور

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
میزان ترانزیت	میلیون تن	۳۰
نسبت ارزش افزوده اقتصاد دریا به تولید ناخالص داخلی	-	۳ برابر
سهم حمل و نقل ریلی از جابجایی بار	درصد	۳۰
احداث زیرساخت‌های ریلی ترانزیتی	کیلومتر	۳۲۰۰
تامین ناوگان ریلی با مشارکت بخش خصوصی	دستگاه لکوموتیو	۵۵۰
نوسازی ناوگان جاده‌ای (تجمعی)	دستگاه	۱۱۰۰۰۰
صادرات غیرنفتی و غیرانرژی‌بر از مناطق ویژه اقتصادی	میلیارد یورو	۶.۵
نسبت جمعیت سواحل جنوبی به کل کشور	درصد	۸
حجم سوخت‌رسانی به کشتی‌ها (بانکرینگ)	میلیون تن	۷
حجم صید محصولات شیلاتی	میلیون تن	۲.۶

مدیریت ترانزیت

ماده ۵۷- به‌منظور نظم‌بخشی و ایجاد انسجام در مدیریت ترانزیت کشور:

الف- ستاد ملی ترانزیت با عضویت وزرای امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، کشور، نفت و امور خارجه و سازمان و با ریاست وزیر راه و شهرسازی به عنوان مسئول مدیریت واحد و هماهنگی گذر (ترانزیت) کشور تشکیل می‌شود. وظایف ترانزیتی از شورای عالی هماهنگی ترابری کشور منتزع و به ستاد ملی ترانزیت انتقال می‌یابد. وظایف این ستاد به شرح زیر است:

- ۱- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در امور حمل و نقل، گمرکی، بانکی، بیمه‌ای، سوخت مرتبط با حوزه گذر (ترانزیت) و تعیین مجوزهای الزامی گذر (ترانزیت).
- ۲- پیشنهاد بازنگری در مقررات و رویه‌های موجود و حذف مجوزهای غیرضروری به مراجع ذی‌صلاح و محدود نمودن زمان پاسخگویی دستگاه‌های مرتبط با هدف تسریع در فرآیندهای گذری (ترانزیتی).
- ۳- تعیین شیوه مدیریت امور زیربنایی و فرآیندی و همچنین هماهنگی میان سازمان‌ها و نهادهای مستقر در پایانه‌های مرزی هوایی، دریایی، ریلی و جاده‌ای.
- ب- وزارت راه و شهرسازی به عنوان متولی پنجره واحد خدمات یکپارچه ترانزیت در مبادی ورودی و خروجی تعیین می‌شود.
- پ- وزارت راه و شهرسازی اقدامات لازم برای رقابتی کردن و همچنین کاهش زمان و هزینه گذر (ترانزیت) از مسیر ایران نسبت به مسیرهای رقیب و افزایش میزان گذر (ترانزیت) به ۳۰ میلیون تن در سال پایانی برنامه در قلمرو کشور را به عمل آورد.
- ت- وزارت راه و شهرسازی به عنوان دستگاه سیاست‌گذار آماد (لجستیک) غیرنظامی در کشور تعیین می‌گردد و نحوه صدور مجوز فعالیت شرکت‌های ارائه‌دهنده این‌گونه خدمات و مراکز مربوط، ضوابط مربوطه و نحوه تقسیم کار دستگاه‌های اجرایی مربوطه براساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد، خواهد بود.
- ث- به وزارت راه و شهرسازی اجازه داده می‌شود بر اساس آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد مشترک وزارت مذکور و سازمان با رعایت ضوابط و استانداردهای سازمان فرودگاه‌های کشور به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد، بهره‌برداری از فرودگاه‌های کشور به استثنای فرودگاه امام خمینی و فرودگاه مهرآباد تهران را به بخش خصوصی واگذار نماید.
- ج- شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران به عنوان متولی اداره شدآمد (ترافیک) و

زیرساخت شبکه ریلی کشور مجاز به حفظ مالکیت حداکثر بیست درصد (۲۰٪) کِشنده‌های خود بوده و باید مازاد بر آن را با رعایت قوانین و مقررات مربوط تا پایان برنامه به بخش غیردولتی واگذار نماید. این شرکت همچنین مکلف است قطارهای باری را به صورت برنامه‌ای (مبدا- مقصد) سیر دهد و مجوز تشکیل و سیر «قطار کامل» را به بخش غیردولتی اعطا کند به نحوی که تا پایان سال چهارم برنامه سیر تمامی قطارهای باری کشور به صورت منظم و برنامه‌ای انجام شود.

مشوق‌ها و حمایت‌ها

ماده ۵۸- به منظور افزایش رقابت‌پذیری ترانزیت از مسیر ایران نسبت به مسیرهای رقیب:

الف- مشوق‌ها و حمایت‌های موضوع قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی تا پایان برنامه تمدید می‌شود.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور خارجه و بانک مرکزی و شورای عالی مناطق آزاد نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت‌های صادراتی نظیر تأسیسات برون ساحلی (آف‌شور)، مراکز بارانداز و سوله برای تسهیل صدور کالاهای ایران و تأمین امنیت صادرکنندگان، اقدام نماید.

زیرساخت

ماده ۵۹- به منظور توسعه زیرساخت‌های ترانزیتی ایران:

الف- به وزارت راه و شهرسازی (سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای) اجازه داده می‌شود با استفاده از ابزارهای هوشمند از کلیه وسایل نقلیه (به‌استثناء وسایل نقلیه عمومی دارای صورت وضعیت و بارنامه با پلاک عمومی) که در راه‌های شریانی تردد می‌نمایند بر مبنای میزان پیمایش به ازای هر کیلومتر و بر اساس نوع خودرو، با تصویب هیأت وزیران عوارض دریافت نموده و به حساب سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای نزد خزانه‌داری کل کشور

واریز تا در قالب بودجه سالیانه صرف توسعه و بهسازی و نگهداری و ایمن‌سازی و هوشمندسازی جاده‌های کشور نماید.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است تا جدول عوارض جبران خسارات وارده به جاده‌ها را بر اساس میزان بارمحوری و میزان صدمه وارده به جاده‌های کشور توسط انواع کامیون‌ها و کامیونت‌ها تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی هماهنگی ترابری کشور برساند.

پ- به منظور جلوگیری از تخریب جاده‌های کشور ناشی از اضافه گنجایش (تناژ) حمل تولیدات معدنی، کلیه معادن کشور مکلف‌اند با هماهنگی ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای در خروجی واحد تولیدی نسبت به صدور برنامه اقدام نمایند. تخصیص سهمیه سوخت به ناوگان حمل‌ونقل محصولات واحدهای تولیدی معادن شن و نمک مشروط به اخذ برنامه و تأییدیه پیمایش توسط اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان می‌باشد.

تبصره- معادن مواد رادیواکتیو از شمول این ماده مستثنی می‌باشند.

اقتصاد دریامحور

ماده ۶۰- به منظور هدایت جمعیت و فعالیت‌های آبربر و صادرات‌گرا به قلمروهای مستعد جنوب کشور در چارچوب اسناد آمایش سرزمین و اسناد مدیریت یکپارچه سواحل:

الف- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است، در ارائه حمایت‌ها و مشوق‌ها برای ایجاد یا توسعه طرح‌های کسب‌وکار و ایجاد اشتغال، اولویت را به جمعیت فعال در این مناطق اختصاص دهد.

ب- وزارت نیرو مکلف است، آب مصرفی صنایع مستقر در استان‌های ساحلی جنوب کشور از طریق احداث تأسیسات آب شیرین‌کن تأمین نماید.

پ- وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلف‌اند برق و گاز موردنیاز شهرک‌های صنعتی، شهرک‌های کشاورزی و مجتمع‌های شیلاتی و آبی‌پروری در این مناطق را به صورت پایدار تأمین نمایند.

ت- سازمان حفاظت محیط‌زیست مکلف است با همکاری مراکز تحقیقاتی و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط نسبت به حفاظت از تنوع زیستی، احیاء و بازسازی زیستگاه‌های حساس اقدام نماید.

ماده ۶۱- به‌منظور تسهیل، تسریع و شتاب‌بخشی به فرایند بازسازی، نوسازی، روزآمدسازی و توسعه زیرساخت‌ها، تأسیسات، تجهیزات و ماشین‌آلات مورد بهره‌برداری در بنادر بازرگانی و مسافری جنوب کشور:

الف- اعمال مدیریت یکپارچه در بنادر بازرگانی، مسافری و چندمنظوره ساحلی بر اساس آیین‌نامه اجرایی که به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری سازمان و وزارت صنعت، معدن و تجارت، ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ب- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، نسبت به شتاب‌دهی و تسهیل فرآیند فعالیت گمرکات در بنادر بزرگ و پر کشور اقدام نماید.

پ- وزارت راه و شهرسازی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، نسبت به اصلاح نظام تعرفه‌گذاری خدمات بندری و ایجاد سازوکارهای لازم برای رقابتی نمودن آن در مقایسه با بنادر منطقه انجام دهد.

ماده ۶۲- به‌منظور افزایش سهم کشور از بازار سوخت‌رسانی و ارائه خدمات جانبی به کشتی‌ها (بانکرینگ):

الف- وزارت نفت مکلف است نسبت به رشد سالانه بیست‌وپنج درصدی (۲۵٪) تولید و تحویل نفت کوره کم سولفور سه‌ونیم درصدی (۳.۵٪) به شرکت‌های بانکرینگ و تسهیل

فرایندهای واردات و تهیه سوخت بر اساس استانداردهای سوخت‌رسانی دریایی اقدام نماید.

ب- وزارت راه و شهرسازی مکلف است، نسبت به واگذاری زمین به بخش خصوصی برای عملیات احداث زیرساخت بانکرینگ اقدام کند.

ماده ۶۳- به منظور افزایش صید محصولات شیلاتی کشور و ارتقاء نقش و جایگاه پروتئین دریایی در سبد غذایی خانوارها:

الف- سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های نفت، کشور و صنعت، معدن و تجارت، نسبت به کنترل دفع پسماندها و آلاینده‌های نفتی، صنعتی و شهری در محیط‌های دریایی اقدام نماید.

ب- وزارتخانه‌های نیرو و نفت مکلف‌اند، آب، برق و گاز مجتمع‌های شیلاتی و سوخت موردنیاز برای توسعه ناوگان صید فراساحلی را فراهم کنند.

پ- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، نسبت به بومی‌سازی تجهیزات موردنیاز پرورش ماهی در قفس و تسهیل شرایط لازم برای ایجاد مراکز خوراک ماهی و میگو و تکثیر ماهیان در استان‌های جنوبی کشور اقدام کند.

فصل ۱۳- توسعه شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال)

ماده ۶۴- در اجرای بندهای نوزدهم و بیستم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۴)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی شبکه ملی اطلاعات و اقتصاد رقومی (دیجیتال)

سنگه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
درصد تحقق شبکه ملی اطلاعات	درصد	۹۹
تعداد خانوارهای تحت پوشش فیبرنوری	خانوار	۲۰ میلیون
درصد روستاهای بالای بیست خانوار متصل به شبکه ملی اطلاعات	درصد	۹۹

لایحه برنامه هفتم توسعه □ ۸۱

سنتجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
سهم اقتصاد رقومی از تولید ناخالص ملی	درصد	۱۵
تکمیل پایگاه ملی پرتاب فضایی	درصد	۶۰
دستیابی به مدارهای عملیاتی (تثبیت قابلیت دستیابی به مدار لئو و دستیابی حداقلی به مدار ۳۶۰۰۰ کیلومتری)	درصد پیشرفت	۱۰۰
راه اندازی مرکز تجمع و آزمون ملی سامانه‌های ماهواره ای نیمه سنگین (کلاس ۱۰۰۰ کیلوگرم)	درصد پیشرفت	۱۰۰
تامین و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی و عملیاتی با اولویت شکل‌گیری منظومه‌های ماهواره‌ای	تعداد ماهواره	۳۰
ایجاد بستر ارائه خدمات کاربردی فضاپایه با ارزش افزوده	تعداد کاربرد	۲۵

شبکه ملی اطلاعات

ماده ۶۵- به منظور افزایش دسترسی به شبکه ملی اطلاعات:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی، امکان اتصال هشتاد درصد اماکن اداری، تجاری و مسکونی شهرهای هر استان به شبکه ملی اطلاعات از طریق شبکه دسترسی مبتنی بر فیبرنوری و دسترسی پرسرعت صد در صد روستاهای بالای بیست خانوار تا پایان برنامه را فراهم کند.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری وزارت راه و شهرسازی و سازمان ملی استاندارد ایران و وزارت کشور ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این برنامه، نسبت به تدوین ضوابط و مقررات و استانداردهای لازم برای هوشمندسازی ساختمان‌ها (اعم از شبکه، فیبر، رادیو) به‌عنوان بخش هوشمندسازی اقدام و لوایح لازم برای اصلاح قوانین مربوط را به دولت ارسال نماید.

پ- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند با اعلام وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مجوز استفاده از ابنیه و زیرساخت‌های خود از قبیل تیرهای انتقال، مسیرهای ارتباطی زمینی و زیرزمینی،

مجرا (داکت)ها و فضاهای مناسب شامل فضاهای دولتی، عمومی، تفریحی و غیره جهت نصب تجهیزات ارتباطی را وفق تعرفه‌های مصوب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات در اختیار کارور(اپراتور)های مخابراتی قرار دهند.

اقتصاد رقومی (دیجیتال)

ماده ۶۶- به منظور افزایش سهم اقتصاد رقومی از تولید ناخالص ملی:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با مشارکت سازمان و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور «سند ملی توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال) کشور» را با در نظر گرفتن نگاهت نهادی آن، با رعایت «سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی» (مصوب شورای عالی فضای مجازی)، ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی از طریق سازمان توسعه‌ای زیرمجموعه خود نسبت به تأمین زیرساخت‌های لازم توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال) اعم از ارتباطی و اطلاعاتی (ابری) و ذخیره‌سازی و پردازش سریع اقدام نماید.

پ- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند تا پایان سال اول این برنامه، نسبت به تدوین برنامه تحول رقومی و توسعه اقتصاد رقومی بخش خود و پروژه‌های پیشران بر بستر ابری با سازوکارهای تأمین مالی آن از محل منابع غیردولتی اقدام و آن را به تصویب هیأت‌وزیران برسانند.

ت- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف‌اند با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری

اطلاعات، به منظور تأمین نیروی انسانی ماهر و متخصص لازم برای توسعه اقتصاد رقومی در کشور، برنامه ملی رشد مهارت‌های رقومی کشور شامل ایجاد رشته‌های تحصیلی و دوره‌های جدید و بازنگری در سرفصل رشته‌های تحصیلی و دوره‌های مهارتی موجود در کلیه مقاطع را ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برسانند.

ث- مرکز آمار ایران با همکاری وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت، مکلف است ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، نسبت به تدوین نظام سنجش سهم زیست‌بوم اقتصاد رقومی در ارزش‌افزوده کل اقتصاد کشور و به‌روزرسانی آن به صورت ادواری اقدام نماید.

ج- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی به‌منظور فراهم کردن و تسهیل نوآوری‌های مبتنی بر داده‌ها در خدمات و محصولات، دسترسی کسب‌وکارهای رقومی به داده‌ها و اطلاعات خود را با حفظ امنیت و حریم خصوصی، فراهم نمایند. تعرفه ارائه اطلاعات به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات خواهد رسید.

صنعت فضایی

ماده ۶۷- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، به‌منظور شتاب‌دهی رشد صنعت فضایی کشور و توسعه کاربرد خدمات فضاپایه و داده‌های فضایی در بخش‌های اقتصادی نسبت به اجرای برنامه‌های فضایی با اولویت‌های زیر اقدام کند:

۱- تثبیت قابلیت دستیابی به مدارهای پایین و حفظ نقاط مداری کشور؛

۲- ایجاد و توسعه زیرساخت‌های تست و آزمون سامانه‌های ماهواره‌ای و ماهواره‌برها؛

- ۳- تکمیل پایگاه ملی پرتاب؛
- ۴- ارتقای توانمندی ساخت بومی ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی؛
- ۵- توسعه توانمندی دستیابی به مدارهای ارتفاع بالا و زمین آهنگ؛
- ۶- پوشش خطرات سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در تأمین، توسعه فناوری و راه‌اندازی منظومه‌های ماهواره‌ای ارائه‌دهنده خدمات ارتباطی، سنجشی و اینترنتی؛
- ۷- توسعه دسترسی خدمات مبتنی بر فناوری‌های فضایی برای کسب‌وکارها.
- تبصره-** هرگونه فعالیت موازی دستگاه‌های اجرایی در تأمین تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای ممنوع است. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است نیاز دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی به تصاویر و داده‌های ماهواره‌ای را با اولویت کارورها و شرکت‌های دانش بنیان تأمین نماید. تعرفه این خدمات به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به تصویب کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات می‌رسد.

فصل ۱۴- ارتقاء نظام سلامت

ماده ۶۸- در اجرای بند دوازدهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۵)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقاء نظام سلامت

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
پوشش کامل بیمه سلامت برای کلیه آحاد جمعیت ایرانی کشور	درصد	۱۰۰
نسبت تخت‌های بیمارستانی به جمعیت	به هزار نفر	۲
سرانه پزشک به جمعیت	به هزار نفر	۲.۳

ارتقای کیفیت خدمات

ماده ۶۹- برای ارتقای کیفیت خدمات، کاهش هزینه‌ها و افزایش رضایتمندی بیماران:

الف- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با همکاری سازمان، سازمان‌های بیمه‌گر پایه، وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان نظام پزشکی و سایر دستگاه‌های ذیربط تا پایان سال اول برنامه نسبت به تکمیل و یکپارچه‌سازی سامانه‌های تشکیل دهنده پرونده الکترونیک سلامت اقدام نماید. تبادل اطلاعات و خدمات سامانه‌های مذکور صرفاً بر بستر درگاه مرکز ملی تبادل اطلاعات کشور خواهند بود.

ب- شرکت‌ها و سازمان‌های بیمه‌گر پایه و تکمیلی درمان مکلف‌اند تا پایان سال اول برنامه، دسترسی به سوابق پزشکی توسط فرد و پزشک را از طریق درگاه پرونده الکترونیک (مبتنی بر نسخ الکترونیک و پرونده‌های بستری و سرپایی بیمار) مطابق دستورالعمل ابلاغ شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به صورت برخط ایجاد نمایند.

تبصره- سازمان‌های بیمه‌گر پایه و تکمیلی و کلیه ذی‌نفعان مکلف‌اند ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه ضمن انجام وظایف و تکالیف مندرج در ضوابط اجرایی طرح نسخه الکترونیک، سامانه‌های موجود خود در تطابق با استانداردهای مربوط به نسخه الکترونیکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را تکمیل و گواهی‌نامه مربوطه را اخذ نمایند.

پ- از سال اول برنامه کلیه ارائه‌دهندگان خدمات سلامت (شامل مراکز و حرف پزشکی و پیراپزشکی اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خیریه و خصوصی ملزم به عقد قرارداد با بیمه‌های درمانی پایه و ارسال اسناد به صورت الکترونیکی می‌باشند. بیمه‌های پایه و تکمیلی مکلف هستند تا با اتصال به سامانه پرونده الکترونیک سلامت نسبت به دریافت اسناد درمانی بیمه‌شدگان اقدام و از ابتدای سال دوم برنامه، سهم خود در هزینه‌های درمانی را به صورت برخط و آنی بر مبنای اسناد بیمه پایه پرداخت نمایند.

تبصره- بیمه‌های درمانی پایه مکلف به پرداخت مطالبات مراکز و حرف طرف قرارداد حداکثر ظرف مدت یک‌ماه از زمان دریافت اسناد الکترونیکی می‌باشند.

ت- به‌منظور تکمیل داده‌های پایگاه اطلاعات برخط بیمه‌شدگان درمان کشور و مدیریت مصارف و منابع، اجتناب از همپوشانی بیمه‌ای؛ کلیه شرکت‌ها و صندوق‌های بیمه پایه و تکمیلی درمان اعم از دولتی و غیردولتی و نیز دستگاه‌های اجرایی از جمله سازمان خدمات درمانی نیروهای مسلح، سازمان تأمین اجتماعی و سایر سازمان‌های بیمه‌گر پایه و تکمیلی مکلف‌اند نسبت به ارسال برخط اطلاعات بیمه‌شدگان خود به سازمان بیمه سلامت و به‌روزرسانی پایگاه مذکور به صورت رایگان و مستمر اقدام نمایند. مراکز تشخیصی درمانی مکلف‌اند جهت ارائه کلیه خدمات به مراجعین صرفاً از سامانه (سرویس) استحقاق‌سنجی سازمان بیمه سلامت ایران استفاده کنند. سازمان بیمه سلامت مکلف است امکان استفاده از سامانه مذکور را به‌طور متقابل برای سازمان‌های بیمه‌گر فراهم نماید.

ث- کلیه دستگاه‌های مجوزدهنده مرتبط مکلف‌اند هرگونه تمدید پروانه مسئول فنی، تمدید پروانه مطب پزشکان و سایر ارائه‌دهندگان خدمات و مراقبت‌های سلامت و همچنین تمدید پروانه تأسیس بهره‌برداری و گواهینامه اعتباربخشی در بخش‌های سرپایی و بستری کلیه مراکز و مؤسسات ارائه‌دهنده خدمات سلامت در تمامی بخش‌های دولتی و غیردولتی منوط به عقد قرارداد با بیمه‌های درمانی پایه و ارسال اطلاعات به سامانه پرونده الکترونیک سلامت ایرانیان نمایند.

تبصره- کلیه پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان و مشمولین قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت که در استخدام رسمی، پیمانی و قراردادی دستگاه‌های اجرایی شاغل در ستاد و یا مراکز و مؤسسات ارائه خدمات سلامت موضوع این قانون هستند، مجاز به فعالیت انتفاعی پزشکی در مراکز تشخیصی آموزشی درمانی و بیمارستان‌های بخش خصوصی، عمومی غیردولتی و خیریه با رعایت تبصره (۱) ماده واحده قانون ممنوعیت تصدی بیش از

یک شغل (مصوب ۱۳۷۳) و یا فعالیت انتفاعی پزشکی در بخش خصوصی مرتبط با حوزه ستادی مربوط به غیر از دستگاه اجرایی خود نیستند، مسئولیت اجرای این حکم حسب مورد بر عهده وزرای مربوطه و رئیس سازمان نظام پزشکی است. دولت مکلف است در اجرای این حکم با جبران خدمات ذی‌نفعان از طریق اعمال تعرفه خاص و اصلاح نظام پرداخت کارانه در چارچوب بودجه سنواتی اقدام نماید.

ج- به‌منظور توسعه کیفی و کمی نظام آموزش علوم پزشکی، افزایش دسترسی مردم به خدمات سلامت به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار، ایجاد آمادگی برای مواجهه با بحران سالمندی جمعیت، جلوگیری از فرسودگی کادر درمان، ضمن هدف‌گذاری افزایش سالیانه ظرفیت پزشکی تخصصی با اخذ تعهد خدمت در مناطق موردنیاز به‌نحوی برنامه‌ریزی کند که تا پایان برنامه نسبت دستیاران تخصصی و متخصصین بالینی به پزشکان عمومی حداقل به یک برسد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است برنامه افزایش ظرفیت تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی با اولویت رشته‌های پرستاری، مامایی، پیراپزشکی داروسازی و رشته‌های حد واسط را ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

چ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به ساماندهی خدمات طب سنتی-ایرانی بر اساس استانداردهای ابلاغی در نظام سلامت و تهیه فهرست داروهای سنتی و گیاهی کشور و نظارت بر توزیع آن در مراکز و اماکن مجاز اقدام نماید.

راهبری نظام سلامت

ماده ۷۰- به‌منظور ارتقای بهره‌وری و ایجاد فضای رقابتی بین واحدهای ارائه خدمات با هدف جلب رضایت خدمت‌گیرندگان:

الف- امور سیاست‌گذاری‌های اجرایی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی و نظارت صرفاً توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام می‌گیرد.

ب- سازمان مکلف است، مدیریت منابع سلامت را صرفاً از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همکاری سایر مراکز و نهادها تخصیص دهد.

پ- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است خدمات بهداشتی و درمانی را از طریق واحدهای بخش‌های دولتی، عمومی غیردولتی و خصوصی در فضای رقابتی ارائه کند.

ت- شورای عالی بیمه سلامت مکلف است تا پایان سال اول برنامه، تعرفه خدمات شایع تشخیصی درمانی پزشکی را از شیوه «به‌ازای خدمت» به شیوه «پرداخت موردی (گلوبال) هزینه خدمات» تبدیل نماید، به‌گونه‌ای که شیوه تعرفه‌گذاری حداقل ۱۰۰ خدمت تا پایان برنامه مشمول این تغییر شده باشد و توسط بیمه‌های پایه و تکمیلی به شیوه پرداخت جدید (پس از تفکیک اقلام دارویی و تجهیزات و ملزومات مصرفی پزشکی) خرید خدمت شود.

ث- کلیه پزشکان و پیراپزشکان، مؤسسات و مراکز ارائه‌دهنده خدمت، دارو و کالاهای سلامت در کشور اعم از دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و خیریه مکلف‌اند تعرفه‌های مصوب دولت را رعایت نمایند. دریافت هرگونه وجه مازاد بر تعرفه مصوب دولت، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و مؤسسات و مراکز ارائه‌دهنده خدمت، دارو و کالاهای سلامت، حسب مورد مشمول مجازات قانونی مربوطه خواهند بود. تعرفه خدمات دارویی مانند سایر خدمات سلامت، براساس بند (الف) ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به‌طور سالانه تعیین می‌گردد.

تبصره- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است در خصوص مراکز و مؤسسات و شرکت‌هایی که از قوانین، مقررات و ضوابط ابلاغی آن وزارت تخلف نمایند و موجب اختلال در زنجیره تأمین خدمات و کالاهای سلامت‌محور از ابتدا تا انتها گردند در صورت تذکر قبلی، نسبت به لغو مجوز مراکز و مؤسسات و شرکت‌های مذکور به‌صورت موقت یا دائم اقدام نماید.

ج- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با مشارکت سازمان، در اجرای اسناد آمایش سرزمین، نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید.

۱- نیازسنجی، جانمایی و اولویت‌بندی پروژه‌های توسعه‌ای و پیاده‌سازی اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین در حوزه بهداشت و درمان و تدوین نظام تجهیز منابع با تأکید بر مشارکت خیرین، کمک‌های مردمی، مولدسازی دارایی‌ها و استفاده از منابع بودجه عمومی تا پایان سال اول برنامه؛

۲- تدوین و پیشنهاد سند سطح‌بندی خدمات درمانی مشتمل بر تأمین فضای فیزیکی، تجهیزات سرمایه‌ای پزشکی و نیروی انسانی با لحاظ حداقل و حداکثر تعهد دولت و بخش عمومی غیردولتی در پهنه جغرافیایی با لحاظ جمعیت و عدالت در دسترسی به خدمات ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه جهت تصویب در هیأت‌وزیران؛

۳- طراحی و استقرار نظام ارائه خدمات بهداشت، اورژانس، درمان سرپایی، بستری موقت و اعزام به سطوح بالاتر در شهرستان‌های کمتر از پنجاه هزار نفر جمعیت فاقد بیمارستان در قالب ایجاد، تکمیل و یا تجهیز مراکز خدمات سلامت شبانه‌روزی به عنوان حلقه واسط بخش بهداشت و درمان (سطح یک و دو) و اعلام فهرست خدمات قابل ارائه و نظام پرداخت نیروی انسانی مستقر در این مراکز متناسب با عملکرد آن‌ها به نحوی که این مراکز با استفاده از ظرفیت موجود شبکه بهداشتی، درمانی و پایگاه‌های اورژانس پیش‌بیمارستانی نسبت به ارائه خدمات مورد نظر اقدام نمایند.

تبصره ۱- از زمان ابلاغ این برنامه ساخت، توسعه و تجهیز کلیه واحدهای درمانی و بیمارستان‌های دولتی و عمومی غیردولتی کشور و توسعه شبکه اورژانس صرفاً بر اساس نظام سطح‌بندی مصوب خواهد بود. اعمال نظام سطح‌بندی مصوب دولت در خصوص بخش‌های خصوصی و خیریه با تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

تبصره ۲- به منظور تکمیل زنجیره تأمین خدمات درمان دولتی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مناطقی که امکان ارائه خدمات درمانی دولتی نبوده و یا کافی نباشد، مجاز است نسبت به خرید خدمت از بیمارستان‌های غیردولتی با لحاظ سهم پرداخت بیمه پایه سلامت و صرفه و صلاح دولت بر حسب ضرورت، بر اساس تعرفه مصوب دولت مبتنی بر الگوی مالی مورد تأیید سازمان و از محل اعتبارات خرید راهبردی خدمات تا سقف اعتبارات مصوب قوانین بودجه سنواتی اقدام نماید. الگوی مالی مذکور ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، تعیین و هر ساله مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

دارو و تجهیزات پزشکی

ماده ۷۱- به منظور اطمینان از تأمین پایدار ذخایر راهبردی باکیفیت دارو، پیش‌بینی و پیشگیری از کمبود دارو و کاهش سهم واردات فوریتی از تأمین نیاز کشور:

الف- سازمان غذا و دارو مکلف است به گونه‌ای تنظیم‌گری نماید که ذخایر راهبردی دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی به میزان حداقل چهار ماه نیاز کشور با اولویت تولید داخلی و واردات رسمی باشد. این امر بایستی به گونه‌ای صورت پذیرد که سهم واردات فوریتی از تأمین نیاز کشور به کمتر از یک درصد (۱٪) از نظر ارزش ریالی کاهش یابد.

ب- تا پایان سال اول برنامه، وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری سازمان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت به ایجاد سازوکار پرداخت سهم یارانه دولت از طریق تسویه الکترونیکی و اعتباری مطالبات در زنجیره تأمین دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی در وجه داروخانه‌ها، بیمارستان‌ها، شرکت‌های پخش و تأمین‌کننده اقدام نماید.

پ- سازمان غذا و دارو مکلف است نسبت به تکمیل سامانه ردیابی، رهگیری و کنترل اصالت کالاهای سلامت‌محور برای دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی اقدام نماید،

به نحوی که تا پایان سال سوم برنامه کل بازار را از نظر ارزش ریالی تحت پوشش این سامانه قرار دهد. بیمه‌های پایه و تکمیلی درمان در بخش سرپایی و بستری، صرفاً در صورتی مجاز به پرداخت دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی تحت پوشش این سامانه هستند که از طریق سامانه رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت فرآورده‌های سلامت‌محور گواهی تأیید اصالت دریافت کرده باشند.

ماده ۷۲- به منظور تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت منطقه جنوب غرب آسیا، دستیابی به صادرات سالانه بیش از یک میلیارد یورو دارو و واکسن و صادرات سالانه بیش از یک میلیارد یورو تجهیزات پزشکی، افزایش درآمد سالانه کشور از گردشگری سلامت به دو میلیارد یورو و افزایش درآمد سالانه حاصل از جذب دانشجویان خارجی در رشته‌های علوم پزشکی به بیش از هفتصد میلیون یورو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است:

الف- جهت افزایش ضریب خودکفایی در تأمین مواد اولیه دارو و تجهیزات پزشکی تا پایان سال اول برنامه، با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت نسبت به راه‌اندازی سامانه ثبت قراردادهای صادراتی و تضمین حقوق و امنیت این قراردادها اقدام نماید. سازمان غذا و دارو مکلف است، جز در موارد ضرورت نسبت به اعلام ممنوعیت‌های صادراتی حداقل شش‌ماه پیش از اعمال آن‌ها اقدام نماید. در صورت اتخاذ ممنوعیت‌های صادراتی، قراردادهایی که در سامانه مذکور ثبت شده باشند مشمول این ممنوعیت‌ها نمی‌باشند. موارد ضرورت، در هر مورد با تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌گردد.

ب- تا پایان سال دوم برنامه، با انجام مذاکرات دوجانبه و چندجانبه با اولویت کشورهای منطقه، حوزه تمدنی و اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا اقدامات لازم را جهت پذیرش داروهای ثبت شده در ایران توسط این کشورها و صدور گواهی‌نامه‌های مشترک کیفیت تولید به عمل آورد.

بیمه سلامت

ماده ۷۳- به منظور تأمین منابع مالی پایدار برای بخش سلامت، توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و مدیریت منابع سلامت از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی:

الف- پوشش بیمه پایه برای تمامی آحاد جمعیت کشور اجباری بوده و برخورداری از یارانه دولت جهت حق بیمه (شامل سرپرست خانوار و افراد تحت تکفل) از طریق ارزیابی وسع براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد شورای عالی بیمه سلامت به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

ب- حق بیمه پایه سلامت خانوار به شرح ذیل، سهمی از درآمد خانوار خواهد بود:

- ۱- خانواده روستائیان، عشایر و اقشار نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی معادل هفت درصد (۷٪) حداقل دستمزد مشمولان قانون کار که صد درصد (۱۰۰٪) آن بر مبنای بند (الف) این ماده توسط دولت در قالب بودجه سنواتی تأمین می‌شود.
- ۲- کارکنان دستگاه‌های اجرایی معادل هفت درصد (۷٪) حقوق و مزایای مستمر آنان که بخشی از آن از محل بودجه عمومی دولت تأمین می‌شود.
- ۳- بیمه‌شدگان و مشترکان سازمان تأمین اجتماعی مطابق قانون تأمین اجتماعی
- ۴- سهم خانوارهای سایر اقشار، متناسب با گروه‌های درآمدی معادل هفت درصد (۷٪) درآمد، حداکثر معادل سقف درآمد کارکنان دولت.

پ- در راستای حفاظت مالی از مردم، کاهش هزینه‌های کمرشکن و فقرزا، شورای عالی بیمه سلامت مکلف است نسبت به تعیین میزان استطاعت‌پذیری مالی (مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان) و در جهت تقویت رفتارهای مناسب بهداشتی و درمانی خانوارها از طریق برقراری نظام خودپرداخت متغیر و پلکانی برای بسته مذکور مبتنی بر بار مالی خدمات، اقدام و مراتب را به تصویب هیأت‌وزیران رساند. سقف ریالی پرداخت از جیب بیمار به صورت سالانه و از طریق سازوکار ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه تعیین می‌گردد.

ت- در مورد کلیه اشخاصی که از بیمه تکمیلی تجاری برخوردار می‌باشند، خدمات بیمه پایه و تکمیلی سلامت تجمیع می‌شود به نحوی که مجموع هزینه‌های قابل پرداخت بیمه‌های پایه و تکمیلی مذکور در بیمارستان یک جا به ارائه‌دهنده خدمت پرداخت شود.

بانک مرکزی با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان مکلف است سازوکار پرداخت حق امتیاز (فرانشیز) یا هزینه خدمات درمانی افراد مشمول این بند در قالب تسهیلات با نرخ مصوب شورای پول و اعتبار با امکان تضمین در قالب کسر حقوق و یا کسر از حساب‌های بیمه شده نزد بانک‌های عامل از جمله حساب دریافت یارانه نقدی را فراهم نماید.

ث- اشخاصی که از بیمه تکمیلی تجاری برخوردار نمی‌باشند به صورت اختیاری و پس از احراز شرایط بر اساس آزمون وسع مشمول بیمه تکمیلی بر اساس ضوابط زیر خواهند بود:

۱- حق بیمه سرانه تکمیلی مذکور حداکثر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) پایین‌ترین نرخ حق بیمه سرانه تکمیلی تجاری می‌باشد.

۲- خرید خدمات درمانی برای دارندگان بیمه موضوع این حکم از طریق بیمارستان‌ها و مراکز ارائه خدمات درمانی اعم از دولتی، خصوصی، عمومی غیردولتی و خیریه که استانداردهای تعیین شده از جمله بسته خدمتی و تعرفه (در سقف تعرفه عمومی غیردولتی) را رعایت می‌نمایند، صورت می‌گیرد.

۳- بخشی از سرانه بیمه تکمیلی موضوع جزء (۱) فوق از محل منابع بودجه عمومی در سقف بودجه سنواتی و مابقی توسط فرد یا از محل یارانه نقدی پرداختی با درخواست وی به صورت اقساط، قابل تأمین است.

۴- تجمیع خدمات بیمه پایه و تکمیلی و نیز پرداخت حق امتیاز (فرانشیز) در قالب تسهیلات و غیر آن در مورد اشخاص مشمول این بند با رعایت بند (۱) این ماده انجام می‌شود.

۵- در مناطقی که نظام ارجاع و پزشک خانواده اجرا می‌شود، اعمال این ماده با رعایت ضوابط نظام ارجاع می‌باشد.

فصل ۱۵- ارتقاء فرهنگ عمومی و رسانه

ماده ۷۴- در اجرای بندهای سیزدهم و چهاردهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۶)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی فرهنگ عمومی و رسانه

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
تعداد رسانه‌های برخط ثبت شده/ دارای مجوز	هزار عنوان	۶۰۰
تعداد صدور پروانه انتشار نرم‌افزارهای محتوایی داخلی	پروانه	۵۰۰۰
تعداد مؤسسات فرهنگی هنری چند منظوره فعال	مؤسسه	۵۰۰۰
تعداد هنرجویان هنرستان‌های هنری	نفر	۹۳۰۰
تعداد عنوان فیلم سینمایی تولید شده	فیلم سینمایی	۱۰۰
تعداد مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت	موسسه	۱۶۰۰

ماده ۷۵- در راستای اعتلاء فرهنگ عمومی در جهت تحکیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی، تقویت همبستگی و اعتماد به نفس ملی، ارتقاء هویت ملی و روحیه مقاومت، کار و تلاش در جامعه:

الف- به‌منظور بازطراحی ساختار فرهنگی کشور و با هدف افزایش کارایی و اجتناب از هم‌پوشانی و تداخل مأموریت و وظایف و با رویکرد استقرار الگوی حکمرانی هوشمند، شبکه‌ای، تعاملی، مردم پایه و ارزشی- انقلابی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، سازمان اداری و استخدامی کشور و سایر دستگاه‌های فرهنگی ذیربط، تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تهیه طرح اصلاح مأموریت، ساختار، وظایف

و تشکیلات دستگاه‌های فرهنگی که به نحوی از انحاء از بودجه‌های عمومی به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم استفاده می‌کنند، اقدام نموده و به تصویب مراجع ذی‌صلاح برساند.

ب- به‌منظور احصاء دقیق و برخط داده‌های آماری موردنیاز به جهت تسهیل پردازش، تحلیل دقیق و ایجاد بستر مناسب برای آینده‌پژوهی روندهای سبک زندگی جامعه ایرانی و همچنین انتشار آن‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی مرکز آمار ایران مکلف است نسبت به راه‌اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی و سبک زندگی مردم اقدام نماید. دستگاه‌های اجرایی و دارندگان پایگاه‌های داده موضوع این بند، مکلف‌اند نسبت به ارائه مستمر و جامع داده‌ها به این سامانه به صورت برخط اقدام کنند.

پ- به منظور تقویت نقش نظارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حوزه فرهنگ، هنر و رسانه، اجازه داده می‌شود وزارت مذکور در چارچوب آیین‌نامه‌ای که ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این برنامه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، در صورت احراز تخلفات نسبت به محرومیت، تعلیق یا لغو مجوز متخلفین اقدام نماید.

ت- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند نسبت به ترویج و تبیین اندیشه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی، در گستره ملی و بین‌المللی اقدام نمایند. دولت مکلف است آیین‌نامه اجرایی این بند را ظرف مدت سه ماه از شروع برنامه، تدوین و پس از تأیید دفتر حفظ نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای «مدظله‌العالی» ابلاغ نماید.

ث- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری مرکز رسیدگی به امور مساجد، سازمان بسیج مستضعفین و سازمان تبلیغات اسلامی، به‌منظور مردمی‌سازی فعالیت‌های فرهنگی و استفاده از ظرفیت مساجد، طرح مسجدمحوری در محلات را ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ج- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه) مکلف است با همکاری سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و سازمان تبلیغات اسلامی، طرح احیاء و

فعال‌سازی موقوفات، جهت حمایت و تقویت فعالیت‌های قرآنی، هیئات، مساجد و بقاع متبرکه را با توجه به نیت واقفین تا پایان سال اول برنامه، تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ج- بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است نسبت به ساماندهی گزارش‌های شهدای سراسر کشور با رضایت والدین شهید اقدام نماید. وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی و کشور مکلف‌اند حسب مورد نسبت به تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز شامل آب، برق، گاز و جاده دسترسی در سقف بودجه سنواتی اقدام نمایند.

ح- مراکز فرهنگی، هنری، قرآنی، رسانه‌ای، سینمایی، مطبوعاتی و تبلیغی- دینی دارای مجوز از مراجع ذی‌صلاح (به‌جز سالن‌های نمایش فیلم و تئاتر، آموزشگاه‌ها، کانون‌های تبلیغاتی) مشروط به رعایت قوانین و مقررات پلیس اماکن عمومی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مادامی‌که فعالیت آن‌ها مورد تأیید مراجع ذی‌صلاح باشد، از حمایت‌های زیر برخوردار می‌شوند:

- ۱- احتساب هزینه‌های انشعاب مصرف آب، برق و گاز براساس تعرفه فرهنگی (آموزشی)؛
- ۲- استفاده از کاربری فرهنگی در فضاهای مسکونی مشروط به عدم تضییع حقوق ساکنان. آیین‌نامه اجرایی مشتمل بر سطح و گستره اعمال حمایت‌های مذکور به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری سازمان تبلیغات اسلامی ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

خ- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است، هزینه‌کرد اشخاص حقوقی در ساخت، تکمیل، تجهیز و توسعه اماکن و فضاهای فرهنگی، هنری و ورزشی در مناطق محروم و کم‌برخوردار با هماهنگی و تأیید وزارتخانه‌های ورزش و جوانان و فرهنگ و ارشاد اسلامی به صورت صد در صد (۱۰۰٪)، به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی نماید.

ماده ۷۶- به منظور حمایت از تولید محتوا در حوزه فضای مجازی با رویکرد گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان:

الف- مسئولیت تنظیم‌گری و صدور مجوز و نظارت بر خبرگزاری‌ها، رسانه‌های مکتوب، کتاب، بازی‌های رایانه‌ای، تبلیغات و نظایر آن که در چارچوب وظایف و مأموریت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار دارد، در بستر فضای مجازی نیز به عهده وزارت مذکور است. در صورتی که بخشی از رسانه‌های فوق از صوت و تصویر فراگیر استفاده کنند، ملزم به رعایت دستورالعمل‌های مشترک سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند. در هر یک از شوراها صدور مجوز تولید، مجوز انتشار و مجوز پخش آگهی بازرگانی که در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌شود، نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عضویت خواهد داشت.

ب- مسئولیت تنظیم‌گری، صدور مجوز، نظارت بر رسانه‌های فعال در عرصه صوت و تصویر فراگیر شامل رسانه‌های «کاربرمحور» و «ناشرمحور» و شبکه نمایش خانگی به‌ویژه تولید سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی و امثال آن و همچنین تبلیغات و آگهی در حیطه صوت و تصویر بر عهده سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۷۷- به منظور تقویت کارایی و اثربخشی رسانه ملی برای گسترش و تعمیق فرهنگ اسلامی- ایرانی و مواجهه مؤثر با جنگ روانی و تهاجم فرهنگی و سیاسی دشمنان و ایجاد تحول در محتوا، رویکرد و سازوکار:

الف- سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است نسبت به تولید و پخش محتوای هویت‌محور، عدالت‌گستر و شتاب‌بخش پیشرفت در قالب‌های خلاق، جذاب و امیدافزا در برنامه‌ها و اخبار رادیویی و تلویزیونی در تمامی سطوح ملی، استانی و برون‌مرزی اقدام نماید.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است پهنای باند و امکانات لازم برای دسترسی عموم مردم به شبکه‌ها و برنامه‌های رسانه ملی در اقصی نقاط کشور بر بستر

شبکه ملی اطلاعات و همچنین دسترسی حداکثری در سطح بین المللی را فراهم نماید.

پ- سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلفاند در راستای حمایت از فرهنگ و ارزش‌های اسلامی- ایرانی و توسعه حکمرانی رسانه‌ای و همچنین با توجه به مسئولیت آن دستگاه‌های مذکور در تنظیم مقررات، صدور مجوز و نظارت بر رسانه‌های فعال در عرصه صوت و تصویر فراگیر شامل رسانه‌های کاربرمحور و ناشرمحور و نیز شبکه نمایش خانگی به‌ویژه سریال‌ها و برنامه‌های تلویزیونی و امثال آن در فضای مجازی، آیین‌نامه اجرایی نحوه حمایت و رسیدگی به تخلفات اشخاص در موارد فوق را ظرف مدت سه- ماه پس از ابلاغ برنامه تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برسانند.

ماده ۷۸- به‌منظور توسعه ورزش‌های همگانی و قهرمانی، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان، آیین‌نامه نحوه تعیین میزان حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی و چگونگی تأمین و تسهیم آن بین ذی‌نفعان را با لحاظ کیفیت و کمیت مسابقات و تعداد مخاطبان ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

فصل ۱۶- زن، خانواده و جمعیت

ماده ۷۹- در اجرای بندهای پانزدهم و شانزدهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۷)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی زن، خانواده و جمعیت

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
آموزش الگوهای صحیح همسرگزینی و ترغیب ازدواج بهنگام، آسان و پایدار	هزار نفر	۱۰۰
حمایت از سازمان‌های غیردولتی حامی زنان و کودکان	تعداد	۱۰۰
ارتقای توانمندی‌ها و مهارت‌های شغلی زنان	به هزار نفر	۱۰
نرخ باروری	نفر	۲.۵

ماده ۸۰- به منظور تحکیم نهاد خانواده، رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان و حمایت از رشد جمعیت:

الف- دولت (معاونت امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور) مکلف است با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذیربط اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- بررسی و آسیب‌شناسی قوانین و مقررات مرتبط با حمایت از خانواده و مشاوره خانواده در جهت تحکیم نهاد خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی زنان و پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات مغایر با سیاست‌های کلی خانواده ابلاغی مقام معظم رهبری (با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور) تا پایان سال اول برنامه.

۲- سنجش وضعیت زن و خانواده و رصد و تحلیل‌شناختی و روندنگاری و ارائه گزارش‌های ادواری این حوزه به تفکیک شهری، روستایی و عشایری با همکاری مرکز آمار ایران و سایر دستگاه‌های دارنده اقلام آماری مرتبط در بستر درگاه هوشمند تبادل اطلاعات.

ب- وزارت کشور مکلف است:

۱- نسبت به تهیه و تدوین طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار با همکاری معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جهت تصویب در شورای اجتماعی کشور ظرف مدت شش ماه از ابلاغ این قانون اقدام نماید.

۲- نسبت به تکمیل و اصلاح «برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق» با هدف افزایش پایداری نهاد خانواده و پیشگیری از گسست آن با همکاری معاونت امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور و دستگاه‌های ذیربط ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون اقدام کند.

پ- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور و معاونت امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور نسبت به تدوین برنامه اشتغال بانوان با رعایت نقش زن در خانواده با تعیین وظایف و کارکردهای هر یک از دستگاه‌های

اجرائی موضوع ماده (۱) این قانون، حداکثر تا پایان سال اول برنامه جهت تصویب در هیأت وزیران اقدام نمایند.

ت- وزارت آموزش و پرورش (سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک) مکلف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون دستورالعمل تشکیل، اداره و نظارت بر مهدکودک‌های خانگی (مهدهای مادر-کودک) را با توجه به ماهیت غیردولتی آن‌ها، تدوین و تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ث- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است در سقف منابع مربوط به قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و سایر ردیف‌های مرتبط در قوانین بودجه سنواتی، در چارچوب آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد شورای عالی بیمه سلامت به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، ضمن تعیین جمعیت هدف، بسته خدمت و میزان پوشش بیمه، حمایت‌های لازم را از جمله در خصوص روش‌های علمی حفظ جنین و تخمک به عمل آورد.

ج- ستاد ملی جمعیت مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذیربط اقدامات حمایتی لازم را جهت رشد سالیانه ازدواج و موالید، کاهش سالیانه سقط جنین و ناباروری، کاهش میانگین سن ازدواج، کاهش فاصله بین تولد فرزندان به‌ویژه تولد فرزند اول پس از ازدواج و مدیریت مهاجرت داخلی و خارجی به عمل آورد به‌گونه‌ای که میانگین نرخ باروری و موالید سالانه حداقل ۱۰٪ افزایش یافته و نرخ موالید تا پایان برنامه حداقل به ۲.۵ در هزار برسد. دولت مکلف است اعتبارات لازم را به پیشنهاد ستاد ملی جمعیت در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نماید.

فصل ۱۷- میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

ماده ۸۱- در اجرای بند هفدهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۸) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

سنجه عملکردی	واحد متعارف	سال پایه ۱۴۰۱	هدف کمی در پایان برنامه
تعداد گردشگر ورودی به کشور	هزار نفر	۴,۲۳۰	۱۵,۰۰۰
تعداد هتل‌های کشور	تعداد	۱,۴۳۰	۱,۹۰۰
موزه‌های فعال کشور (وزارت، سایر دستگاه‌ها و غیر دولتی)	تعداد	۷۷۵	۱۰۰۰
اثر ثبت شده در فهرست آثار جهانی	اثر	۴۷	۵۷
تعداد آثار غیرمنقول مرمت شده در طول سال	اثر	۶۰۰	۹۵۰
ارزش صادرات صنایع دستی (بر اساس آمار گمرک ج.ا.ا.)	میلیون دلار	۲۲۴	۴۹۰

ماده ۸۲- به منظور توسعه گردشگری داخلی و جذب گردشگران خارجی و همچنین حفظ میراث فرهنگی کشور:

الف- تمامی تأسیسات و فعالیت‌های گردشگری از هر نظر دارای معافیت‌های مالیاتی تابع قوانین و مقررات بخش صنعت گردشگری بوده و از شمول قوانین نظام صنفی مستثنی هستند. به منظور یکسان‌سازی، یکپارچگی و انسجام‌بخشی تشکلهای حرفه‌ای صنعت گردشگری، آیین‌نامه نحوه تشکیل، اداره، فعالیت و آموزش و توانمندسازی اعضای تشکلهای مذکور و امور غیرحاکمیتی قابل واگذاری به آنها، حداکثر ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. فعالان حوزه گردشگری جهت اخذ مجوز، مکلف به عضویت در تشکل ذیربط هستند.

ب- مجوز لازم برای واردات کشتی‌های گردشگری، شناورهای تفریحی، وسایل نقلیه و تجهیزات ویژه گردشگری برای سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی و تعاونی متقاضی با معافیت حقوق ورودی توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با رعایت ضوابط، مقررات و استانداردهای وزارت راه و شهرسازی صادر می‌گردد. فهرست مصادیق

موضوع این بند توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن، تجارت و راه و شهرسازی ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه تعیین می‌گردد. مصادیق مذکور از سوی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا مرجع قانونی ذیربط با پلاک یا نشان ویژه متمایز شده و حداقل ده سال صرفاً در حوزه خدمات گردشگری باید به کار گرفته شوند. نظارت بر نحوه استفاده از خودروها و اخذ تضامین لازم بر عهده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاه‌های نظارتی ذیربط خواهد بود.

پ- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی نسبت به رقومی‌سازی نقشه‌های عرصه و حریم آثار ملی و محدوده بافت‌های تاریخی در نقشه‌های حدنگاری (کاداستر) پوشش کشور و همچنین لایه شهرها و بناها و محدوده بافت‌های تاریخی- فرهنگی در سامانه جامع صدور اسناد مالکیت و بستر یکپارچه استعلام دستگاهی تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید.

ت- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌تواند در راستای تسهیل فرایندهای سرمایه‌گذاری و تأمین نیازهای مشاوره‌ای و اجرایی طرح‌ها و فعالیت‌های گردشگری به مؤسسات واجد صلاحیت با رعایت قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، مجوزهای «توسعه‌دهنده»، «تسهیل‌گر سرمایه‌گذاری» و «بهره‌برداری در بخش گردشگری» صادر نماید. این مؤسسات مجاز خواهند بود با رعایت مقررات، ضوابط و شیوه‌نامه‌های ابلاغی در امور مربوط به فرایند سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری و مدیریت تأسیسات و مؤسسات گردشگری فعالیت کنند.

ث- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مکلف است با هماهنگی وزارت راه و شهرسازی و سایر دستگاه‌های مربوط، آیین‌نامه ساماندهی صدور مجوز ایجاد پروژه‌های گردشگری با کاربری ترکیبی (تجاری یا ویلایی یا گردشگری) و امکان فروش و پیش‌فروش

تأسیسات و واحدها بر اساس طرح مصوب، در محدوده و حریم شهرها و روستاها با اخذ مجوز از دستگاه‌های اجرایی ذیربط صرفاً در اراضی با کاربری گردشگری مندرج در طرح‌های جامع و تفصیلی شهر یا طرح هادی روستا را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ج- تغییر کاربری تأسیسات گردشگری تحت هر عنوان، بدون تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ممنوع است. مراجع تغییر کاربری مکلفند پیش از موافقت، نسبت به اخذ استعلام از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اقدام نمایند. در صورت موافقت با تغییر کاربری تأسیسات گردشگری موجود توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، کلیه تخفیفات، تسهیلات، حمایت‌ها و معافیت‌های اعطایی ملغی و عین یا معادل آن به اضافه پنجاه درصد (۵۰٪) مابه‌التفاوت ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری ملک به قیمت کارشناسی روز، اخذ و به حساب خزانه واریز و معادل صد در صد (۱۰۰٪) آن با رعایت بند (د) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای هزینه‌کرد در زمینه توسعه گردشگری به وزارت مذکور اختصاص می‌یابد.

چ- به‌منظور تسهیل، تشویق و ایجاد مدیریت یکپارچه و متمرکز و تسریع در توسعه سرمایه‌گذاری بخش گردشگری ساحلی و دریایی توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی، تمامی تصمیم‌گیری‌ها برای اجرای طرح‌های گردشگری اعم از صدور مجوز، پاسخ استعلامات، نحوه، فرایند و قراردادهای واگذاری عرصه ساحلی و پهنه دریایی، استفاده از اسکله‌های موجود برای کاربری ترکیبی گردشگری یا مسافری، به شورای متشکل از استانداران استان‌های ساحلی (رئیس)، ادارات کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (دیبر)، ادارات کل راه و شهرسازی، منابع طبیعی و آبخیزداری، بنادر و دریانوردی و محیط

زیست استان تفویض می‌گردد. تمامی مقررات مغایر با مصوبات شورا در طول دوره اجرای برنامه ملغی‌الاثرب می‌شود.

ح- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی مکلف است، کل درآمد اختصاصی و کمک‌های مردمی از اماکن و محوطه‌های تاریخی و موزه‌ها را به حسابی که نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌گردد، واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه حاصله در اختیار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی قرار می‌گیرد تا با رعایت بند (د) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای اداره، توسعه و مرمت این اماکن هزینه شود.

خ- وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، به‌منظور جبران حقوق مالکانه مردم و اعطای اراضی معوض به مالکان املاک واقع در عرصه و حریم آثار ملی که با محدودیت یا کاهش ارزش املاک مواجه شده‌اند، لایحه جبران حقوق مالکانه مردم در عرصه، حریم و محدوده‌های تاریخی را تا پایان سال اول برنامه تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

فصل ۱۸- سیاست داخلی و ارتقاء سلامت اجتماعی

ماده ۸۳- در اجرای بند هجدهم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۱۹)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی سیاست داخلی و ارتقاء سلامت اجتماعی

سنجه عملکردی	واحد	هدف کمی در پایان برنامه
ارتقاء شاخص کل سرمایه اجتماعی (سطوح کلان میانه و خرد)	درصد	۴۵.۹
بهبود شاخص‌های آسیب‌های اجتماعی	درصد	۲۵
میزان ازدواج	تعداد بر حسب هزار نفر	۸.۴
ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی	تعداد محلات در سال	۳۰۰

ماده ۸۴- در راستای ارتقاء سلامت اجتماعی و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی:

الف- وزارت کشور مکلف به انجام اقدامات زیر:

- ۱- اصلاح طرح جامع پایش (کنترل) و کاهش آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر تدوین برنامه مبتنی بر پیشگیری کنترل و کاهش اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی و مفاسد اجتماعی، بر اساس شاخص‌های معتبر و زمان‌بندی متناسب ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه و تصویب آن در شورای اجتماعی کشور
- ۲- پیشگیری اولیه از بروز آسیب‌های اجتماعی از طریق اصلاح برنامه‌ها، متون درسی دوره آموزش عمومی و پیش‌بینی آموزش‌های اجتماعی و ارتقای مهارت‌های زندگی با تأکید بر نظام یکپارچه پیشگیری در حوزه‌های دانش‌آموزی، دانشگاهی و کارگری.
- ۳- اجرایی شدن پیوست اجتماعی به‌منظور پیشگیری از ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی مبتنی بر برنامه‌های مصوب شورای اجتماعی کشور شامل برنامه‌ها و طرح‌های کلان توسعه‌ای، با توجه به آثار محیطی آن‌ها به ویژه برای صدور مجوز به طرح‌های موضوع ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).
- ۴- به‌روزرسانی سالیانه اطلس ملی آسیب‌های اجتماعی، گزارش ملی وضعیت اجتماعی و استانداردسازی و کیفیت‌بخشی به داده‌های تولیدی و به اشتراک‌گذاری داده‌ها در حوزه آسیب‌ها و مسائل اجتماعی با محوریت سازمان امور اجتماعی کشور و با همکاری دستگاه‌های اجرایی عضو شورای اجتماعی کشور و مرکز آمار ایران تا پایان سال اول برنامه.
- ۵- خدمات‌رسانی به‌موقع به افراد در معرض آسیب‌های اجتماعی با بهره‌گیری حداکثری از مشارکت‌های مردمی و غیردولتی.
- ۶- توسعه مراکز فوریت‌های اجتماعی با اولویت شهرهای متوسط و بزرگ، به تناسب جمعیت و میزان گسترش آسیب‌های اجتماعی، با رعایت قوانین و مقررات.

۷- بهره‌گیری مطلوب از ظرفیت‌های مردمی از طریق بسط و توسعه نقش مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه‌های مشارکت گروهی و تأمین مالی مبتنی بر رویکرد خیر اجتماعی و ایجاد سامانه یکپارچه اطلاعات تشکل‌های مردم نهاد

۸- شناسایی نقاط آسیب‌خیز و بحران‌زای اجتماعی در بافت شهری، حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی و تمرکز اطلاعات آن در سامانه مدیریت آسیب‌های اجتماعی با محوریت سازمان امور اجتماعی کشور و ایجاد هماهنگی و ایفای نقش حداکثری دستگاه‌های عضو شورای اجتماعی، با استفاده از ظرفیت مساجد و ساکنین این مناطق در عرصه‌های حمایت اجتماعی.

۹- جلوگیری از توسعه حاشیه‌نشینی با رویکرد تقویت کیفیت زندگی ساکنین کانون‌های مهاجرفرست (مهاجرت معکوس) و توزیع متناسب فرصت‌ها، فعالیت‌ها، جمعیت و ساماندهی مهاجرت در کشور با رعایت اسناد و مصوبات شورای عالی آمایش سرزمین.

۱۰- تکمیل و به‌روزرسانی و انطباق کدپستی ده‌رقمی محل سکونت و کد ملی تمامی افراد مقیم کشور حداکثر تا پایان سال اول برنامه به گونه‌ای که کلیه خدمات دولتی و شهرداری‌ها از سال دوم برنامه بر اساس کدپستی ارائه گردد.

۱۱- تدوین برنامه ملی کاهش حوادث و سوانح رانندگی و جاده‌ای تا پایان شش ماه اول برنامه با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (پلیس راهنمایی و رانندگی) در قالب برنامه عملیاتی مدون شامل تقسیم کار ملی مبتنی بر شاخص‌های کمی و متناسب، اقدامات و سازوکارهای اجرایی و تصویب آن در هیأت‌وزیران به‌نحوی که حوادث رانندگی در سطح کشور، سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) کاهش یابد.

ب- ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز مکلف است ظرف مدت سه‌ماه از ابلاغ برنامه، برنامه جامع پنج‌ساله مبارزه با قاچاق کالا و ارز را با هدف کاهش سالانه حداقل پانزده درصد (۱۵٪) قاچاق

کالا و به تفکیک دستگاه‌های اجرایی ابلاغ نماید. ستاد مکلف است گزارش دوره‌ای شش ماهه عملکرد دستگاه‌های اجرایی در اجرای برنامه مزبور را برای عموم منتشر نماید.

پ- به‌منظور شناسایی و پیشگیری از قاچاق کالا و ارز و تکمیل اطلاعات سامانه شناسایی و مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضوع تبصره (۳) ماده (۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف‌اند حداکثر ظرف مدت شش‌ماه از ابلاغ برنامه، علاوه بر تبادل برخط اطلاعات، امکان استعلام برخط کلیه سوابق محکومیت‌های قطعی و نیز اطلاعات متهمان قاچاق و اعسار محکومان قاچاق در محاکم حقوقی و کیفری و نیز کلیه اجرائیه‌های ثبتی و قضائی با ذکر موضوع پرونده و نوع و میزان محکومیت، اطلاعات اجرای احکام این پرونده‌ها، شامل میزان محکومیت پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار و احکام مربوطه، قرارهای تأمین کیفری و تأمین خواسته صادره و اموال توقیف شده در اجرای تأمین، کلیه اطلاعات توقیف اموال و اسناد متهمان و محکومان قاچاق در محاکم قضائی و دوایر اجرای ثبت و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به‌صورت ساختاریافته و قابل بهره‌برداری، از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات یا به‌صورت مستقیم برای سامانه مذکور فراهم آورند.

ت- قوه قضائیه مکلف است نسبت به برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) سالانه در مصادیق مهم آن توسط دستگاه‌های ذیربط اقدام و علاوه بر اعلام عمومی، بر اجرای آن نظارت و گزارش عملکرد دستگاه‌ها را اعلام نماید.

ث- به‌منظور پیشگیری از وقوع جرائم مرتبط با سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است رأساً یا حسب اعلام قوه قضائیه سیم‌کارت‌های متوفیان، اشخاص حقوقی انحلال یافته یا تعطیل شده، اتباع غیرایرانی دارای اقامت موقت از کشور خارج‌شده، زندانیان در طول مدت حضور در زندان را

جز در موارد دستور داده شده توسط مقام قضائی، تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی حسب مورد یک طرفه یا مسدود نماید. مراجع دارنده اطلاعات موضوع این جزء مکلفاند اطلاعات لازم را در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دهند.

ماده ۸۵- به منظور ساماندهی مهاجرین و اتباع بیگانه، وزارت کشور مکلف است ضمن تشکیل سازمان ملی مهاجرت:

الف- با همکاری وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات، مرکز آمار ایران، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان ثبت احوال کشور و سایر دستگاههای اجرایی، نسبت به ساماندهی، ورود، خروج، طرد، سرشماری، آمایش سرزمینی و ثبت احوال اتباع بیگانه، پناهجویان، مهاجرین قانونی و غیرقانونی، به نحوی اقدام نماید که تمامی اطلاعات مهاجرین و اتباع بیگانه در یک پایگاه داده مرجع برخط و یکپارچه گردآوری شود و درگاههای بهره‌برداری آن بر اساس ماده (۷) قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مصوب ۱۴۰۱) برای سایر دستگاهها ایجاد شود. ارائه هرگونه خدمات به اتباع بیگانه توسط دستگاههای اجرایی باید براساس اطلاعات هویتی این سامانه باشد.

ب- با همکاری وزارتخانه‌های امور خارجه و ارتباطات و فناوری اطلاعات، به منظور مدیریت و هدایت هوشمند گردش مهاجرین و اتباع بیگانه در کشور، نسبت به ایجاد کارت هوشمند با رعایت قوانین و مقررات، به صورت یکتا و چند کاربردی (هویتی، اعتباری، ارتباطی، گذرنامه‌ای و بیمه‌ای و...) تا پایان سال دوم برنامه اقدام کند.

پ- به منظور تسهیل در بازگرداندن مهاجرین و اتباع بیگانه غیرمجاز و ایجاد تعادل آمایشی در سطح کشور، نسبت به طراحی سازوکار شناسایی و تعیین تکلیف آنان ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه اقدام کند.

ت- با همکاری کمیته امداد امام خمینی^(ه) و سازمان بهزیستی کشور، نسبت به ساماندهی زنان بی سرپرست، ایتام و معلول مهاجرین و اتباع بیگانه نیازمند از محل کمک‌های بین‌المللی و بشردوستانه با رعایت مقررات مربوطه به صورت متمرکز از طریق سامانه در اختیار کمیته امداد امام خمینی^(ه) اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت کشور و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کمیته امداد امام خمینی^(ه) و سازمان بهزیستی کشور ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- قوه قضائیه مکلف است ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه امکان ثبت اتباع بیگانه که به صورت قانونی در کشور اقامت دارند و دارای شماره اختصاصی اتباع بیگانه هستند را در سامانه ثنا فراهم نماید. خدمات ثنا در مدت اقامت قانونی تبعه بیگانه باید به وی ارائه شود.

تبصره ۲- پوشش بیمه سلامت برای افراد خارجی مقیم در کشور، از جمله مهاجران گروهی مورد تأیید دفتر اتباع خارجی وزارت کشور، الزامی است. شیوه دریافت حق بیمه و برخورداری از یارانه دولت برای تأمین حق بیمه براساس آیین‌نامه اجرایی خواهد بود که به پیشنهاد سازمان بیمه سلامت ایران و با همکاری سازمان و وزارت کشور ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد. حکم این جزء نافی حکم ماده (۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور نیست.

فصل ۱۹- ارتقاء نظام آموزشی

ماده ۸۶- در اجرای بند بیستم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۲۰) - اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقاء نظام آموزشی

سنجه عملکردی	واحد	هدف کمی در پایان برنامه
کتاب درسی مبتنی بر ساخت‌های شش‌گانه سند تحول	درصد	۱۰۰
معلمان و مدیران دارای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای	درصد	۱۰۰

سنجه عملکردی	واحد	هدف کمی در پایان برنامه
آزمون‌های ملی جامع پایش کیفیت در پایان دوره‌های تحصیلی	تعداد	۴
پوشش آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی در دوره متوسطه دوم	درصد	۴۵
آموزش یک مهارت فرهنگی-هنری، ورزشی و مهارتی به دانش‌آموزان در پایان هر دوره تحصیلی	درصد	۱۰۰
بازماندگان از تحصیل با اولویت دوره ابتدایی	درصد	۱۰
کلاس‌های با تراکم بالای ۴۰ نفر دانش‌آموز	تعداد	صفر
حضور دانش‌آموزان حداقل دو مرتبه در سال تحصیلی در اردوهای هویت‌ساز	درصد	۱۰۰

سرمایه انسانی

ماده ۸۷- به منظور ارتقای کیفیت نیروی انسانی آموزش و پرورش به عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور:

الف- «سند جامع سرمایه انسانی آموزش و پرورش» ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، با پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و تایید سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ب- جذب و تربیت نیروهای مورد نیاز در مشاغل آموزشی و پرورشی منحصراً از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی با تقویت زیرساخت‌ها و ظرفیت‌ها و توسعه کمی و کیفی آن‌ها و با همکاری حوزه‌های علمیه منتخب (برای تربیت و توانمندسازی معلمان گروه معارف اسلامی، قرآن و مربی امور تربیتی) و سایر دانشگاه‌های دولتی صورت گیرد. وزارت آموزش و پرورش مجاز است نسبت به تأمین نیروی مورد نیاز خود از بین دانشجویان واجد صلاحیت‌های عمومی و تخصصی سایر دانشگاه‌های دولتی یا حوزه‌های علمیه منتخب با طی دوره مهارت‌آموزی و یا دانش‌جو معلمی در دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی، همزمان با تحصیل در دانشگاه دولتی یا حوزه علمیه منتخب و یا از طریق اعطای مدرک تحصیلی مشترک اقدام نماید.

پ- دوره کارشناسی ارشد حرفه‌ای تربیت معلم با همکاری سایر دانشگاه‌ها و جذب دانشجوی متعهد به خدمت در این رشته‌ها از سال اول برنامه ایجاد شود به طوری که تا پایان برنامه حداقل سی درصد (۳۰٪) ظرفیت پذیرش دانشگاه‌های فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجایی به این دوره اختصاص یابد.

تبصره- ایجاد دوره‌های کردانی برای تأمین نیاز مناطق خاص به تشخیص وزارت آموزش و پرورش، صرفاً با روش بومی‌گزینی مجاز است. هرگونه تقاضای انتقال این نیروها به سایر مناطق، به منزله استعفا تلقی می‌گردد.

ت- مدت زمان تحصیل کلیه مشمولان قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش، جزو سنوات خدمتی آن‌ها محسوب نمی‌شود.

ث- صلاحیت‌های عمومی و حرفه‌ای معلمان و کارکنان اعم از رسمی یا پیمانی، علاوه بر گزینش بدو خدمت، در طول سنوات خدمتی در قالب اعطای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای و نظام ارزیابی مشارکتی (با مشارکت مراجع ذیصلاح و خانواده دانش‌آموزان) و براساس نظام رتبه‌بندی معلمان و آیین‌نامه انضباطی خاص فرهنگیان که به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد، احراز می‌شود. با اجرای این حکم، فرهنگیان مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲ نخواهند بود.

ج- هرگونه بکارگیری نیروی جدید از طریق خرید خدمات آموزشی، حق التدریس آزاد و آموزشیار نهضت سوادآموزی در مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی دولتی ممنوع است. مقررات این حکم مانع از مشارکت افتخاری نخبگان بدون ایجاد هرگونه تعهد استخدامی برای دولت، نمی‌باشد.

چ- کارکنان وزارت آموزش و پرورش می‌توانند به اختیار خود عضویت در صندوق ذخیره فرهنگیان یا حساب پس انداز کارکنان دولت را انتخاب کنند. در صورت جابجایی بین حساب و صندوق مذکور صرفاً برای یک‌بار وجوه پس انداز آن‌ها به تفکیک سهم دولت، سهم

مستخدم و سود حاصل از سرمایه‌گذاری به محل عضویت جدید انتقال می‌یابد.

ح- دولت مجاز است در صورت تأمین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی، پاداش بازنشستگی معلمان در رتبه‌های استادیار معلم و بالاتر را در سال سی‌ام خدمت بدون اعمال فرایند بازنشستگی پرداخت و با استمرار خدمت آنان تا پنج سال افزایش خدمت با رعایت سقف ۶۵ سالگی موافقت نماید.

کیفیت و عدالت تربیتی

ماده ۸۸- به‌منظور برخورداری دانش‌آموزان از فرصت‌های تعلیم و تربیت با کیفیت و تأمین و بسط عدالت تربیتی، وزارت آموزش و پرورش مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذیربط تا پایان سال اول برنامه:

الف- استانداردها و ضوابط اداره کیفی مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی در زمینه‌های آموزشی، پرورشی، تجهیزاتی و اداری را طراحی و ضمن ابلاغ به مدیران واحدهای مرتبط، تعهدات لازم برای اجرای صحیح قواعد اعلام شده از آن‌ها اخذ گردد.

ب- بودجه مدارس متناسب با سطح کیفیت آموزشی و تربیتی تعیین و به هر واحد آموزشی ابلاغ نماید.

پ- ارزیابی عملکرد مدارس بر مبنای شاخص‌های سنجش‌پذیر در بخش‌های آموزشی و تربیتی و براساس میزان اجرای تعهدات موضوع این ماده مبتنی بر اهداف محقق شده انجام شود.

ت- نسبت به ایجاد «بانک جامع سوابق فرهنگی، تحصیلی، آموزشی و مهارتی» برای دانش‌آموزان در قالب «پرونده الکترونیک آموزشی - رشدی - تربیتی» با همکاری دستگاه‌های مرتبط از جمله سازمان ثبت احوال کشور، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان اداری و استخدامی کشور اقدام نماید.

ث- رشته‌های آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی در دوره متوسطه دوم مبتنی بر آمایش و آینده پژوهی و توسعه زیرساخت‌های کمی و کیفی هنرستان‌ها بر اساس بسته‌های حمایتی مصوب دولت با مشارکت سازمان‌ها، نهادهای عمومی غیردولتی، شهرک‌های صنعتی، صاحبان صنایع و مشاغل اتحادیه‌های حرفه‌ای اصناف و بنگاه‌های اقتصادی برای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانه، شهرک‌های صنعتی و پارک‌های علم و فناوری را باز طراحی و توسعه دهد.

ج- به منظور غنی‌سازی برنامه‌های قرآنی، فرهنگی، هنری و ورزشی در مدارس و تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان و پیشگیری و یا مقابله بهنگام و مؤثر با آسیب‌ها و مخاطرات اجتماعی دانش‌آموزان با بهره‌گیری از انواع روش‌های تربیتی، و با استفاده از ظرفیت دستگاه‌های اجرایی، مساجد، گروه‌های جهادی، سازمان بسیج مستضعفین، آستان‌های مقدس و حوزه‌های علمیه و مشارکت دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند و خانواده‌ها، براساس «نظام جامع امور تربیتی» و «نظام مراقبت‌های اجتماعی دانش‌آموزان» که ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه می‌گردد، نسبت به تسهیل‌گری و فراگیر کردن انواع روش‌های تربیتی از جمله اردوهای علمی، فرهنگی، ورزشی، زیارتی، راهیان‌نور و راهیان پیشرفت دانش‌آموزی با رعایت ملاحظات تربیتی اقدام نماید.

تبصره ۱- استفاده از ظرفیت مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی و معلمان و مربیان شاغل و بازنشسته واجد صلاحیت‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای در اجرای فوق‌برنامه‌های فرهنگی تربیتی در ساعات غیرآموزشی و ایام تعطیل مجاز می‌باشد.

تبصره ۲- در مواردی که خدمات فوق برنامه آموزشی، مهارتی، فرهنگی، هنری، تربیتی، ورزشی و غنی‌سازی اوقات فراغت در ساعات غیرآموزشی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها انجام می‌گیرد، نحوه ارایه خدمات فوق برنامه و هزینه کرد وجوه دریافتی حاصل از آن به موجب دستورالعمل خواهد بود که توسط وزارت آموزش و پرورش ابلاغ می‌گردد.

بازماندگان از تحصیل

ماده ۸۹- برای جذب بازماندگان از تحصیل با اولویت دوره ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش مکلف به انجام اقدامات زیر است:

- الف-** ایجاد انعطاف در نحوه اجرای برنامه‌ها، شیوه‌ها و ساعات آموزشی و اصلاح تقویم آموزشی مدارس در چارچوب مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش در مناطق هدف
- ب-** تهیه و تأمین کتب درسی و تغذیه رایگان، بسته‌های حمایتی (از قبیل نوشت‌افزار و کیف، کفش و پوشاک) و منابع آموزشی و کمک آموزشی برای دانش‌آموز یا اعطای کمک نهادهای حمایتی به خانواده‌ی وی از طریق واحدهای آموزشی
- پ-** توسعه مدارس شبانه‌روزی، روستا مرکزی، استثنایی و آموزش از راه دور با اولویت تأمین هزینه‌های سرویس ایاب و ذهاب دانش‌آموزان روستایی و استثنایی (به‌ویژه دختران)

نظام مدیریتی

ماده ۹۰- به‌منظور ارتقای بهره‌وری و بهبود نظامات مدیریتی آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش مکلف است، ساختار و تشکیلات اداری خود را متناسب با مأموریت‌های مقرر در سند تحول بنیادین در کلیه سطوح و تحقق تربیت تمام‌ساحتی با تأکید بر موارد زیر تا پایان سال اول برنامه بازمهندسی و اصلاح نماید و پیشنهاد اصلاحی را پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب شورای عالی اداری برساند.

- الف-** استقرار الگوی مدرسه تراز سند تحول بنیادین با تأکید بر پیوند مدرسه با نهاد مسجد، نهادهای مذهبی، انقلابی، گروه‌های جهادی و خانواده و جلب مشارکت‌های آموزشی و تربیتی مردمی و اعطای اختیارات مالی، مدیریتی، آموزشی و پرورشی لازم به مدارس مربوط؛
- ب-** اصل مدرسه محوری با تأکید بر تقویت مدارس دولتی؛
- پ-** حذف ساختارهای غیرضرور در استان‌ها و مناطق؛

ت- اعطای اختیارات اداری و مالی لازم و تقویت سطح تصمیم‌گیری به ارکان مدرسه به عنوان کانون تربیتی محله؛

ث- بکارگیری فناوری‌های نوین در ارائه خدمات اداری و آموزشی و پرورشی و سامانه سپاری خدمات و فرایندهای کاری با تاکید بر تکمیل و یکپارچه سازی نظام آماري و سامانه‌های کاربردی آموزش و پرورش.

آموزش و پرورش به مثابه امر ملی

ماده ۹۱- در راستای ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش:

الف- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند بر اساس «برنامه تقسیم کار ملی و نقشه راه اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» و «الگوی نظارت و نظام شاخص‌ها و استانداردهای ارزشیابی این سند» که به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش تا شش ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد، نسبت به در اختیار گذاشتن امکانات و منابع خود بر اساس اعلام نیاز واحدهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش اقدام نمایند.

ب- دولت مکلف است نسبت به تنظیم و اجرای سیاست‌های حمایتی از خیرین مدرسه‌ساز و منظور نمودن معادل کمک‌های تحقق یافته آنان جهت تکمیل طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام خیرین در بودجه سنواتی اقدام نماید، منوط به این‌که تعیین ساختگاه با مجوز آموزش و پرورش صورت گیرد.

پ- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است، هزینه کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در احداث، توسعه، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی، خوابگاه‌های شبانه‌روزی، کتابخانه‌ها، سالن‌های ورزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش و مراکز آموزش مهارتی که در چارچوب مصوبات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان انجام می‌شود حسب مورد با تأیید سازمان توسعه، نوسازی و تجهیز مدارس کشور یا سازمان‌های ذیربط به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب نماید.

فصل ۲۰- ارتقاء نظام علمی، فناوری و پژوهشی

ماده ۹۲- در اجرای بند بیستم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۲۱)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی ارتقاء نظام علمی، فناوری و پژوهشی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۱۲	رتبه	رتبه جهانی ایران از نظر کمیت تولید علم به استناد پایگاه‌های معتبر بین‌المللی
۵۰	رتبه	رتبه کشور در جهان از لحاظ تعداد اختراعات ثبت شده خارجی
۷	درصد	سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی
۴۸	رتبه	رتبه شاخص نوآوری (GII)
۳۰	تعداد	استقرار نظام آموزشی برنامه‌محوری در سطح دانشگاه‌های معین و تخصصی
۵۰	درصد	سهم آموزش‌های مهارتی و حرفه‌ای در کلیه زیر نظام‌های آموزش عالی و مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری (شامل اصلاح برنامه‌های درسی، کارآموزی و کارورزی) براساس نیازمحوری صنعت و جامعه در بخش‌های خصوصی و دولتی
۳۲۰۰۰۰	نفر	شمار دانشجویان خارجی (حضور و الکترونیکی)

تحقیقات و پژوهش

ماده ۹۳- به‌منظور ارتقای بهره‌وری و افزایش اثربخشی تحقیقات و پژوهش، نظام تأمین مالی تحقیقات دولتی (اعم از پروژه‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها) دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی وابسته به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاه‌های اجرایی به نحوی اصلاح می‌گردد که تا پایان برنامه حداقل

پنجاه درصد (۵۰٪) منابع بودجه عمومی مربوط به این تحقیقات در قالب پروژه‌های تحقیقاتی هدفمند و اولویت‌دار مبتنی بر نیازها، مزیت‌ها و آینده‌پژوهی تحولات علمی و فناوری مندرج در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) هزینه گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، به پیشنهاد سازمان و با همکاری وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۵- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجازند تا سقف بیست درصد (۲۰٪) ظرفیت پذیرش دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی خود را برای جذب دانشجویان از میان افرادی که جزو بیست درصد (۲۰٪) بالاترین ورودی‌های رشته‌های هر سال باشند، در قالب ضوابط دانشجویان ممتاز و با شیوه پذیرش استادمحور برای مشارکت دادن دانشجویان پذیرفته شده در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط با نیازهای کشور براساس اولویت‌های مندرج در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) اختصاص دهند.

آموزش

ماده ۹۴- به منظور وحدت رویه و تقویت هماهنگی و همگرایی در روند توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری، شوراهای گسترش آموزش عالی مکلف‌اند ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، طرح خود مشتمل بر تعیین ظرفیت کل و سهم دانشجویان به تفکیک رشته، گرایش و مقطع تحصیلی و زیر نظام‌های آموزش عالی کشور، توزیع دانشجو در رشته، گرایش و مقاطع تحصیلی و نیز توسعه و ایجاد رشته، گرایش و مقاطع تحصیلی موردنیاز در گروه‌های آموزش عالی مبتنی بر ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین را تدوین و پس از تأیید سازمان برای طی سایر مراحل تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد نمایند.

تبصره ۱- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف‌اند در طرح پیشنهادی، نسبت به رفع همپوشانی رشته‌ها و گرایش‌های فعال براساس

سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نمایند.

تبصره ۲- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته‌های غیربالینی، مکلف‌اند در هر یک از مقاطع تحصیلی در رشته‌های ممکن در کنار دروس نظری، دروس عملی و مهارتی را نیز پیش‌بینی و ارائه نمایند به گونه‌ای که پس از فراغت از تحصیل در رشته مذکور، دانش‌آموخته دانشگاهی حداقل در یک حوزه تخصصی دارای مهارت‌های کاربردی مورد نیاز کشور باشد. دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند مشارکت لازم را برای اجرای دروس عملی (کارآفرینی، طراحی و راه‌اندازی کسب‌وکار، کارآموزی، کارورزی، حضور کاری در بازار کار، پایان‌نامه با موضوع عملی، مشارکت در انجام پروژه‌های تحقیقاتی) در دستگاه خود به عمل آورند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر تعیین تکالیف دستگاه‌های اجرایی، سقف سهمیه هر دستگاه، شیوه ارزیابی و گزینش دانشجویان، میزان کمک هزینه تحصیلی در دوره کارورزی، برقراری بیمه حوادث خصوصاً در مشاغل پرخطر و صدور گواهینامه دوره تا پایان سال اول برنامه با پیشنهاد وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

ماده ۹۵- به‌منظور تحقق اهداف آمایش آموزش عالی، تنظیم ارتباط تحصیل و اشتغال، ارتقاء پاسخگویی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری به نیازهای بازار کار و تقاضای اجتماعی و افزایش جذابیت تحصیل در رشته‌های دارای اولویت کشور، تأمین مالی تحصیلات عالی با رعایت اصل (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران متناسب با قیمت تمام‌شده تحصیل بر مبنای سرانه‌های استاندارد آموزشی مقاطع مختلف تحصیلی به ترتیب زیر و منوط به کنترل کیفی و کمی خدمات آموزشی، توسط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان از محل منابع عمومی انجام می‌گیرد.

الف- پرداخت هزینه تحصیل رایگان و نیز کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان نخبه برای تحصیل در رشته‌های اولویت‌دار کشور در سقف بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) ظرفیت رشته محل‌های

- روزانه بر مبنای ظرفیت سال اول اجرای این قانون از محل منابع عمومی؛
- ب-** پرداخت هزینه تحصیل رایگان دانشجویان مستعد در رشته محل‌های روزانه مورد نیاز کشور در سقف پنجاه درصد (۵۰٪) ظرفیت سال اول این قانون؛
- پ-** پرداخت هزینه تحصیل سایر دانشجویان روزانه در قالب تسهیلات اعطایی به ایشان و بازپرداخت آن پس از فراغت از تحصیل؛
- ت-** شهریه دانشجویان شهریه‌پرداز تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی و هزینه‌های خدمات رفاهی (غذا و خوابگاه) آنها، از محل اعتبارات برنامه مستقل توسط سازمان به صورت وجوه اداره شده در اختیار صندوق‌های رفاه دانشجویان وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد تا به صورت تسهیلات از طریق دانشگاه ذیربط پرداخت گردد. بازپرداخت تسهیلات موضوع این بند بعد از اشتغال، طبق مقررات صندوق‌ها از دانشجویان مشمول وصول می‌شود.
- ث-** به منظور ارتقاء کیفیت و بهره‌وری خدمات رفاهی دانشجویان منابعی که از محل اعتبارات عمومی برای کمک به تغذیه و خدمات رفاهی دانشجویان اختصاص می‌یابد، به صندوق‌های رفاه دانشجویان هر یک از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت می‌شود. بخشی از هزینه تغذیه و خدمات رفاهی از محل اعتبارات عمومی و بخش دیگر از محل وام دانشجویی تأمین می‌شود. صندوق‌های مذکور مکلف‌اند به نحوی برنامه‌ریزی و اقدام نمایند که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) از کمک هزینه تغذیه و خدمات رفاهی دانشجویی از محل وام دانشجویی تأمین نگردد. بازپرداخت وام دانشجویی موضوع این بند تابع مقررات صندوق‌های یادشده و در زمان مقرر قانونی خواهد بود.
- ج-** به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود به منظور مردمی‌سازی نظام آموزش عالی علوم پزشکی و پاسخگویی به تقاضای جامعه در رشته‌های مورد نیاز و در راستای بهره‌گیری از توانمندی‌های بخش غیردولتی و خصوصی در ارائه خدمات آموزش

عالی علوم پزشکی با رعایت مصوبات و سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی نسبت به پذیرش و تربیت دانشجو در رشته‌های مختلف علوم پزشکی با مشارکت بخش غیردولتی و یا خصوصی اقدام نماید.

مرجعیت علمی

ماده ۹۶- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف‌اند با هدف تحقق مرجعیت علمی و سرآمدی جهانی در عرصه علوم و فناوری و ارتقاء شتاب علمی، شاخص‌های ارزیابی، برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و آیین‌نامه‌ها و پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری مقررات مربوط به جذب، تبدیل وضعیت، ارتقاء، ترفیع، و آیین‌نامه جامع مدیریت دانشگاه‌ها، نظام سنجش و انگیزش و نحوه ارائه خدمات مکلفی اعضای هیأت علمی را بر اساس رویکرد برنامه محوری و استاد محوری اصلاح نمایند.

ماده ۹۷- به منظور فعال کردن قابلیت‌های سرزمینی و موقعیت راهبردی جمهوری اسلامی ایران و تعامل موثر با محیط بین‌المللی و منطقه‌ای:

الف- معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مکلف است به منظور تقویت بازگشت و نگهداشت نخبگان، متخصصان، دانشجویان، اعضای هیأت علمی، پژوهشگران و فناوران، تا پایان سال اول برنامه، پنجره واحد صیانتی و حمایتی برای همکاری‌های بین‌المللی علمی و فناوری کشور را ایجاد نماید.

ب- وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف‌اند با همکاری وزارت امور خارجه، دانشجویان خارجی را در سقف ظرفیت دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی با توسعه برنامه‌های تبادل دانشجو و تسهیل شرایط لازم برای پذیرش، رقابتی-کردن قیمت‌گذاری شهریه، تقویت تبادل‌پذیری برنامه‌های درسی دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌های خارجی هدف و تسهیل حضور در دوران تحصیل به‌ویژه اعطاء حق اقامت به

مدت تحصیل، ورود و خروج مکرر، کار پاره‌وقت، بیمه درمانی و خدمات بانکی به دانشجویان خارجی، پذیرش نمایند.

پ- به وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود، نسبت به پذیرش و جذب دانشمندان غیرایرانی در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری در دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی دولتی با اولویت علوم و فناوری‌های مطرح شده در اولویت (الف) نقشه جامع علمی کشور با رعایت فرایندهای قانونی به عنوان عضو هیأت علمی اقدام نمایند.

ت- به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اجازه داده می‌شود، واحدها و شعب دانشگاهی را با مشارکت دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی، شهرهای مرزی و یا در خارج از کشور با اولویت کشورهای همسایه، حوزه تمدنی و دارای منافع مشترک به صورت خودگردان و با دریافت شهریه از داوطلبان، در چارچوب سیاست‌ها و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصویب شورای گسترش هر یک از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبتنی بر آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین ایجاد نماید.

تبصره ۱- حداقل سی درصد (۳۰٪) از ظرفیت پذیرش واحدها و شعب به دانشجویان غیرایرانی اختصاص خواهد یافت.

تبصره ۲- دستگاه‌های اجرایی که در خارج از کشور خدمات فنی و مهندسی، پیمانکاری و یا سرمایه‌گذاری انجام می‌دهند، مجازند در قالب شروط قراردادی با طرف‌های خارجی، امکان آموزش اتباع واجد شرایط کشور خارجی محل فعالیت را از طریق دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران فراهم نمایند.

ث- معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، امکان اشتغال، اقامت و تسهیلات کنسولی دانش‌آموختگان بین‌المللی نخبه‌ای که تقاضای لازم

برای کار آن‌ها در کشور وجود دارد، را فراهم نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط معاونت مذکور با همکاری وزارتخانه‌های امور خارجه، کشور، اطلاعات، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

منابع مالی

ماده ۹۸- با هدف ارتقای بهره‌وری و ارتقای اثربخشی منابع آموزش عالی، پژوهش و فناوری، پرداخت اعتباراتی که از محل منابع عمومی و در قالب بودجه‌های سنواتی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی پژوهشی و فناوری موضوع ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور اختصاص می‌یابد، براساس شاخص‌های مورد توافق در موافقت‌نامه متبادله میان سازمان، هر یک از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌ها و مؤسسات ذیربط خواهد بود. انطباق هزینه کرد با شاخص‌های یادشده بر عهده رئیس مؤسسه یا دانشگاه می‌باشد. ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور بر اطلاق مواد این قانون حاکم است.

فصل ۲۱- سیاست خارجی

دیپلماسی سیاسی

ماده ۹۹- در اجرای بند بیست و یکم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور کنش‌گری فعال در دیپلماسی رسمی و عمومی، وزارت امور خارجه مکلف است:

الف- طراحی و اجرای اقدامات دیپلماتیک در جهت تحقق اصول قانون اساسی به‌ویژه در بعد مبارزه با استکبار جهانی و رژیم صهیونیستی، حمایت از مستضعفین و حمایت از فلسطین با تأکید بر قانون حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین (مصوب سال ۱۳۶۹) و قانون الزام دولت به حمایت همه‌جانبه از مردم مظلوم فلسطین (مصوب سال ۱۳۸۷)، و تثبیت و تقویت اقتدار محور مقاومت و حمایت از جریان‌های وحدت‌آفرین در جهان اسلام، تقریب ادیان و

مذاهب و مقابله با توطئه دشمنان در ایجاد تفرقه در جهان اسلام؛

ب- کنشگری فعال در موضوعات مختلف بین‌المللی شامل مسائل مربوط به حوزه‌های حقوق بشر، خلع سلاح، محیط زیست، صیانت از برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای کشور، لغو تحریم‌های ظالمانه، مدیریت بحران‌ها و مناقشات منطقه‌ای و مقابله با خشونت‌گرایی، تروریسم، افراط‌گرایی و الهام‌بخشی انقلاب اسلامی به جامعه مستضعفین جهان؛

پ- حمایت همه‌جانبه و صیانت از حقوق و هویت ایرانیان خارج از کشور در چارچوب منافع ملی، جلب و ترغیب مشارکت آن‌ها در توسعه و پیشرفت کشور و تقویت جایگاه و عملکرد شورای عالی ایرانیان خارج از کشور با همکاری سازمان و وزارتخانه‌های کشور و اطلاعات.

دیپلماسی اقتصادی

ماده ۱۰۰- در اجرای بند بیست و دوم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تقویت رویکرد اقتصاد محور در سیاست خارجی و روابط منطقه‌ای و جهانی و تقویت پیوندهای اقتصادی با اولویت همسایگان، وزارت امور خارجه مکلف است، با استفاده از تمام امکانات، ظرفیت‌های سیاست خارجی، روابط دوجانبه، سیاست همسایگی و دیپلماسی چندجانبه و بین‌المللی برای پیشبرد دیپلماسی اقتصادی:

الف- با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذیربط، نسبت به تهیه طرح جامع ارتقای کارآمدی و اثربخشی دیپلماسی اقتصادی به‌ویژه در زمینه اقتصاد دانش‌بنیان، با تمرکز بر پیوندهای اقتصادی با همسایگان، کشورهای آسیایی، آفریقایی، آمریکای لاتین، قدرت‌های نوظهور و سازمان‌های بین‌المللی از جمله سازمان همکاری شانگهای ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ برنامه اقدام نماید.

ب- با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، نسبت به انعقاد و تعمیق موافقتنامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد با اولویت انعقاد موافقتنامه تجارت ترجیحی با کشورهای هدف در

میان مدت و تجارت آزاد در بلندمدت (از جمله اوراسیا) و تعمیق موافقتنامه تجارت ترجیحی با کشورهای همسایه اقدام نماید.

پ- سازوکار دوجانبه بین اتاق‌های بازرگانی کشورهای هدف تجاری به‌منظور رسمیت بخشی به مراکز داوری و میانجی‌گری تجارت بین‌الملل مرضی‌الطرفین با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران فراهم نماید.

ت- مساعدت و معاضدت در تأسیس شرکت‌های مشترک با کشورهای هدف به‌منظور بهره‌گیری از تسهیلات ارائه شده به پیمانکاران بین‌المللی در سند سیاست تجاری متبادله با کشورهای مذکور.

ث- انجام توافقات لازم با کشورهای طرف تجاری ایران در مورد رعایت استانداردهای مورد قبول طرفین با همکاری سازمان ملی استاندارد کشور،

ج- تعیین میزان و نحوه اعطای کمک‌های توسعه‌ای به کشورهای هدف در چارچوب برنامه عملیاتی دستگاه‌های اجرایی ذیربط با تصویب هیأت وزیران.

چ- تسهیل مقررات قرنطینه‌های دامی با همکاری دفتر قرنطینه و امنیت زیستی سازمان دامپزشکی کشور و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران،

ح- صدور ویزای الکترونیک برای تجار خارجی با سابقه تجارت با ایران و مورد تأیید اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران،

خ- کمک به توسعه سواحل مکران و تکمیل بندر چابهار با همکاری کشورهای ذی‌نفع.

فصل ۲۲- دفاعی و امنیتی

ماده ۱۰۱- در اجرای بندهای بیست و سوم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تقویت بنیه دفاعی به‌منظور ارتقاء بازدارندگی و اکتساب فناوری‌های اقتدارآفرین موردنیاز صنایع دفاعی و امنیتی:

الف- دولت مکلف است به منظور تقویت بنیه دفاعی و ارتقاء بازدارندگی و اکتساب فناوری‌های اقتدارآفرین موردنیاز صنایع دفاعی و امنیتی با تأکید بر خودکفایی کشور در سامانه‌ها، تجهیزات و خدمات اولویت‌دار حداقل پنج درصد (۵٪) بودجه عمومی کشور را برای نیل به اهداف زیر به بخش‌های دفاعی و امنیتی اختصاص دهد.

۱- توسعه و افزایش توان تولیدی موشکی؛

۲- توسعه و تقویت توان پدافند هوایی در سطوح مختلف برد کوتاه، متوسط و بلند؛

۳- توسعه و به‌روزرسانی شبکه‌های ارتباطی امن و پایدار و تعامل‌پذیر و برخوردار از فناوری‌های مناسب با هدف استقرار کامل سامانه فرماندهی و کنترل و پایش اطلاعاتی و امنیتی؛

۴- هوشمند و متحرک‌سازی برخی سامانه‌های تسلیحاتی متناسب با تهدیدات؛

۵- توسعه و تقویت امکانات جنگ الکترونیک و دفاع رایانیک (سایبری)؛

۶- تحقیق، طراحی و تولید اقلام مورد نیاز برای مواجهه و تقابل با گروه‌های مسلح تروریستی؛

۷- توسعه و تقویت توان ناوگان هوایی در حوزه‌های مختلف آفندی، پدافندی و پشتیبانی رزمی با اتکا به سامانه‌های پیشرفته هواپیمایی، بالگردی و پهپادی؛

۸- توسعه و بازسازی صنایع هوایی دفاعی برای پشتیبانی از ناوگان هوایی نیروهای مسلح (اعم از هواپیما، بالگرد و تسلیح آن‌ها)؛

۹- توسعه و به‌روزرسانی توانمندی تولید پهپادها و تسلیح آن‌ها؛

۱۰- توسعه زیرساخت‌ها و صنایع امنیتی؛

۱۱- نوسازی سامانه‌های ناوبری و کمک ناوبری و نظارتی ویژه نظامی هواپیماهای نیروهای مسلح؛

۱۲- توسعه ناوگان نیروی دریایی با تجهیز به شناورهای سطحی، زیرسطحی سنگین، یگان‌های پروازی دریاپایه و تسلیح آن‌ها به سامانه‌های کشف، شناسایی و ردگیری و کنترل آتش و سلاح‌های پیشرفته و به‌روز و کارآمد؛

۱۳- تولید و توسعه فناوری‌های نوین امنیتی؛

۱۴- توسعه و تقویت یگان‌های رزمی و تیپ‌های واکنش سریع نیروهای مسلح.

ب- به‌منظور هم‌افزایی بین قابلیت‌ها و ظرفیت‌های صنایع دفاعی با سایر حوزه‌های صنعتی و استفاده حداکثری از سرریز فناوری‌های بخش دفاع به بنگاه‌های اقتصادی و فناوری کشور و بهره‌گیری از ظرفیت‌های ملی در نظام نوآوری و زنجیره تأمین دفاعی و دامن‌نظوره‌سازی آن‌ها، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است ضمن استفاده از توان مراکز علمی و مراکز رشد پارک‌های علم و فناوری نسبت به انتقال سرریز دانش فنی و دستاوردهای بخش دفاعی و مشارکت با بخش خصوصی در صنایعی نظیر صنعت هوایی، دریایی، انرژی، خودرو، معدن، کشاورزی و خدمات اقدام نماید. همچنین وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری مبادی ذیربط در دولت و بخش‌های غیردولتی نسبت به شناسایی و تعیین الزامات دامن‌نظوره‌سازی ظرفیت‌های این بخش‌ها برای تولیدات دفاعی و امنیتی اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این حکم با پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با مشارکت وزارت صنعت، معدن و تجارت، معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و سازمان تدوین و با تأیید ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تا پایان سال اول برنامه، به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

پ- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تا پایان سال اول برنامه، آیین‌نامه اجرایی نحوه بهره‌برداری از معادن واقع در محدوده و حریم‌های امنیتی، ایمنی و حفاظتی استقرار یگان‌ها و میادین تیر نیروهای مسلح و صنایع دفاعی و مناطق مرزی را تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

ت- ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مکلف است با اخذ تدابیر فرماندهی کل قوا تا پایان سال اول برنامه، به منظور تحکیم دفاع از استقلال و تمامیت ارضی کشور، استفاده بهینه از ظرفیت‌های ملی و ایجاد انگیزه لازم برای جوانان در انجام خدمت وظیفه، نسبت به ارائه سازوکار تحول اساسی در نظام خدمت وظیفه عمومی و اصلاح قوانین و مقررات ذریبط، به نحو مقتضی اقدام نماید.

ث- به منظور تحول در نظام اداری نیروهای مسلح (ستاد کل، ارتش، سپاه، فراجا و وزارت دفاع و نیروها، سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته به آن‌ها)، کارگروهی متشکل از وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح و فرمانده نیروی مربوطه تشکیل و با اخذ تدبیر از مقام معظم رهبری و با رعایت ماده (۳) قانون تشکیل وزارت دفاع (مصوب ۱۳۶۸) نسبت به انحلال یا ادغام تشکیلات دارای وظایف مشترک یا موازی و تفکیک فعالیت‌ها، وظایف و اختیارات، اصلاح سازوکارها و فرایندها با اولویت موارد زیر اقدام نماید:

۱- یکپارچه‌سازی وظایف، تجمیع و ساماندهی امور؛

۲- تحقق بهره‌وری و هزینه تمام شده فعالیت‌ها در ابقا و تعیین خطوط کاری؛

۳- ساماندهی، حذف و اصلاح ساختارهای پژوهشی وابسته.

ج- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مجاز است نسبت به مولدسازی اموال غیرمنقول (از جمله پادگان‌های داخل شهرها) از طریق ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اقدام و منابع حاصله را پس از گردش در خزانه و در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان مطابق دستورالعمل ابلاغی ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران که با مشارکت سازمان تهیه می‌شود، صرف انتقال پادگان‌ها به خارج از محدوده شهرها، احداث، تکمیل و نوسازی اماکن نظامی و انتظامی نماید.

ماده ۱۰۲- در اجرای بند بیست و چهارم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تقویت زیرساخت‌ها و بهینه‌سازی سازوکارهای عمومی و دستگاهی برای مصون‌سازی و ارتقاء تاب‌آوری

در قبال تهدیدات، به‌ویژه تهدیدات سایبری، زیستی، شیمیایی و پرتویی با اولویت پدافند غیرعامل:

الف- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری شرکت‌ها و مؤسسات دارای پروانه و یا گواهینامه ممیزی امن از مرکز مدیریت راهبردی افتای ریاست جمهوری و سازمان فناوری اطلاعات ایران، نسبت به ارائه خدمات امن‌سازی و ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه امنیت سایبری دستگاه‌های اجرایی مطابق استانداردها و ضوابط مصوب مراجع قانونی ذی‌ربط اقدام و گزارش آن را حسب مورد به قوای سه‌گانه ارائه نماید.

ب- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری وزارت اطلاعات، نسبت به تمهید شکل‌گیری کارورهای امنیت تشخیص صلاحیت شده برای ارائه خدمات امنیت سایبری برای تأمین نیاز بخش‌های دولتی و غیردولتی و تقویت طرف عرضه این خدمات اقدام نماید.

پ- وزارت اطلاعات مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، به‌منظور ارتقاء ضریب امنیت پایدار و کاهش جرایم امنیتی، نسبت به تدوین سند راهبردی امنیت و طرح جامع پایش اطلاعاتی کشور با تقسیم کار ملی با رویکرد مبارزه با اقدامات بیوتروریستی، نامنی، اختلال و تهدید علیه امنیت کشور اقدام و تا پایان سال اول برنامه، به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند.

ت- نهادهای نظامی، انتظامی و سایر نهادهای مسئول مستقر در مرز، مکلف‌اند نسبت به ایجاد و پشتیبانی دسترسی وزارت اطلاعات به داده‌های سامانه‌های مرزی خود و امکان مناسب استقرار سامانه‌های اختصاصی وزارت اطلاعات در مرز، اقدام نمایند. وزارت اطلاعات مکلف است با استفاده از داده‌های اطلاعاتی موجود و با رعایت کلیه ملاحظات حفاظتی و براساس مصوبات کارویژه مرز شورای امنیت کشور، نیازمندی‌های اطلاعاتی نهادهای امنیتی، نظامی و انتظامی مستقر در مرز را تأمین نماید. دستورالعمل چگونگی نحوه تبادل اطلاعات و وظایف دستگاه‌ها

ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه توسط شورای امنیت کشور ابلاغ می‌گردد.

ث- دستگاه‌های اجرایی به‌منظور کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها و ارتقای پایداری ملی، ملزم به رعایت سیاست‌های ابلاغی پدافند غیرعامل و انجام اقدامات زیر پس از تصویب در مراجع قانونی مربوط می‌باشند:

- ۱- اجرای کامل پدافند غیرعامل برای کلیه مراکز حیاتی و حساس کشور بر اساس طرح مصوب کمیته دائمی پدافند غیرعامل مبتنی بر گسترش هوشمندانه و مصون‌سازی؛
- ۲- تهیه طرح‌های ایمن‌سازی و حفاظت از مراکز مهم کشور و به اجرا درآوردن آن‌ها؛
- ۳- تهیه پیوست پدافند غیرعامل برای طرح‌های حساس جدید کشور و الزام به رعایت و اجرای آن.

ج- به‌منظور افزایش ظرفیت‌های قدرت نرم و دفاع رایانیکی (سایبری) و تأمین پدافند و امنیت رایانیکی برای زیرساخت‌های کشور، طرح جامع توسعه قدرت نرم دفاعی و رایانیکی و مقابله با جنگ نرم با مشارکت ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های اطلاعات، ارتباطات و فناوری اطلاعات و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی فضای مجازی می‌رسد.

چ- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند به‌منظور ارتقاء قدرت سایبری جمهوری اسلامی ایران به تراز قدرت‌های تأثیرگذار جهانی و همچنین پیشگیری و مقابله با حوادث فضای مجازی و صیانت و حفاظت از امنیت فضای مجازی کشور با مرکز ملی فضای مجازی کشور همکاری نمایند.

ح- کلیه شهرک‌ها و مجتمع‌های اداری، تجاری، مسکونی و صنعتی و همچنین مراکز عمومی مکلف‌اند پیوست‌های حفاظتی- انتظامی لازم برای ارتقاء امنیت و ایمنی این اماکن و پیشگیری از سرقت را برابر استانداردهای اعلامی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران رعایت نمایند.

آیین نامه نحوه اجرای این بند و استانداردهای اعلامی توسط وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی با همکاری فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و شورای عالی استان‌ها، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل ۲۳- ارتقاء نظام اداری

ماده ۱۰۳- در اجرای بند بیست و پنجم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۲۲)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام اداری

سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه
بازطراحی و اصلاح روش‌های انجام کار	درصد	۶۵
کاهش مجموع کارکنان دستگاه‌های اجرایی	درصد	۱۵
کاهش ساختمان‌ها و فضاهای اداری دولتی	درصد	۵
واگذاری وظایف و اختیارات قابل واگذاری به سطوح استانی و شهرستانی	درصد	۷۵
انجام معاملات و خدمات به صورت الکترونیک	درصد	۳۵
توسعه استعلامات الکترونیکی	درصد	۱۰۰
فراگیر شدن پرداخت الکترونیکی به حساب‌های دولتی	درصد	۱۰۰
دریافت خدمات دولت بدون مراجعه حضوری، بدون ارسال مدرک و بدون مداخله انسانی	درصد	۵۰
افزایش ارائه خدمات الکترونیکی به شهروندان	درصد	۸۵
بهبود رتبه کشور در شاخص توسعه دولت الکترونیک (EGDI)	رتبه	۶۱

ساختار دولت

ماده ۱۰۴- به منظور ارتقای بهره‌وری نظام اداری، کاهش هزینه‌های جاری و کوچک‌سازی اندازه دولت:

الف- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند با تصویب شورای عالی اداری اقدامات زیر را انجام دهند:

- ۱- تمرکز بر مأموریت و جابه‌جایی فعالیت‌های خارج از مأموریت اصلی دستگاه‌ها به دستگاه‌های مرتبط و حذف تشکیلات موازی و غیرضرور
 - ۲- به‌روزرسانی مقررات در مناسبات اداری و فرایندهای دستگاه‌های اجرایی و تمرکز بر نتیجه‌گرایی در ارائه خدمت ضمن رعایت کیفیت، دسترسی عادلانه و بهره‌وری.
 - ۳- ادغام شوراهای به جز شوراهایی که به موجب قانون اساسی یا تدبیر مقام معظم رهبری ایجاد شده‌اند.
 - ۴- جایگزینی سیاست خرید خدمت به‌جای تولید خدمت توسط دستگاه‌های اجرایی.
 - ۵- ارائه همه خدمات دولتی بر بستر سامانه یکپارچه پنجره ملی جز در مواردی که ارائه خدمت نیاز به حضور داشته باشد.
 - ۶- کاهش یا حذف ساختار و نیروی انسانی بخش‌های پشتیبانی و عمومی با سازوکارهایی مثل تجمیع، ادغام و سامانه‌مند کردن به‌صورت متمرکز
 - ۷- ادغام واحدهای تابعه و وابسته استانی و شهرستانی دستگاه‌های اجرایی در یک واحد سازمانی استانی و شهرستانی
 - ۸- واگذاری حداکثری امور به شهرداری‌ها با رویکرد مدیریت یکپارچه شهری و تقویت نقش خط‌مشی‌گذاری، هماهنگی، تسهیل‌گری و نظارتی دولت با رعایت ترتیبات قانونی
 - ۹- طراحی الگوی حکمرانی محلی با تاکید بر محله‌محوری و مسجدمحوری
 - ۱۰- ایجاد مجتمع‌های اداری و ممنوعیت ایجاد واحدهای اداری مستقل در شهرستان‌های با جمعیت کمتر از ۷۰ هزار نفر جمعیت و تجمیع تدریجی دستگاه‌های اجرایی سایر شهرستان‌ها در مجتمع‌های اداری طی سال‌های برنامه
 - ۱۱- حذف چهل درصد از پست‌های سازمانی بالاتصدی‌مزد و غیر ضرور.
- ب- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند با رعایت موارد مذکور در این ماده، ساختار سازمانی خود را

بازطراحی و تا پایان سال سوم برنامه، به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور برسانند به نحوی که در هر سال، حداقل به میزان پنج درصد (۵٪) از واحدهای سازمانی کاهش یابد. سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است گزارش عملکرد اجرای این بند را به تفکیک دستگاه‌های اجرایی به صورت فصلی به رئیس‌جمهور ارائه دهد.

پ- دولت می‌تواند با پیشنهاد مشترک سازمان اداری و استخدامی کشور و بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط نسبت به انحلال، ادغام یا سازمان‌دهی مجدد دستگاه‌های اجرایی (به استثنا وزارتخانه‌ها) و نهادهای عمومی غیردولتی وابسته به آن‌ها از جمله مؤسسات آموزشی و پژوهشی و شرکت‌های دولتی اقدام نماید.

ت- دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با حفظ شخصیت حقوقی مستقل و با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه از وزارت امور اقتصادی و دارایی منتزع و به نهاد ریاست‌جمهوری منتقل می‌شود.

ث- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با هدف یکپارچه‌سازی نظام تصمیم‌گیری و با همکاری مراجع ذی‌ربط نسبت به ادغام شوراهای با وظایف مشابه یا متداخل با تصویب شورای عالی اداری اقدام نماید.

سرمایه انسانی دولت

ماده ۱۰۵- به منظور ارتقای بهره‌وری سرمایه انسانی، افزایش انگیزه کارکنان دولت برای ارائه خدمات کیفی، ساماندهی جذب، بکارگیری و همچنین توسعه کیفی کارکنان دولت:

الف- در طول برنامه هرگونه استخدام رسمی و عناوین مشابه جز در پست‌های حساس در دستگاه‌های اجرایی ممنوع است. بکارگیری کارکنان در این مدت، تنها در قالب قراردادهای سه تا پنج‌ساله برای پذیرفته‌شدگان آزمون‌های استخدامی و استمرار آن مبتنی بر نتایج ارزیابی عملکرد و استفاده از ابزارهای سنجش شایستگی کارکنان صورت می‌گیرد.

تبصره ۵- فهرست عناوین پست‌های حساس ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه توسط سازمان اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- تمامی اختیارات دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون در خصوص جذب و بکارگیری نیروی انسانی در طول برنامه موقوف‌الاجرا است. هرگونه استخدام اعم از رسمی، پیمانی، کارگری دائم و موقت و عناوین مشابه؛ و بکارگیری نیروی انسانی اعم از قرارداد کارمعی، قرارداد کارگری، قرارداد از محل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، شرکتی و سایر عناوین، صرفاً بر مبنای اطلاعات ثبت شده در سامانه یکپارچه نظام اداری و بر اساس مجوز مشترک سازمان و سازمان اداری و استخدامی کشور، در صورت تأمین اعتبار توسط سازمان انجام می‌شود. هرگونه درخواست دستگاه‌ها برای جذب و بکارگیری نیروی جدید منوط به ثبت فهرست اسامی نیروهای موردنیاز یا مازاد در سامانه فوق و تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور مبنی بر عدم وجود نیروی متناسب در سامانه مذکور است.

ت- سازمان اداری و استخدامی کشور مجاز است به منظور بالابردن بهره‌وری نیروی انسانی و جلوگیری از افزایش اندازه دولت، نیروهای رسمی، ثابت، پیمانی و قرارداد کارمعی و مشمولین ماده (۱۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری دستگاه‌های اجرایی را به صورت بین دستگاهی در درون استان جایابی و منتقل کند.

ث- مرکز آموزش مدیریت دولتی مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی، سامانه نظارت و ارزیابی آموزش کارکنان دولت را تا پایان سال اول برنامه طوری طراحی نماید که نظارت و ارزیابی مراکز آموزشی دستگاه‌های اجرایی بر اساس عملکرد ثبت شده در این سامانه انجام شده و نظارت بر ارزیابی برگزاری دوره‌ها و صدور گواهی‌نامه‌ها از طریق این سامانه انجام می‌پذیرد.

ج- سازمان اداری و استخدامی کشور با همکاری معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیاد رئیس‌جمهور براساس آیین‌نامه‌ای که ظرف یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، فرایند استخدام در دستگاه‌های اجرایی را به گونه‌ای

اصلاح کند که حداکثر تا سقف ۵ درصد ظرفیت پذیرش سالانه دستگاه‌های اجرایی به جذب نیروهای نخبه و کارآمد اختصاص یابد. جذب موضوع این ماده از مقررات ماده (۴۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مستثنی است.

ج- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی نسبت به نیازسنجی آموزشی مبتنی بر بانک اطلاعات سوابق و عملکرد مدیران و نیازهای شغلی و نتایج ارزیابی کانون‌های صلاحیت حرفه‌ای، طراحی و تنظیم برنامه‌های آموزش و توسعه قابلیت‌های مدیران در قالب پودمان‌ها و دوره‌های آموزش حین خدمت، اقدام نماید. هر یک از مراکز آموزش‌های ضمن خدمت دستگاه‌ها با نظارت مرکز آموزش مدیریت دولتی برگزاری دوره‌ها را بر عهده خواهد داشت. در اجرای این بند، صدور مدرک تحصیلی یا معادل آن برای دوره‌های مذکور ممنوع است.

ح- به منظور نظارت بر شرکت‌های خدماتی ارائه‌دهنده وظایف موضوع ماده (۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری و حمایت از کارکنان شرکتی شاغل در این شرکت‌ها، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی، تا پایان سال اول برنامه نسبت به طراحی و استقرار سامانه اطلاعات یکپارچه نیروی انسانی شاغل در شرکت‌های خدماتی طرف قرارداد با دستگاه‌های اجرایی به استثنای سازمان انرژی اتمی اقدام کند. ثبت در این سامانه توسط شرکت‌های خدماتی طرف قرارداد انجام می‌شود و صرفاً جهت اطلاع و ارزیابی است و هیچ‌گونه تعهد استخدامی ایجاد نمی‌کند.

شیوه‌نامه نحوه نظارت بر شرکت‌ها و رتبه‌بندی آن‌ها توسط سازمان اداری و استخدامی کشور ابلاغ می‌گردد.

هوشمندسازی و دولت الکترونیک

ماده ۱۰۶- به منظور هوشمندسازی و تحقق دولت الکترونیک، وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مکلف‌اند:

الف- تا پایان سال اول برنامه با اولویت استفاده از الگوی مشارکت عمومی - خصوصی نسبت به ایجاد، تقویت و استقرار زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند اقدام نماید. دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۱) این قانون مکلف‌اند مراکز داده اصلی و پشتیبان خود را به زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند انتقال دهند. آیین‌نامه این بند مشتمل بر زمان‌بندی و شیوه انجام آن توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری وزارت اطلاعات ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این برنامه تدوین و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است تا پایان سال اول برنامه با اولویت استفاده از الگوی مشارکت عمومی - خصوصی نسبت به ایجاد، تقویت و استقرار زیرساخت یکپارچه ابری دولت هوشمند اقدام نماید.

ب- مرکز نوآوری و تحول اداری هوشمند از محل تجمع مأموریت و ساختار و نیروی انسانی مرکز نوسازی و تحول اداری، مرکز فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی، مراکز تحقیق و توسعه و عناوین مشابه با هماهنگی سازمان اداری و استخدامی کشور ایجاد می‌گردد.

پ- برنامه عملیاتی استقرار و پیاده‌سازی چرخه هوشمندسازی، اصلاح فرایندها و استقرار نظام حکمرانی داده مبنا را تدوین نمایند.

ت- طراحی و راهبری سامانه‌های مشترک، در ستاد وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مستقل و حذف سامانه‌های موازی در چارچوب قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مصوب سال ۱۴۰۱) تمرکز می‌یابد.

تبصره- به منظور پرهیز از موازی‌کاری و صرفه‌جویی در هزینه‌های دولت، در طول سال‌های برنامه، راه‌اندازی هرگونه سامانه جدید با گستره ملی و فرابخشی صرفاً پس از کسب مجوز از

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات امکان‌پذیر خواهد بود. وزارت مزبور مکلف است ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ وصول درخواست، نسبت به ضرورت و عدم موازی‌کاری آن‌ها تعیین تکلیف و ابلاغ نماید. دستگاه‌های اجرایی مکلف به همکاری و اجرای ابلاغ‌های مذکور هستند.

ث- اقدامات لازم برای توسعه دولت هوشمند به منظور ارتقای شاخص‌های ملی و بین‌المللی از جمله شاخص بین‌المللی توسعه دولت الکترونیک به اجرا برسانند. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است ظرف مدت سه-ماه پس از ابلاغ برنامه، دستورالعمل و ضوابط مربوط را ابلاغ نماید.

ج- خدمات خود را تا پایان سال اول برنامه به صورت برخط و امن و حداقل سالانه بیست درصد (۲۰٪) از خدمات الکترونیکی خود را برای ۵۰ درصد (۵۰٪) جمعیت مشمول (بالای ۱۸ سال) و صد در صد (۱۰۰٪) اشخاص حقوقی از طریق «پنجره ملی خدمات دولت هوشمند» به صورت هوشمند و بدون مراجعه حضوری، دخالت عامل انسانی و نیاز به بارگذاری و اخذ مدارک و مستندات به صورت دستی ارائه نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر مصادیق خدمات و نحوه هوشمندسازی و بهینه‌سازی فرایندهای مربوطه ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این برنامه توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور تدوین و به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۵- سازمان ثبت احوال کشور و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف‌اند نسبت به راه‌اندازی پایگاه ملی هویت اشخاص حقیقی و حقوقی با امکان شناسایی روابط سببی و نسبی اشخاص حقیقی و شناسایی خانوار اقدام نمایند. این سازمان‌ها مکلف‌اند با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ظرف مدت یک‌سال پس از ابلاغ برنامه، نسبت به ارائه خدمت احراز هویت در ارائه خدمات الکترونیکی به کلیه بخش‌های دولتی و خصوصی اقدام نمایند.

چ- از ابتدای سال دوم برنامه، تبادل داده و اطلاعات و هرگونه پاسخگویی به استعلام‌های مورد نیاز سایر دستگاه‌های اجرایی و کسب و کارها را براساس قانون داده و اطلاعات ملی به

صورت کاملاً آنی و برخط انجام دهند.

ح- از شش ماه پس از ابلاغ برنامه از دریافت هرگونه مدرک یا مستندی که دولت صادرکننده آن است به صورت دستی و یا الزام به بارگذاری توسط کاربران خودداری نمایند.

ماده ۱۰۷- قوه قضائیه مکلف است در راستای توسعه هوشمندسازی:

الف- از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و با همکاری ستاد مبارزه با مواد مخدر مزایده‌های شعب اجرای احکام، دوایر اجرای ثبت، تصفیه امور ورشکستگی و اموال موضوع ماده (۳۰) قانون مبارزه با مواد مخدر را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) یا سایر سکوه‌های (پلتفرم‌های) دارای مجوز برگزار کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است امکان برگزاری مزایده‌های مذکور را در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) فراهم سازد. در صورت برگزاری مزایده‌های مذکور از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، مقررات ناظر به فروش مال در محل، و نیز حکم ماده (۱۲۷) (جز در مورد دادورزها و ارزیابان)، قانون اجرای احکام مدنی به جز مزایده اموال فاسدشدنی اجرا نمی‌شود و فروش به صورت غیرحضوری انجام می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر میزان سپرده نقدی شرکت در مزایده و استفاده از سایر وسایل به جای سپرده نقدی، مهلت استرداد سپرده، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ب- با ایجاد زیرساخت‌های لازم در طول سال‌های برنامه نسبت به صدور کلیه اسناد مالکیت به صورت الکترونیکی اقدام نماید. مفاد سند مالکیت صادره در سامانه ابلاغ قوه قضائیه به مالک ارسال و مراتب با ارسال شناسه یکتای سند مالکیت به مالک، پیامک می‌گردد.

پ- احراز هویت اشخاصی که امضای ایشان برای دریافت تمامی خدمات ثبتی از قبیل دریافت خدمت از دفاتر اسناد رسمی، دفاتر ازدواج و طلاق و ادارات ثبت شرکت‌ها لازم است را منوط به اخذ تصدیق الکترونیکی نماید. اتباع خارجی فاقد حساب کاربری در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه و اشخاصی که به عنوان محکوم یا متهم در زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها

حضور دارند و همچنین ارائه خدمات موضوع این تبصره در خارج از کشور از حکم این تبصره مستثنی هستند.

ماده ۱۰۸- مراجع غیرقضائی که نتیجه تصمیمات، آرا و دستورانشان مطابق قوانین یا مقررات باید به ذی‌نفع ابلاغ شود، از قبیل شعب سازمان تعزیرات حکومتی، هیأت حل اختلاف مالیاتی، هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی، هیأت تشخیص و هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها و کمیسیون ماده (۱۲) قانون زمین شهری مکلفاند از ابتدای سال دوم برنامه، ابلاغ‌های خود را در صورتی که شخص ذی‌نفع در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه دارای حساب کاربری باشد، از طریق سامانه مذکور ارسال نمایند. در صورتی که شخص در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه - قضائیه دارای حساب کاربری نباشد، ابلاغیه باید به طرق سابق به ذی‌نفع ارسال شود. ابلاغ قانونی مراجع موضوع این ماده مستلزم ابلاغ از طریق ذکر شده در این حکم است.

ارزیابی عملکرد و ارتقای رقابت‌پذیری

ماده ۱۰۹- به‌منظور استقرار نظام مدیریت عملکرد و بهبود عملکرد نظام اداری، سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی:

الف- به‌منظور توسعه نظام مدیریت عملکرد نتیجه‌محور و حافظه‌دار کردن پرونده شغلی مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی، نسبت به بازطراحی و استقرار سامانه جامع عملکرد کارکنان دولت بر اساس شاخص‌های اصلی نتیجه‌محور و استانداردهای جلب رضایت مردمی و سلامت اداری با توجه به موارد زیر اقدام نماید.

۱- گزارش‌های عملکرد مدیران در بازه‌های زمانی مشخص قابل رصد باشد. بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی مربوط مکلفاند در هنگام انتصاب مدیران، نسبت به انعقاد تفاهم‌نامه‌های عملکرد اقدام و نسبت به انتشار آن به پیوست حکم مدیران و همچنین

بارگذاری آن در سامانه اقدام کنند. کارنامه مدیران بر اساس نتایج ارزیابی سامانه، مبنای عزل و نصب مدیران و تخصیص اعتبارات جاری دستگاه در خصوص پرداخت‌های غیرحکمی مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی مربوط خواهد بود. آن دسته از مدیرانی که نمرات ارزشیابی لازم را اخذ ننموده‌اند، بر اساس دستورالعملی که به تصویب شورای عالی اداری می‌رسد، برکنار می‌شوند.

۲- آن دسته از کارکنان دستگاه‌های اجرایی که حداقل نمره ارزشیابی لازم را در طول دو سال اول برنامه احراز نمایند، بر اساس دستورالعملی که سازمان اداری و استخدامی کشور ابلاغ می‌کند، تا تعیین تکلیف وضعیت، مشمول ماده (۱۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری قرار می‌گیرند.

آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر نحوه ارزیابی و دسترسی سطوح مختلف به اطلاعات این سامانه به پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- عملکرد بهره‌وری دستگاه‌های اجرایی کشور را در ارزشیابی سالانه دستگاه‌های مذکور لحاظ کرده و دستورالعمل ابلاغی مربوط به انتصاب و ارتقاء مدیران، به نحوی که ارتقای مدیران بر مبنای کارنامه بهره‌وری مدیران باشد ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ نماید.

پ- با هدف شناسایی مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در مؤسسات عمومی موضوع ماده (۱) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، «ستاد ملی مدیریت تعارض منافع» بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد مرکب از رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور، رئیس سازمان، معاون حقوقی رئیس‌جمهور، وزیر اطلاعات، بازرس ویژه رئیس‌جمهور و سه نفر خبره به انتخاب رؤسای سه قوه با مأموریت‌ها و وظایف زیر تشکیل می‌شود. اجرای این بند در خصوص وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران و بنگاه‌های اقتصادی وابسته به آن‌ها براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود.

دبیرخانه ستاد در سازمان اداری و استخدامی کشور مستقر می‌گردد.

۱- شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع و اعمال اصلاحات فرایندی و در صورت نیاز ارائه پیشنهاد تصویب یا اصلاح قوانین و مقررات لازم در مراجع ذیربط برای مدیریت این موقعیت‌ها؛

۲- ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه مؤسسات عمومی از حیث مدیریت تعارض منافع و انتشار عمومی نتایج.

ت- به منظور ارتقای شفافیت و در راستای اجرای قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات»، از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون کلیه «مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار مأموریت عمومی» مکلف‌اند گزارش مالی سالانه خود مشتمل بر کلیه درآمدها، دارایی‌ها و هزینه‌های خود و همچنین تمامی مجوزهای صادر شده یا تصمیمات نقل و انتقال و ابطال و تمدید مجوزهای صادره را به همراه دلایل قانونی و جزئیات تصمیمات خود به صورت عمومی در سامانه رسمی خود و «درگاه ملی مجوزهای کشور» منتشر کنند.

ث- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به الکترونیکی نمودن فرایند صدور مفاصاحساب به نحوی اقدام نماید که در کلیه قراردادهای پیمان، تشخیص نوع قرارداد، محاسبه نرخ حق بیمه و تعهدات طرفین به صورت سیستمی در زمان صدور مفاصاحساب تعیین شود.

نظام بهره‌وری

ماده ۱۱۰- به منظور استقرار کامل نظام بهره‌وری به صورت شفاف و دستیابی به نتایج آن به صورت کمی‌پذیر:

الف- سازمان اداری و استخدامی کشور مکلف است در راستای ارتقای اثربخشی و انسجام اقدامات متولیان بهره‌وری در کشور، طرح نظام ملی بهره‌وری، شرح تکالیف نقش‌آفرینان آن

و تقسیم کار ملی و استانی را حداکثر شش ماه پس از ابلاغ برنامه، به تصویب شورای عالی اداری برساند.

ب- دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند ضمن استقرار چرخه بهره‌وری در مجموعه خود و دستگاه‌های تابعه، برنامه عملیاتی ارتقای بهره‌وری خود را با هدف حل مسائل اولویت‌دار بهره‌وری مشتمل بر عوامل پیش‌برنده، بازدارنده و نماگرهای قابل سنجش و اهداف عملیاتی سالیانه خود را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ نظام ملی بهره‌وری به تصویب رسانند.

پ- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها مکلف‌اند با همکاری شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان ضمن استقرار چرخه بهره‌وری، به صورت سالانه و حداکثر تا پایان اردیبهشت هر سال برنامه عملیاتی ارتقای بهره‌وری استان و دستگاه‌های اجرایی استان، مشتمل بر گزارش مسئله‌شناسی، نماگر بهره‌وری وضعیت مسئله و اقدامات اساسی خود را به منظور تحقق رشد اقتصادی از محل بهره‌وری و مطابق با طرح آمایش سرزمین، به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور (سازمان ملی بهره‌وری ایران) برسانند.

ت- پرداخت هرگونه پاداش به اعضای هیأت‌مدیره، مدیران و کارکنان شرکت‌های دولتی و نیز شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن‌ها به هر طریق توسط دستگاه‌های اجرایی منصوب می‌شوند، صرفاً بر اساس نتایج کارنامه بهره‌وری آن‌ها که به تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور (سازمان ملی بهره‌وری ایران) می‌رسد، انجام می‌پذیرد. مجامع عمومی و ذی‌حسابان شرکت‌ها و مؤسسات مذکور و بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی ذیربط مسئول حسن اجرای این حکم می‌باشند.

فصل ۲۴- تحول قضائی و حقوقی

ماده ۱۱۱- در اجرای بند بیست و ششم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.

جدول شماره (۲۳)- اهداف کمی سنجه‌های عملکردی تحول قضائی و حقوقی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی	
۳۷	روز	دادسرای عمومی	میانگین زمان رسیدگی به پرونده
۷۸		دادگاه کیفری ۲	
۷۵		دادگاه‌های حقوقی	
۶۵		دادگاه‌های بخش	
۱۲۶		دادگاه انقلاب	
۷۷		دادگاه تجدیدنظر	
۳۱۶		دادگاه کیفری ۱	
۱۰۰		قضائی	
۲۵	نفر	سرانه قاضی به صدهزار پرونده	
۸۰	درصد	میزان تعیین اوقات رسیدگی قضائی به صورت خودکار و ارجاع هوشمند پرونده به قاضی و کارشناس رسمی	
۷۰	درصد	نسبت پرونده‌های مختومه اجرائی به کل پرونده‌های اجرائی احکام	
۲۳.۱	درصد	میزان پرونده‌های منتهی به صلح و سازش به کل پرونده‌های ورودی	
۱۰۰	درصد	نسبت ثبت الکترونیک فوری (کمتر از پنج دقیقه) خلاصه معاملات به کل معاملات	
۶۰	روز	میانگین زمان اظهار نظر پزشکی قانونی در تشخیص علت فوت	
۷۵	درصد	میزان انتقال زندان‌ها به خارج از شهر	

ماده ۱۱۲- به‌منظور تسهیل رسیدگی به پرونده‌های قضائی و رفع اختلافات مردم، قوه قضائیه مکلف است:

الف- تا پایان سال دوم برنامه با استفاده از فناوری‌های نوین، امکان انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس را به صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل

انسانی فراهم نماید و با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضائی و الکترونیکی کردن و هوشمندسازی فرایندهای ارائه خدمات قضائی اقدام نماید.

ب- تا پایان برنامه، پرونده‌های قضایی را الکترونیکی و جایگزین پرونده‌های کاغذی نماید.

پ- امکان استعلام برخط و آنی وضعیت مالی مدعیان اعسار یا ورشکستگی و اشخاص محکوم‌علیه، بدهکاران در دوایر اجرای ثبت و در صورت لزوم توقیف و برداشت محکوم‌به و بدهی پرونده‌های اجرای ثبت را از طریق سامانه هوشمند استعلامات مالی (سهام) حسب مورد برای مقام قضائی صالح و دوایر اجرای ثبت فراهم نماید. تبادل اطلاعات و داده با سایر دستگاه‌ها بر اساس قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی مصوب سال ۱۴۰۱ انجام گردد. تمام مراجعی که به هر نحو اطلاعاتی در مورد اموال این اشخاص دارند مکلفند کلیه اطلاعات خود در مورد اموال فعلی و قبلی متعلق به اشخاص مذکور، بدهی، جریمه یا حقوق دولتی راجع به آن اموال، تغییرات راجع به آن اموال و هر نوع نقل و انتقال بعدی راجع به آن اموال، اموالی که بعد از استعلام اولیه به شخص مذکور منتقل شده است و همچنین امکان توقیف، رفع توقیف و برداشت آن‌ها را، به صورت برخط و آنی از طریق سامانه مذکور وفق قوانین و مقررات در اختیار قوه قضائیه قرار دهند.

آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر میزان سپرده نقدی شرکت در مزایده و استفاده از سایر وسایل به‌جای سپرده نقدی، مهلت استرداد سپرده، ظرف مدت یک‌سال پس از ابلاغ برنامه، به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ت- سامانه «شفافیت عملکرد و کالا و کارشناسان رسمی» اعم از وکلای کانون وکلای دادگستری، و کالا و کارشناسان مرکز کالا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری را ضمن پیش‌بینی فرایندی جهت اخذ نظرات موکلین و ذی‌نفعان در پایان هر پرونده، راه‌اندازی و اطلاعات عملکردی از قبیل تعداد

پرونده‌ها و موضوعات آن‌ها بدون درج محتوای محرمانه پرونده‌ها، میزان حضور در جلسات دادگاه‌ها، سابقه تخلف انتظامی، پرداخت مالیات و حقوق دولتی با امکان شکایت از وکیل یا کارشناس یا گزارش تخلفات وی در دسترس مردم قرار دهد. در صورتی که تعداد تخلفات یا گزارش‌های ذکر شده در یک موضوع از پنج مورد بیشتر شود دادستان کانون یا مرکز مربوطه به عنوان مدعی‌العموم مکلف است در صورت لزوم رأساً نسبت به اقامه دعوی اقدام کرده و موضوع را تا صدور رأی قطعی پیگیری کند.

ث- به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که مرجع صادرکننده گواهی حصر وراثت تا پایان سال اول برنامه، یک نسخه از آن را بلافاصله پس از صدور به صورت برخط و آنی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی و سایر دستگاه‌های اجرایی متقاضی اعلام کند. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است گواهی حصر وراثت را بلافاصله پس از دریافت در سامانه جامع اسناد و املاک ثبت و در استعلامات بعدی منعکس کند.

تبصره- دولت مکلف است ضمن تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت، نسبت به تقویت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه در طول سال‌های برنامه اقدام نماید.

ماده ۱۱۳- به منظور صیانت از حقوق مردم در اجرای ثبت و تسهیل دسترسی مردم به خدمات ثبتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است:

الف- تا پایان سال اول برنامه، «سامانه خودکاربری اجرای ثبت» را با قابلیت‌هایی از قبیل امکان ثبت کلیه درخواست‌های موردنیاز در فرایند اجرا به صورت غیر حضوری و بدون مداخله عامل انسانی، امکان فراخوانی اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی از مراجع دارای اطلاعات مرتبط با اسناد لازم‌الاجرا، امکان رویت کلیه اطلاعات و مستندات مرتبط با پرونده اجرا برای طرفین پرونده و امکان بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار (کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیک و با رعایت اصل

محرماتگی برای محاکم دادگستری و دوایر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه‌اندازی کند.

تبصره- کلیه دستگاه‌های اجرائی و کلیه مراجع دارنده اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی مکلف‌اند، پس از استعلام سامانه خودکاربری اجرای ثبت در مورد اطلاعات اسناد لازم‌الاجرا، اطلاعات مذکور را به صورت برخط و آنی ارائه کنند.

ب- سامانه جامع املاک و اسناد را به نحوی اصلاح کند که امکان ثبت تمام حقوق راجع به املاک از قبیل مالکیت عین، مالکیت منافع، حق انتفاع، حق ارتفاق، حقوق رهنی، سرقفلی، حق کسب و پیشه و تجارت و سایر حقوق متصوره راجع به این اموال و همچنین امکان ثبت برخط و آنی اعمال حقوقی از قبیل تعهدات و قراردادهای، وقایع حقوقی، آرای قطعی و دستورات قضائی راجع به این اموال و نیز امکان پاسخ برخط و آنی به استعلامات انجام شده در مورد اطلاعات مندرج در این سامانه را فراهم سازد. دادگستری مکلف است آرا و دستورات قضائی موضوع این بند را به صورت برخط و آنی به‌منظور ثبت در سامانه مذکور در اختیار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قرار دهد.

تبصره- پس از پایان سال اول برنامه، چنانچه دستگاه‌های اجرایی موضوع قانون تسهیل تنظیم اسناد رسمی، براساس پاسخ استعلام حق دریافت مطالباتی را داشته باشند، مکلف‌اند مراتب را ظرف مدت ده روز پس از استعلام به صورت برخط به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و دفترخانه استعلام‌کننده اعلام نمایند. در غیر این صورت سردفتر مکلف است سند را بدون وصول مطالبات تنظیم و آن را ثبت کند و اداره ثبت، سردفتر و منتقل‌الیه مسئولیت و تعهدی در خصوص مطالبات وصول نشده نخواهند داشت. این امر حسب مورد مانع از مراجعه به انتقال‌دهنده یا ایجادکننده بدهی نیست. سازمان مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط امکان پرداخت مطالبات موضوع این بند را از طریق سامانه ثبت الکترونیک اسناد و در دفترخانه فراهم نماید.

پ- به منظور تسهیل در ارائه خدمات ثبتي و تسريع در اجراء قانون حدنگاری (کاداستر)، نسبت به صدور پروانه کارگزاری فنی، مهندسی و حقوقی برای اشخاص حقوقی دارای صلاحیت اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند تا پایان سال اول برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ماده ۱۱۴- به منظور کاهش اطاله دادرسی و ارتقای خدمات پزشکی قانونی:

الف- سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است تا پایان سال اول برنامه، سامانه الکترونیک ارائه خدمات پزشکی قانونی اعم از معاینات، آزمایشگاه‌ها، تشریح و کمیسیون‌ها را ایجاد نماید و پاسخ کلیه استعلامات دستگاه‌ها و مراجع قضائی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران را به صورت برخط و آنی ارسال نماید. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تأمین اجتماعی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و مراجع قضائی مکلف‌اند اسناد پزشکی، مکاتبات و گزارش‌ها را به صورت برخط و آنی در اختیار سازمان پزشکی قانونی کشور قرار دهند.

ب- سازمان پزشکی قانونی کشور مجاز است خدمات پزشکی قانونی موردنیاز دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای عمومی، مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم و بخشی از وظایف مذکور در ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور مصوب ۱۳۷۲ به استثنای موارد موضوع بند (۱) ماده (۱) قانون مذکور را با اعمال نظارت کامل به گروه پزشکی معتمد که به این منظور تعیین خواهند شد، واگذار نماید.

آیین‌نامه اجرایی این بند به‌وسیله سازمان پزشکی قانونی کشور و با همکاری وزارت دادگستری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ماده ۱۱۵- به منظور تسريع در انتقال زندان‌ها به خارج از شهرها، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مجاز است:

الف- با اخذ مجوز از وزارت امور اقتصادی و دارایی، پس از تعیین کاربری با رعایت ماده (۶)

قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۴ و تفکیک اراضی با رعایت قانون از محل فروش، تهاتر و یا معاوضه اراضی و اموال واقع در محدوده و حریم شهری، نسبت به خریداری اراضی مورد نیاز، تأمین تأسیسات زیربنایی، احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز طرح‌ها و پروژه‌ها اقدام نماید.

پ- بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات مربوط به مزایده و مناقصه نسبت به فروش نقدی، تهاتر و یا معاوضه اراضی و اموال واقع در محدوده و حریم شهری با تمام دستگاه‌های اجرایی، حداقل به قیمت تعیین شده توسط هیأت کارشناسان رسمی و در خصوص سایر اشخاص حقیقی و حقوقی با رعایت کلیه قوانین و مقررات مربوط به مزایده و مناقصه اقدام نماید.

پ- در صورت فروش نقدی، وجوه حاصل از فروش به حساب ویژه نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و صد در صد (۱۰۰٪) آن تخصیص یافته تلقی می‌گردد و خزانه‌داری کل کشور مکلف است مبالغ واریزی را بابت هزینه کرد خریداری اراضی موردنیاز، تأمین تأسیسات زیربنایی، احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز طرح‌ها و پروژه‌ها، به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور پرداخت نماید. هزینه کرد اعتبارات این بند، در قالب موافقتنامه‌های متبادله با سازمان صورت می‌گیرد. مانده مصرف‌نشده با پیش‌بینی در قوانین بودجه سنواتی قابل هزینه‌کرد در سنوات بعدی می‌باشد و مفاد این حکم بر ماده (۲) قانون انتقال زندان‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موجود به خارج از شهر مصوب ۱۳۸۰ در بخش مغایرت حاکم است. در صورت فروش غیرنقدی، تهاتر و یا معاوضه، سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف هستند عملکرد این بند را به روش جمعی - خرجی ثبت نمایند.

ت- در صورت تفاهم بین سازمان با خریدار یا خریداران و پس از عقد قرارداد، ساختمان زندان داخل شهر، تا اتمام احداث و بهره‌برداری از زندان جدید به صورت اجاره در اختیار سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور قرار می‌گیرد و اجاره‌بهای آن برابر نظر هیأت کارشناسان رسمی، از مبلغ مورد تفاهم قیمت زندان کسر می‌گردد.

ماده ۱۱۶ - به منظور ساماندهی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی:

الف - معاونت حقوقی رئیس‌جمهور مکلف است با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور و دستگاه‌های ذی‌ربط ظرف مدت شش‌ماه تمهیدات لازم را جهت ساماندهی «مراجع اختصاصی اداری» مبتنی بر رعایت اصول دادرسی منصفانه، تأمین حقوق مردم، رسیدگی شفاف، ثبت شکایات و ابلاغ آرا از طریق ایجاد سامانه جامع برخط، خودکاربر و رایگان، عضویت یک کارشناس حقوقی از کارکنان دستگاه‌های اجرایی در تمامی مراجع اختصاصی اداری که به اختلافات و تخلفات رسیدگی می‌کنند به استثنای مراجعی که یک قاضی در آن عضویت دارد، انجام دهد.

ب - در اجرای اصل یکصد و سی و چهارم (۱۳۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اختلافات میان دستگاه‌های اجرایی ذیل قوه مجریه با رعایت اصل مذکور و از طریق معاونت حقوقی ریاست جمهوری در دولت حل‌وفصل می‌شود. در مواردی که این اختلافات توسط معاونت مذکور حل‌وفصل نشود، موضوع همراه با نظریه مستدل و مستند به رئیس‌جمهور منعکس می‌گردد. چنانچه دستگاه‌های اجرایی به هر دلیلی از اجرای رأی خودداری کنند، سازمان مطابق رأی بنا به درخواست معاونت حقوقی رئیس‌جمهور از اعتبارات بودجه سنواتی دستگاه مربوطه مبلغ مورد حکم را کسر و به اعتبارات دستگاه اجرایی ذی‌نفع اضافه می‌کند. در مورد آن دسته از شرکت‌های دولتی یا مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت یا نهادهای عمومی غیردولتی و یا بانک‌ها (که فاقد ردیف در بودجه سنواتی بوده و یا فاقد حساب‌های متمرکز هستند) اجرای رأی مرجع حل اختلاف از محل حساب‌های متعلق به آن‌ها، بر عهده خزانه‌داری کل کشور یا بانک مرکزی می‌باشد. در هر حال ارجاع اختلافات دستگاه‌های اجرایی به قوه قضائیه موکول به تأیید معاونت یاد شده است. دعاوی کیفری از شمول مقررات این بند خارج است.

پ - در مواردی که آرای مراجع قضائی موجبات تضییع حقوق دولت را فراهم می‌کند معاونت حقوقی رئیس‌جمهور می‌تواند از رئیس قوه قضائیه اعمال ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری را درخواست نماید.

ت- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از پرداخت هزینه‌های دادرسی در مراجع قضایی معاف می‌باشند.
ماده ۱۱۷- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن تنفیذ و قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵ و قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳ به عنوان بخشی از این قانون با رعایت موارد ذیل در طول برنامه حاکم می‌باشد:

الف- در طول سال‌های برنامه کلیه منابع بودجه کل کشور صرفاً جهت تحقق اهداف و احکام این قانون و سایر قوانین موجود اختصاص می‌یابد. هرگونه طرح قانونی که متضمن استفاده از منابع بودجه کل کشور در غیر این موارد باشد، اصلاح برنامه محسوب شده و مشمول ماده (۱۸۱) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ب- احکام قوانین و مقرراتی که لغو یا اصلاح آن‌ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است در صورت مغایرت با احکام این قانون، در طول برنامه موقوف‌الاجراء می‌گردد.

پ- شمول احکام این قانون بر دستگاه‌های اجرایی تحت نظر مقام معظم رهبری براساس اذن ابلاغی ایشان خواهد بود.

ت- در کلیه مواردی که برای اجرای احکام و مواد این قانون و قوانین بودجه سنواتی یا اجرای سایر قوانین در طول برنامه تصویب آیین‌نامه، تصویب‌نامه، دستورالعمل، بسته اجرایی و سایر مقررات نظیر اسناد توسعه ملی و استانی و اسناد راهبردی مربوط به قوه مجریه اعم از مراجع، مقامات و دستگاه‌های اجرایی مورد نیاز باشد، پیشنهاد دستگاه مربوط پس از تأیید سازمان از جهت انطباق با اهداف برنامه و قانون بودجه و تصویب هیأت وزیران یا مرجع مربوط در قوه مجریه می‌رسد. دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند کلیه اطلاعات و اسناد و مدارک مربوط را در موارد لازم در اختیار سازمان قرار دهند. اسناد و اطلاعات طبقه‌بندی شده مشمول مقررات خاص خود است. دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های سازمان در چارچوب مفاد این قانون و قانون برنامه و بودجه و قوانین بودجه سنواتی و آیین‌نامه‌های مربوط برای کلیه دستگاه‌های اجرایی لازم‌الاجراء است.

Presidency

Plan and Budget Organization

Seventh Development Plan Bill

(March 21, 2023 - March 19, 2028)

سازمان برنامه و بودجه کشور